

BEBKA Haber

Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı

www.bebka.org.tr

ÜÇ AYDA BİR YAYINLANIR • YIL: 1 • SAYI: 3 • EYLÜL 2012

Bursa'nın genlerinde girişimcilik var

Eskişehir'de sanayinin felsefesi mevcut

Bilecik büyük yatırımlar için hazır

ENGLISH SUMMARY P.56-61

SANAYİNİN ÇARKLARI BEBKA İLE DAHA HIZLI DÖNÜYOR

Sayı: 3 Eylül 2012

Bursa Eskişehir Bilecik
Kalkınma Ajansı Adına İmtiyaz Sahibi:
Dr. Mehmet Sait CÜLFİK

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:
Nalan Tepe Şençayır

Yayın Kurulu:
Engin Yüksel, Adem Bölükbaşı,
Hakan Aksoy, Jülide Alan,
Önder Erdoğan, Tamer Değirmenci,
Turgut Akşehir, Yasin Dalgıç

Katkıda Bulunanlar:
Emine Arslan Pauli

İletişim:
Bursa Eskişehir Bilecik
Kalkınma Ajansı Yeni Yalova Yolu 4. Km.
Buttim Plaza Kat: 6 Osmangazi/BURSA

www.bebka.org.tr bebka@bebka.org.tr
Tel: +90 224 211 13 27 Faks:0224 211 13 29

Yayına Hazırlayan:

Beşevler, Eğitimciler Cd. Leylak Sk. Ahmet
Osmanbey Apt. No: 14 D:6 Nilüfer/BURSA
Tel: 0224 453 59 59 Faks: 0224 453 49 59
www.bprtanim.com.tr

Baskı: Furkan Ofset

İçindekiler

- 2 Röportaj
BTSO Başkanı ve
BEBKA Yönetim Kurulu Üyesi
Celal Sönmez
- 6 Röportaj
Eskişehir Sanayi Odası Başkanı
Savaş M. Özyaydemir
- 10 Röportaj
Bilecik Ticaret ve Sanayi Odası
Başkanı ve BEBKA Yönetim Kurulu
Üyesi Ahmet Özünlü
- 16 Mali desteklere başvurular
elektronik ortama taşınıyor
- 18 Kalkınmaya ölçmekte kalkınma
göstergelerinin önemi büyük
- 22 Kümelenme ile güçler birleşiyor
- 26 Yeni Bölge Planı çalışmaları başladı
- 28 Türkiye sanayisinin lokomotifleri Bursa
- 32 Eskişehir sanayisinin gelişimi
Anadolu'ya örnek oluyor
- 36 Bilecik sanayisi emin adımlarla ilerliyor
- 44 Teşvik Yasası girişimcinin önünü açacak
- 46 Başarı öyküsü
UTİB'den tekstil sektöründe
Yeşil Pazar'a ışık tutan proje
- 50 Başarı öyküsü
Eskişehir tasarımın merkezi olacak
- 54 Başarı öyküsü
BEBKA'dan Bozvit'e teknolojik dokunuş

Dr. Mehmet Sait CÜLFİK / Genel Sekreter

Bilgi odaklı sanayi ile sürdürülebilir kalkınma

Üç ayda bir yayınlanan olan Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı (BEBKA) faaliyetlerini ve bölgemizi tanıtmak amacıyla hazırlanan BEBKA Haber Dergisi'nin üçüncü sayısını yayınlamaktan mutluluk duymaktayız. Dergimizin bu sayısında sanayi başlığını öne çıkartarak bölgemiz sanayisi hakkında genel ve sektörel bilgilerin yanı sıra Ajansımız çalışmalarını hakkında da bilgi vermek istedik.

Vizyonda da belirtildiği gibi bölgenin küresel rekabet gücünün artırılmasını desteklerken yenilikçi ve bilgi odaklı sanayi ile sürdürülebilir bir kalkınma hedefini benimsiyoruz. Bu amaçla, ajansımız tarafından yürütülen mali destek faaliyetleri kapsamında 2010 yılında ilk olarak Sanayi ve Turizmde Rekabet Gücünün Artırılması Mali Destek Programı açıklanmıştır. Bu programda sanayi sektöründe araştırma-geliştirme odaklı ve yenilikçi yöntemler kullanılarak üretim kapasitesinin artırılması amaçlanmış ve 12 milyon TL destek sağlanmıştır. Bu projeler Nisan 2012 itibariyle sonlanmış ve bu sayımızda biten sanayi projelerinden örnekleri, yani "Başarı Öykülerini" sizlerle paylaşacağız. Aynı amaçlar doğrultusunda 2011 yılı içinde gerçekleştirilen, toplam bütçesi 16 milyon TL olan Mali Destek Programı'nda Çevre ve Enerji ile Ar-Ge ve Yenilikçilik programları yine bölgemiz sanayisi için önemli projelerin hayata geçmesine vesile olmuştur.

Bu sayımızda Bursa TSO Başkanı Celal Sönmez, Eskişehir Sanayi Odası Başkanı Savaş Özyaydemir ve Bilecik TSO Başkanı Ahmet Özünlü ile bölgemiz sanayisi üzerine yapılmış röportajlara yer veriyoruz. Dergimizin sayfalarında üç ilimize ayrılmış bölümlerde illerimiz sanayisi hakkında genel bilgilere ulaşabileceğiniz gibi yeni yatırım teşvik yasaı üzerine de bir yazı bulunmaktadır.

Günümüz ekonomik koşullarında, rekabet edebilmek için sektörel yoğunlaşma ve işbirliği ağlarının kurulması büyük önem taşımaktadır. Bu amaçla kalkınma ajansımız, faaliyet gösterdiği Bursa, Eskişehir ve Bilecik illerinde "Kümelenme Analizleri" çalışmalarını yürütmeye başlamıştır. Kümelenme hakkında genel bilgilerin yanı sıra, bölgemiz için yürütmekte olduğumuz çalışmalara ait ilk sonuçlarının değerlendirilmesi ve bölgemizde kurulmuş mevcut kümeler hakkında bilgiler bu sayımızda yer almaktadır.

Bölge içi gelişmişlik farklılıklarının giderilmesine yönelik çalışmalar yürütmekle görevli olan kalkınma ajansları açısından, iller arası gelişmişlik farklılıklarının belirlenmesi ve kalkınmanın zaman içindeki gelişiminin ölçülmesi için bölgesel kalkınma göstergeleri büyük rol oynamaktadır. Bu bağlamda bölge illerimizin ve ilçelerimizin kalkınma anlamında gelişmelerini takip etmek ve değerlendirmek amacıyla Ajansımız tarafından kalkınma göstergeleri seti oluşturulmuş ve sosyo-ekonomik kalkınma endeksi çalışmaları da devam etmektedir. Bu konuda yapılan çalışmalar üzerine hazırlanan makaleyi de dergimiz içeriğinde bulabilirsiniz.

Ayrıca, şu anda açık olan 2012 Yılı Teknik Destek ve Doğrudan Faaliyet Desteği Programı değerlendirme sonuçları ve gelecek proje teklif çağrısında kullanılacak online başvuru sistemi hakkında yazımızı dergimizde bulabilirsiniz.

Geçtiğimiz üç ay boyunca gerçekleştirdiğimiz önemli faaliyetlerimiz hakkında kısa bilgilerin yer aldığı bir bölümde dergimizde yer almakta. Ekonomi Göstergeleri bölümü ise ülkemizdeki ve bölgemizdeki ekonomik görüntünün bir yansıması olarak sizlere sunuluyor.

Bursa Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı ve BEBKA Yönetim Kurulu Üyesi Celal Sönmez:

Bursa'nın genlerinde girişimcilik var

Bursa'yı sanayinin başkenti olarak nitelendiren Bursa Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Celal Sönmez, "Bursa sanayide var olmaya devam edecek. Çünkü genlerimizde girişimcilik var" dedi.

Rakamlar çok net olarak Bursa'nın, Türkiye'nin en önemli sanayi şehirlerinden biri olduğunu ortaya koyuyor. Kent sanayisine yön vermede önemli bir rol üstlenen Bursa Ticaret ve Sanayi Odası'nın Başkanı ve BEBKA Yönetim Kurulu Üyesi Celal Sönmez, BEBKA Haber'e çarpıcı değerlendirmelerde bulundu. Bursa'nın, Türkiye'nin sanayi başkenti olduğunu vurgulayan Sönmez, kentin mevcut tablodaki yerinin sağlam olduğunu söyledi. Geleneksel sanayi dalları teknoloji artışı sağlayarak gelişirken aynı anda yeni büyüme alanları aradıklarını, turizmin de bunlardan biri olduğunu belirten Sönmez, kentin toplam yaşam kalitesinin yükselmesi için ciddi eğitim ve sağlık yatırımlarına ihtiyacı olduğunu dile getirdi. Yeni yatırımlarda inovasyon ve yüksek teknolojiye dayalı genişlemenin hedeflenmesi gerektiğini aktaran Celal Sönmez, BEBKA'nın, mali kaynaklarını güçlendirerek ve girişimcileri cesaretlendirerek misyonunu derinleştireceğine inandıklarını bildirdi.

- Öncelikle Bursa'nın mevcut sanayi yapısı, yatırım imkanları konusunda bilgi verebilir misiniz? Örneğin, Bursa'yı, Bursa yapan geleneksel sektörler ağırlığını muhafaza ediyor mu? Geleceğin sektörleri olarak tanımlayacağınız sektörler hangileri olabilir?

- Biz Bursa'yı Türkiye'nin sanayi başkenti olarak tanımlıyoruz. Tekstil gibi bütün sanayilerin anası bir sektör de, otomotiv gibi sanayi devriminin şahikası sayılan bir üretim kolu da bu kentte filizlendi. Türkiye'nin ilk organize sanayi bölgesi 1962 yılında Bursa'da faaliyete geçti. Dolayısıyla düzenli sanayileşme de Bursa'dan başladı. Bursa, Türkiye'nin dördüncü büyük kenti, ikinci büyük ihracatçısı. Gayrisafi Milli Hasıla'ya yüzde 4'ün üzerinde katkımız var. Ülke ihracatının yaklaşık yüzde 10'unu bu kentin girişimcileri gerçekleştiriyor. Otomotiv, tekstil, makine ve gıda sektörlerinde önemli bir yerdeyiz. Genel eğitim düzeyi ve yetişmiş insan gücünde Türkiye ortalamasının üzerindeyiz.

YENİ BÜYÜME ALANLARI ARIYORUZ

- Özellikle Bursa Ticaret ve Sanayi Odası'nın çabalarıyla kentimizde mesleki eğitimin lise eğitimindeki payı OECD ortalamasına yetişmiş durumda. Bursa'nın AR-GE'den patent ve tescil rakamlarına kadar gelişmişlik düzeyiyle doğrudan ilgili alanlarda Türkiye sıralaması, genel sırasıyla uyumlu. Kente yapılan teşvikli yatırımlarda da 2011 yılında sayı bakımından ilk üçte yer aldık. Bursa, 573 yabancı sermayeli şirketiyle bu alanda altıncı sırada. Dolayısıyla mevcut tabloda yerimiz sağlam. Geleneksel sanayi dallarında teknoloji artışı sağlayarak gelişirken, aynı anda yeni büyüme alanları

arıyoruz. Turizm, bunlardan biri. Son birkaç yılda Bursa'da 20'den fazla otel start aldı. Termale yatırımı artırmak için sağlık serbest bölgesi olma projemiz var. 2023 yılında 5 milyon turist çekme hedefi, gerçekleştirilebilir. Havaalanının büyütülmesi ve İstanbul-İzmir otoyolu bu açıdan önemli. Savunma sanayi, yeni ilgi alanımız. Türkiye'nin en güçlü makine ve kalıp imalat kabiliyeti kentimizde. Bu avantajı, dev bir savunma sanayi kurmak için dönüştürebiliriz. Enerji sektöründe, özellikle yenilenebilir enerjide ciddi yatırımlarımız var. Bursa'nın 2023 vizyonunda enerjide dışa bağımlılığı azaltma hedefi çok önemli. Organize sanayi bölgelerimizin üretim standardını yükseltmeliyiz. Elektronik, var olabileceğimiz bir başka sektör. Hükümetin çok önem verdiği Fatih Projesi'nin Bursa'da yapılabileceğini düşünüyorum. Bursalıların elbirliği ile bu tür stratejik yatırımlar yapması gerektiğine inanıyorum. Sanayi tabii ki önemli, ancak bir kentin toplam yaşam kalitesinin yükselmesi için başka kaldıraçlara da ihtiyaç var. Bursa'nın bu anlamda çok ciddi eğitim ve sağlık yatırımlarına ihtiyacı var. Yatırımcılara, bu iki alanı özellikle tavsiye ediyorum.

“

Sanayi tabii ki önemli, ancak bir kentin toplam yaşam kalitesinin yükselmesi için başka kaldıraçlara da ihtiyaç var. Bursa'nın bu anlamda çok ciddi eğitim ve sağlık yatırımlarına ihtiyacı bulunuyor.

”

BURSA SANAYİDE VAR OLMAYA DEVAM EDECEK

- Bursa'da sanayinin gelişimi için çalışan, proje üreten ve bu projeleri hayata geçirerek kentin önemli değerlerinden biri olan BTO olarak, kentte sanayileşmenin geleceğine projeksiyon tutuldu-

ğunda, neleri net olarak görebiliyorsunuz?

- İki önemli handikabımız var: Kentimizin ekonomik büyüklüğü yarı yarıya otomotive bağlı ve ihracatımızın dörtte üçünü Avrupa Birliği'ne yapıyoruz. Dolayısıyla 2011 yılında küresel krizin Avrupa Birliği pazarında yarattığı daralmadan en çok etkilenen kentlerden biri olduk. Özellikle otomotiv ihracatındaki düşük performans nedeniyle dış ticaret dengemiz olumsuz etkilendi. Türkiye'nin yıllardır açık ara en çok dış ticaret fazlası veren kenti Bursa, 2011 yılında çok az da olsa dış açık verir hale geldi. Otomotiv dışındaki sektörlerde çok ciddi ihracat artışları yakaladık. Kentimiz ekonomisinde, 2011 yılının en dikkate değer gelişmesinin AB'deki daralmanın yansımaları olduğunu söylemek mümkün. Bu trend, 2012 yılının ilk yarısında ithalattaki daralma ile birlikte yeniden normale döndü. Türkiye'nin 2023 vizyonunda 500 milyar doları aşan bir ihracat öngörülüyor. Bu ihracatın ağırlıklı olarak makine, otomotiv, demir-çelik, tekstil-konfeksiyon, kimyevi maddeler, uzay ve havacılık, savunma sanayi, bilgi ve iletişim teknolojileri, tıbbi hassas optik aletler, hastane ekipmanları ve sarf malzemeleri, yenilenebilir enerji, çevre ve malzeme teknolojileri gibi sektörlerden gelmesi bekleniyor.

Bursa, ihracatla var olan bir kent. Tüm bu sektörlerde ortaya iddia koyacağımızı söylemek yanlış olmaz. Dolayısıyla Bursa sanayide artan oranda var olmaya devam edecek. Çünkü genlerimizde girişimcilik var.

- Bursa'nın Türkiye ihracatı ve sanayileşmesindeki yeri ve önemi ile hedeflenen nokta hakkında değerlendirmelerinizi alabilir miyiz? Bursa, ihracatta zaman zaman irtifa kaybediyor gibi görünüyor, bunun sebepleri neler olabilir sizce?

- Daha önce de değindiğim gibi, Bursa bugün üretim düzeyinin yüksekliğini bir handicap olarak yaşıyor. Avrupa Birliği'nde son iki yıldır yaşanan büyük gerileme, bizi doğrudan etkiledi. Bu kalitede bir üretim desenine çok çabuk alternatif pazar bulmak kolay değil. Yaşadığımız sıkıntıyı AB pazarındaki daralmaya ve otomotivin payının yüksekliğine bağlamak mümkün. Bu sorunun önemli bir kısmı konjonktürle ilgili.

- Bursa'nın hedeflenen noktaya gelebilmesi için yapılması gereken çalışmalar nelerdir?

- Bursa'nın yaşam standardının kaliteli bir şekilde yükselmesi için kentsel dönüşümden, altyapı çalışmalarına kadar kamunun liderliğinde yapılması gereken bir dizi iş var. Bu sorumluluğun yerine getirileceğine inanıyorum. Bu yolda özel sektöre düşen önemli fonksiyonlar var. Yeni Teşvik Yasası, stratejik sektörlerde yatırıma büyük destek sağlıyor. Bursalı girişimciler güçlerini birleştirip stratejik alanlara yatırım yapmalı. Hem yaptığımız işlerde, hem yeni yatırımlarda inovasyon ve yüksek teknolojiye dayalı genişlemeyi hedeflemeliyiz. Ufkumuzu büyük tutup, küresel alanda rekabet potansiyeli olan markaları satın almayı düşünmeliyiz. Sanayi önemli ama eğitimden sağlığa kadar pek çok önemli kaldıraç da ıskalamamalıyız.

- Bursa sanayisinin AR-GE ve inovasyona dayalı gelişme-

si ve daha katma değerli ürün üretimine yönelmesi için yapılması gereken çalışmalar nelerdir?

- Öncelikle mevcut sektörlerde yüksek rekabet gücü yaratacak dönüşümü hızlandırmalıyız. Örneğin geleneksel sanayi kolumuz olan tekstilde, teknik tekstile geçiş süratlenmeli. Otomotiv, kendi teknolojisini büyüten bir sektör. Bu alanda daha fazla katma değer yaratacak adımları atmanın zamanı geldi. Makine de özellikle üçüncü dünya ülkelerine dönük olarak Alman şirketlerle işbirliğini artırmamız önemli. Üniversite-sanayi işbirliğini gerçek anlamda sağlamamız lazım. ULUTEK gibi teknopark örneklerini güçlendirerek artırmalıyız.

BEBKA ÖNEMLİ MİSYON ÜSTLENDİ

- BEBKA ile birlikte Bursa'nın sanayi yapısında neler değişti? BEBKA'nın katkısı ve rolü...

- Kalkınma ajanslarının bölgesel ilerlemede önemli bir rolü olduğuna şüphe yok. BEBKA; Bursa, Eskişehir ve Bilecik illerinde kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları arasında koordinasyon ve işbirliğini geliştirerek kalkınmaya yön verme konusunda önemli bir misyon üstlendi. Sağlanan mali ve teknik destekler, girişimcilerin cesaretini artırmak açısından önemli. BEBKA'nın, mali kaynaklarını güçlendirerek ve girişimcileri daha fazla cesaretlendirerek misyonunu derinleştireceğine inanıyoruz.

- Bursa'da üniversite-sanayi işbirliği yeterli mi? Daha da artırılması için neler yapılabilir?

- Biz Türkiye'nin dördüncü büyük ekonomisi, ikinci büyük ihracatçısı, ülkenin sanayi başkenti olduğumuz için Bursa'yla övünç duyuyoruz. 42 bin öğrencisi ve 2 bin kişilik akademi ordusuyla ülkenin en büyük eğitim kurumlarından biri olan Uludağ Üniversitesi ile de gurur duyuyoruz. Ancak yakın bir geçmişe kadar üniversite-sanayi işbirliğinde bize

yakışan adımları atamamış olmaktan dolayı üzüntülüüz. Kentimizde Üniversite-Sanayi İşbirliği Geliştirme Uygulama ve Araştırma Merkezi (USİGEM), 1992 yılında kuruldu. Ancak dönemin değerli rektörü Prof. Dr. Mete Cengiz hocamızın üstün gayretleriyle 2008 yılından sonra yeniden yapılandı ve daha çok ortak akıl peşinde koşar oldu. USİGEM kısa sürede ESC Tekstil, Yeşim Tekstil ve Karsan gibi önemli şirketlerimizle işbirliği protokolleri imzaladı. BTSO olarak, övgüyle söz etmek istediğim bir diğer projemiz, ULUTEK Teknoloji Geliştirme Bölgesi. Uludağ Üniversitesi ile birlikte iki büyük ortaktan biri olduğumuz bu proje, Türkiye'nin 20'nci teknoloji geliştirme bölgesi olarak tasarlandı ve çok güzel işlere imza attı. Üniversiteler bilim merkezleridir. Sanayimizin yüksek oranda ihtiyaç duyduğu şey olan teknoloji, bilimin çıktısıdır. Gerektiğinde teknolojik desteği zamanında alamayan üreticiler, küresel pazarda rekabetten düşer. Hepimiz gayet iyi biliyoruz ki, bir pazardan bir vesileyle çıkıp tekrar aynı pazara girmenin maliyeti çok yüksektir. Küresel ölçekte rekabet edecek kadar büyük AR-GE departmanları kuramayacak şirketler için üniversiteler bir doping merkezidir. Hiçbirinin 2 bin bilim adamı çalıştırabilecek kaynağı yok. Ama o 2 bin bilim adamı, Uludağ Üniversitesi'nde "ortak akıl için" bizi bekliyor.

“ Türkiye'nin sanayide ihtiyaç duyduğu dönüşüm için yöneltilen soruların cevabı Bursa'dadır. ”

TURİZM BURSA'NIN DIŞA AÇILMA MOTORU OLACAK

- Bursa sanayiye doydu mu? Bundan sonra Bursa sanayisi nasıl şekil almalı? Örneğin turizmle ilgili girişimleri nasıl algılıyorsunuz? Tarım konusunda Bursa atılım yapabilecek durumda mı?

- Aslında ekonomi kendi gerçeklerini buluyor. Bugün artık biliyoruz ki Türkiye'nin finans merkezi İstanbul, turizm merkezi Antalya ve üretim merkezi Bursa'dır. Türkiye'nin sanayide ihtiyaç duyduğu dönüşüm için soruların cevabı Bursa'dadır. Kentimiz; tarihi üretim becerisi, örnek girişimci kimliği, yetişmiş insan gücü ve avantajlı lokasyonu ile Türkiye'nin üretim başkenti olma iddiasını pekiştirerek devam ettirecektir. Bursa'nın ipekböceği nasıl devasa bir tekstil sanayi, faytonları nasıl büyük bir otomotiv endüstrisi yarattıysa; 13 organize sanayi bölgesinde konuşlanmış fabrikalarımız, yarın ileri teknoloji üretim desenini vücuda getireceklerdir. Bursa'ya ve girişimcilerimize bu konuda güvenimiz tamdır. Turizm, Bursa'nın yeni kal-

kınma ve dışa açılma motorlarından biri olacaktır. Bu alanda yapılan yatırımları atılan adımları önemli buluyorum. Bursa'yı tarımda hinterlandıyla birlikte düşündüğümüzde, geleceğin önemli aktörlerinden biri olacağını söylemek mümkün. Bursa'nın 250 büyük firması araştırmasında bu sektördeki şirketlerin yükselişi de bu gelişimi destekliyor.

Eskişehir Sanayi Odası Başkanı ve BEBKA Kalkınma Kurulu Üyesi Savaş M.Özaydemir:

Eskişehir’de sanayinin felsefesi var

44 yıldır ürettiği projelerle Eskişehir’in sanayide doğru adımlarla büyümesi için çalışan Eskişehir Sanayi Odası Başkanı Savaş M. Özaydemir, “Eskişehir’de sanayileşmenin bir felsefesi var” diyor.

Bulunduğu coğrafi konumdan dolayı ülke ekonomisinin stratejik sanayi sektörlerine katkı sağlayan Eskişehir, Eskişehir Sanayi Odası'nın (ESO) da olağanüstü gayretleriyle bu yolda emin adımlarla ilerliyor. Kurulduğu günden itibaren bu amaca uygun hedefle çalışan ESO'nun 23 yıldır Başkanlığını yapan, aynı zamanda BEBKA Kalkınma Kurulu Üyesi olan Savaş M. Özaydemir, tek hedeflerinin Eskişehir'i daha ileri götürmek olduğuna işaret ediyor. Teknoloji başta olmak üzere, stratejik sektörlerin geliştirilmesine yönelik çalışmalarını üniversitelerle işbirliği içerisinde yürüttüklerinin altını çizen Özaydemir, bu konuda BEBKA'nın da desteğine dikkat çekiyor. Eskişehir Organize Sanayi Bölgesi'nin diğer illere göre artılarını sıralayan Özaydemir, "Proje fabrikası gibi çalışarak hep örnek gösterildik. Çevreye saygılı ve planlı bir sanayileşmeye öncülük ederek kendi sanayileşme felsefemizi ortaya koyduk" diyor. Yetişmiş eleman sıkıntısına da vurgu yapan Özaydemir ile Eskişehir'in sanayisini konuştuk.

-23 yıldır Eskişehir Sanayi Odası'nın Başkanlığını yapıyorsunuz. Eskişehir'in sanayisini sizden daha iyi kimse bilemez. 23 yıl önce nasıldı? 23 yılda gelinen süreç nedir? Hedeflediğiniz noktada mısınız? Eskişehir için daha neler yapılabilir?

-Kesin bir hedef koyarak başlamadık ama en önemli hedefimiz; Eskişehir'i ve sanayisini daha ileri taşımak için neler yapabiliriz, kente ne katabiliriz düşüncesinde olduk. Eskişehir'i öne çıkarmak için çalıştık. Sanayi vizyonu kuvvetli bir ekibiz. Kendimizi öne çıkarmak değil, amacımız. Tek hedef Eskişehir'i ileri götürmektir. Bu konuda Oda olarak pek çok proje ve yatırım gerçekleştirdik ve gerçekleştirmeye de devam ediyoruz.

-Eskişehir'in mevcut sanayi yapısı, öne çıkan stratejik sektörleri ve geleceğe yönelik vizyonu hakkında görüşlerinizi alabilir miyiz?

Eskişehir Sanayi Odası'nın kurulması ile kentte düzenli ve planlı sanayileşme hız kazandı. Daha önceki yıllarda genel olarak un ve unlu ürünler ile kiremit, tuğla ve soba imalatı konusunda faaliyet gösteren firmalar ağırlıkta iken, 1968 yılında Eskişehir Sanayi Odası'nın kurulması ve Eskişehir Organize Sanayi Bölgesi'nin 1973'de devreye girmesiyle sanayileşme konusunda önemli bir dönüşüm başladı. Sektörel bazda, makine imalat sanayi toplam sanayi içinde firma sayısı yönünden yüzde 30,9 ile ilk sırada, yüzde 11,5 ile taş ve toprak sanayi ikinci sırada, yüzde 12,3 ile gıda sanayi ise üçüncü sırada yer alıyor. Bu hali ile Eskişehir, köklü sanayi geçmişi ile ülkemizin en önemli sanayi kentlerinden biri konumundadır. Bugün ESO'nun üye sayısı 603. Bu kuruluşların 2011 yılı toplam ciroları 7 milyar dolar, ihracatları toplamı 1,8 milyar dolar ve toplam çalışan sayısı ise 45 bin kişi.

Eskişehir'de üretimi gerçekleştirilen bazı sanayi ürünleri, Türkiye çapında önemli pazar payına sahip mamuller. Uçak motoru imalatı, dizel lokomotif ile bor ürünleri üretiminde Eskişehir tüm Türkiye pazarının tamamını elinde bulunduyor. Eskişehir, beyaz eşya ana ve yan sanayinde de önemli bir paya ve ağırlığa sahip.

-Stratejik sektörlerden bahsedebilir misiniz?

-Sanayiciler ve uzmanlarla gerçekleştirdiğimiz plan çalışmalarını havacılık ve savunma, seramik, metal eşya ve makine ile raylı taşımacılık sanayilerini gelecekte yıldız parlayacak sektörler olarak belirledik. Bunlar, şimdilerde ve önümüzdeki dönemde Eskişehir'de önce çıkacak olan sektörlerdir. Biz bu işi kağıt üzerinde bırakmayarak, sektörlerin gelişmesi için de çaba harcıyoruz. Bu konuda il sanayisinin geleceğini şekillendirmesinde 'kümelenme' modeline öncelik veriyoruz. Ve ilk adımı Eskişehir-Kütahya-Bilecik Seramik Kümesi'ni kurarak attık. Havacılık Kümesi'nin kurulmasına

da öncülük ederek, havacılık ve savunma alanında çalışan firmaların bir araya gelmesini sağladık. Son olarak raylı sistemler alanında firmaları bir araya getirdik.

-Eskişehir'in yatırımcılara sunduğu olanaklar konusunda bilgi verebilir misiniz?

Eskişehir'in Anadolu'ya açılan kapı olması, limanlara yakınlığı, hammadde ulaşımına kolaylığı, yetişmiş insan gücünün varlığı, hızlı tren projesinde kilit noktada olması şehri yatırım açısından cazip kılıyor. Bizim öncülüğümüzde kurulan Eskişehir Organize Sanayi Bölgesi

de, yatırımlar için en önemli cazibe merkezi. Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından Türkiye'nin en çevreci organize sanayi bölgesi seçildi. 32 milyon metrekare büyüklüğü ve kusursuz altyapısı ile dikkat çekiyor. Arsa fiyatlarının metrekaresinin tüm altyapı hizmetleri dâhil 60 TL yatırımcılar için büyük bir avantaj. Ayrıca OSB demiryolu bağlantısının tamamlanmasıyla, bölgedeki tüm firmalar demiryolu ulaşımından daha fazla yararlanarak, lojistik maliyetlerinde önemli avantaja sahip olacak. Yine Eskişehir'in, önemli karayolu ve demiryolu güzergâhlarının kesişme noktasında yer alması, aynı zamanda Gemlik ve İstanbul limanlarına yakınlığı da yeni yatırımlar için önemli bir unsur.

-Özetle, Eskişehir'de yatırım için her şey var diyorsunuz...

Eskişehir OSB'de yatırımcılara çok özel ve işlerini kolaylaştıran bir iklim oluşturuldu. Sahip olduğu doğalgaz santrali ile kendi elektriğini kendi üreten ve sanayicilerine düşük fiyattan veren bir yapı mevcut. Bilim Parkı ve içerisinde bulunan Teknoloji Geliştirme Bölgesi de yeni teknolojilerin gelişmesine katkı veriyor. Lojistik Merkezi ile sanayiciler, lojistik konusunda sorun yaşamıyor. Atıksu Arıtma Tesisi ve Akre-

“Eskişehir OSB'de yatırımcılara çok özel ve işlerini kolaylaştıran bir iklim oluşturuldu.”

дите Laboratuar ile doğaya saygılı üretim destekleniyor. Ortak Sağlık ve Güvenlik Birimi, OSB'deki sanayi kuruluşlarına tek merkezden koruyucu hekimlik, poliklinik ve iş güvenliği hizmetleri veriyor. Geçtiğimiz yıl temeli atılan ve Osmangazi Üniversitesi ile işbirliği içinde eğitim yapacak olan Meslek Yüksek Okulu'nun inşaatı da bitirildi. Sanayinin can damarı olan KOBİ'ler için "KOBİ-OSB" projesi geliştirilerek, 290 bin metrekarelik alanda 98 adet firmaya arsa tahsisi yapıldı. Bu alandaki firmalarda yaklaşık 2 bin 500 kişiye iş imkânı sağlandı. Ayrıca firmalara birçok alanda ücretsiz danışmanlık veren SANGEM birimi oluşturuldu. Yine, üniversite-sanayi işbirliği içinde, öğrencilerin tasarım yaptıkları ve BEBKA desteğiyle hayata geçirilen Endüstriyel Tasarım Merkezi de çalışmalarına devam ediyor. Şimdi sorunumuz yüksek teknolojiye uygun adam bulmak. Sıradan adam var. Hiç bir şeyden anlamayan 'her işi yaparım' diyenler çok. Onları yetiştirmeye uğraşıyoruz.

-Kalifiye eleman sıkıntısı önemli o zaman...

-Eğitilmiş eleman çok önemli. Bunları eğitecek eğitimciler de lazım. Asıl sıkıntımız bu işte. Bizim insanımız eğitim almayı alışkanlık haline getirmemiş. Gençliği buraya yönlendirmemiz gerekiyor.

-Eskişehir'deki sanayinin gelişimi için çalışan, proje üreten ve bu projeleri hayata geçirerek kentin önemli değerlerinden biri haline gelen Eskişehir Sanayi Odası (ESO) olarak, kentte 'Sanayileşme Mucizesi'ni nasıl gerçekleştirdiniz?

-Kurulduğumuz 1 Kasım 1968 tarihinden itibaren Eskişehir'de sanayinin gelişimi için var gücümüzle çalıştık. Örnek projeler ürettik ve bunları hayata geçirdik. Kentteki sanayileşmenin gelişiminde önemli görevler üstlendik. Proje fabrikası gibi çalıştık ve hep örnek gösterildik. Çevreye saygılı ve planlı bir sanayileşmeye öncülük ederek kendi sanayileşme felsefemizi ortaya koyduk.

-Eskişehir'in Türkiye ihracatındaki yeri ve önemi ile hedeflenen nokta hakkında değerlendirmelerinizi alabilir miyiz?

-1980 sonrasında ülke genelinde ihracata yönelik çalışmalar hız kazandı. ESO'ya üye firmalar da bu doğrultuda faaliyetlerine hız verdiler. Bu kapsamda 1983 yılında ESO'ya üye kuruluşların ihracatları toplamı 66 milyon dolar iken, 2011 yılı sonunda söz konusu ihracat tutarı 1 milyar 800 milyon dolara ulaştı. ESO'ya üye firmalar, ihracatlarının ortalama yüzde 70'ni başta Avrupa Birliği ülkeleri olmak üzere, gelişmiş ülkeler olan OECD ülkelerine gerçekleştiriyor. Bu rakamlar Eskişehir'deki sanayinin kaliteli ve dünya standartlarında üretim yapmakta olduğunun açık bir göstergesi. 2011 yılında ESO'ya üye 130'a yakın firma 100'den farklı ülkeye ihracat yaptı.

-Eskişehir sanayisinin Ar-Ge ve inovasyona dayalı gelişmesine ve daha katma değerli ürün üretimine yönelik yaptığımız çalışmalar nelerdir?

-Yüksek teknolojiye dayalı bir sanayi merkezi oluşturmayı hedeflerimizin başına koymuştuk. Bu alanda 1990 yılında Anadolu Teknoloji Araştırma Parkı (ATAP) A.Ş'yi kurduk. Eskişehir Organize Sanayi Bölgesi, Anadolu Üniversitesi ve Eskişehir Osmangazi Üniversitesi içerisinde bulunan alan-

“
Proje fabrikası gibi çalıştık ve hep örnek gösterildik. Çevreye saygılı ve planlı bir sanayileşmeye öncülük ederek kendi sanayileşme felsefemizi ortaya koyduk.”

larda ileri teknoloji üretimine olanak sağlayan merkezler bulunuyor. En önemli projelerimizden biri. Öte yandan, Eskişehir Teknoloji Geliştirme Bölgesi de kısa sürede gelişerek, ülkemizdeki önemli Ar-Ge merkezlerinden biri haline geldi. Halen bu merkezde 51 firma çalışıyor. Bu şirketlerde 300'ün üzerinde Ar-Ge personeli istihdam ediliyor. Yine bir diğer projemiz olan ve BEBKA desteğiyle hayata geçirilen Eskişehir Endüstriyel Tasarım Merkezi, günümüzün en önemli gerekliliklerinden tasarım konusunda sanayicilere hizmet veriyor. Tüm bunlarla birlikte yetişmiş iş gücü sağlayan CNC Eğitim Merkezi'ni hayata geçirdik. Hemen arkasından Otomasyon Merkezini ve Kaynak Teknolojileri Merkezi'ni de Eskişehir sanayisine kazandırdık.

-Eskişehir'de üniversite - sanayi işbirliğine yönelik ne gibi çalışmalar yapılıyor, bu işbirliği nasıl sağlanıyor?

-Biz ESO olarak, yıllardır herkesin dilinde olmasına rağmen bir türlü istediğimiz düzeye gelemeyen üniversite-sanayi işbirliğini çok önemsiyoruz. Bu kapsamda birçok projeye imza attık. Üniversite ile yaptığımız işbirliklerini ve geliştirdiğimiz projelerden biraz bahsedeyim. İl sanayinde teknolojik yatırımları artırmak amacıyla ATAP AŞ.'yi hayata geçirdik. ATAP; bilgiyi uygulamaya dönüştürerek, teknolojinin hizmetine sunabilmek için çalışıyor. Şirket bu amaçla Eskişehir Teknoloji Geliştirme Bölgesi'nin de kurucu ortakları arasında yer aldı. Anadolu Üniversitesi Yunus Emre Kampüsü içinde yer alan binasında çalışmalarını sürdürüyor. Eskişehir Sanayi Odası olarak üniversite-sanayi işbirliği konusundaki en anlamlı çalışmalarımızdan biri de; 2010 yılında temelini attığımız ve aynı yıl tamamladığımız Meslek Yüksekokulu'dur. Okulun eğitim müfredatı ve ders içeriğinin, sanayicilerin ihtiyacı olan nitelikli insan gücünü yetiştirmeye yönelik olarak belirlenmesi planlanıyor. Üniversite-sanayi işbirliği ile bilginin sanayicilere aktarılmasına da aracılık ediyoruz. Bu kapsamda Anadolu ve Osmangazi

üniversitelerimizin Mühendislik ve Mimarlık fakültelerinde hazırlanan son sınıf projeleri "Proje Fuarı" ile sanayicilere sunuluyor. Projeleri sergiliyoruz. Bu çalışmaların en önemli meyvelerinden biri olan Eskişehir Endüstriyel Tasarım Merkezi de bir süredir hizmet veriyor. Eskişehir Sanayi Odası, Organize Sanayi Bölgesi ve Anadolu Üniversitesi ortaklığında, BEBKA 2010 yılı teklif çağrısı kapsamında kabul gören bir proje olarak hayata geçirilen Merkez, mobilya sektörünü yeniden canlandırmak için çalışmalar yapıyor. Ayrıca Merkez şimdilerde başka alanlarda da tasarım hizmetleri ve destekleri konusunda çalışmalara başladı.

-İşbirliği çalışmaları bunlarla sınırlı değil herhalde...

-Tabi ki... Sanayicilerimizin daha fazla teknoloji geliştirmeye önem vermesini sağlamak amacıyla 1985 yılından bu yana her iki yılda bir teknoloji ödülleri veriyoruz. Bu ödüllerin değerlendirme jürisinde TÜBİTAK'tan gelen hocaların yanı sıra Eskişehir'deki üniversitelerin öğretim üyeleri yer alıyor. Üniversite-sanayi işbirliğinin diğer güzel bir örneği ise, üniversitelerde okuyan gençlere Odamız tarafından sağlanan fırsatlar. Üniversitelerin mühendislik ve idari bilimler bölümünde okuyan ve maddi durumu iyi olmayan öğrencilere karşılıksız burs veriyoruz. Bu burslar lisans eğitimi boyunca, öğrenci sınıfta kalmadığı ve derslerinden başarılı olduğu sürece devam ediyor.

-BEBKA ile birlikte Eskişehir'in sanayi yapısında neler değişti? BEBKA'nın katkısı ve rolü...

-BEBKA ile önemli çalışmalar yaptık. BEBKA, kurulduğu 2009 yılından bu güne bölgemiz için önemli bir sinerji oluşturdu. Eskişehir'de kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları arasında koordinasyon ve işbirliğinin geliştirilmesine katkı veren BEBKA, Eskişehir Sanayi Odası'nın 2 projesine de destek vererek bizlere büyük katkı sağlamıştır. ESİNKAP Ar-Ge Proje Pazarı'na ortak olmuştur. BEBKA ile işbirliğimiz artarak devam edecek.

Bilecik Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı ve BEBKA Yönetim Kurulu Üyesi Ahmet Özünlü:

Bilecik büyük yatırımlar için hazır

Bilecik, son yıllarda yaptığı hamlelerle ekonomik geri kalmışlığını yenmeye çalışıyor. Kentin makûs talihini yenmeye yönelik hamlelere büyük destek veren Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Ahmet Özünlü, yatırımcıları Bilecik'e davet ediyor.

Bilecik Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı ve BEBKA Yönetim Kurulu Üyesi Ahmet Özünlü, sanayicileri dışı küçük içi büyük Bilecik'e yatırım yapmaya çağırıyor. Başkan Özünlü, gelişmiş illerin arasında sıkışıp kalmanın bedelini uzun yıllar 'batının doğusu' olarak kalmakla ödeyen Bilecik'in, üniversitenin de kurulmasıyla özellikle son çeyrek yüzyılda sanayide önemli gelişmeler kaydettiğine vurgu yapıyor. Mermer ve seramik sanayi kümelenmeleri, ürün ve pazar faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi, kalifiye eleman yetiştirilmesi gibi çalışmalarla sektörde Türkiye liderliğini hedeflediklerini dile getiren Özünlü, yatırımcıları yeni Teşvik Sistemi ile 2013'ün sonuna kadar 3. Bölge kapsamına alınan Bilecik'te sunulan yatırım, vergi indirimi ve sigorta desteği gibi teşviklerden yararlanma çağrısında bulunuyor. Yaklaşık 20 yıldır Bilecik Ticaret ve Sanayi Odası'na başkanlık yapan Özünlü, Bilecik'in dünü, bugünü ve yarınını şöyle anlatıyor...

- Öncelikle Bilecik'in mevcut sanayi yapısı hakkında bilgi verebilir misiniz?

- Uzun yıllar batının doğusu olarak adlandırılan Bilecik, gelişmiş illerin arasında sıkışıp kalmanın bedelini pahalı ödedi. İlk sanayi hareketi 1963 yılında Bozüyük'te Sümerbank'ın kurduğu Seramik Fabrikası. Ondan sonra 1969 yılında Tekel'in Hublon Fabrikası kurularak sanayide devletin ilk yatırımıyla tanışılmış oldu. Bundan sonra Bilecik'imiz 1973-1981'ler arasında bugünkü adıyla kalkınmada öncelikli yöre kapsamına alındı. Bu dönem içerisinde verilen krediler, teşvikler nedeniyle Bilecik'te kağıt üzerinde 90 fabrika kuruldu ve bundan sonra uzun bir süre, bu sanayicilerimizin merkezleri genellikle Bilecik dışında olduğu için uzun süre beklemede kaldı, pek çoğu da gerçekleşmedi. Bunun da verilen teşviklere yeterli düzeyde denetim yapılmamasından kaynaklandığını düşünmekteyiz.

TÜRKİYE MERMER İHRACATININ YÜZDE 20'Sİ BİLECİK'TEN

- Peki gelişme ne zaman ve nasıl başladı?

- Şu anda ilimizde 150'ye yakın sanayi kuruluşu bulunmakta ve 21 bin kişiye istihdam imkanı sağlanmaktadır. Son çeyrek yüzyılda bu küçük ilimiz büyük bir atılım göstermiş olup merkezde 2, ilçelerde de 4 tane olmak üzere 6 organize sanayi bölgesine sahip, doğal kaynakları açısından seramik, mermer, kil, kuvars gibi ham maddelere sahip olmasından dolayı; seramik ve porselen sanayinde, mermer yataklarına sahip olmasıyla da mermer sanayinde hızla gelişti.

- Bilecik'in sahip olduğu sanayi potansiyeli nedir?

- İlimiz küçük olmakla birlikte önemli özelliklere sahip. Bir kere Osmanlı Devleti'nin kurulduğu topraklar üzerinde ve Kurtuluş Savaşı'nın başladığı il olması nedeni ile Bilecik'i biz 'Kuruluş ve Kurtuluş İli' diye adlandırırız. Bunun yanında Bilecik'in önemli özelliklerinden birisi de çok çeşitli sanayi dallarına sahip olması. Bilecik, doğal kaynaklar açısından seramik ve mermerin yanı sıra kağıt, suni deri, alüminyum ile kapı kolları, vitrifiye, y-tong, çimento, cam-ış malzemeleri konusunda büyük tesislere sahip. Hepsisi de dünya markaları

olmuş ve ihracat yapan firmalar. İhracatımız TÜİK verilerine göre düşük görünse de ihracatın bir kısmı Gemlik, Gebze ve Haydarpaşa'dan yapılmakta. Dolayısıyla verileri tam olarak toparlayamıyoruz ama tahmini olarak tarımsal ihracatımızla birlikte, çünkü bazı bölgelerimizde kiraz, incir, ayva gibi değerli meyve ürünlerimiz de var; bunlarla birlikte toplam 1,5 milyar dolara yakın ihracatımız mevcut. Tabii ihracatımızın önemli bir bölümü seramik ile mermer üzerine ve bunlar dünyanın 70 - 80 ülkesine, Uzak Doğu'ya kadar gönderiliyor. Özellikle mermerde vurgulamak istediğim konu şu; Bilecik'in bej mermerleri dünyaca tanınıyor. Bej mermer denince Bilecik akla geliyor. Bilecik yöresinde 600'e yakın mermer ocakları çalışmakta. Porselende de Türkiye'deki 4 porselen fabrikasından ikisi Kütahya'da, ikisi bizde; Sanat Porselen ve Porland Porselen. Bir de seramik konusunda, porselen seramik dediğimiz seranit ürünleri var, onun da en büyük fabrikası ilimizde. Bundan başka granit açısından

Silkar Granit ve Granitaş gibi Türkiye'deki iki granit fabrikası da ilimizdeki 1.OSB'de faaliyetlerine devam etmekte, ihracatlarını yapmakta. Üniversitemiz de kuruldu, ilk mezunlarını verdi. Onlarla ilişki içerisindeyiz, sürekli gelişmeye devam eden, değişik bölümleri ile ilimize faydalı öğrenciler yetiştiren üniversitemiz çok başarılı. Hedefimiz Bilecik Ticaret ve Sanayi Odası olarak buradan mezun olan öğrencilerimizi Bilecik'teki sanayi kuruluşlarına yerleştirerek Bilecik'in gelişimini hızlandırmak ve kalite getirmek.

MERMER VE SERAMİK KÜMELENMESİ

- Bilecik'te yatırımcılara ne gibi imkanlar sunuyorsunuz?

- Bilecik 1973- 1981 arası teşvik kapsamına alındı ve o zamanki teşviklerle belli bir seviyeye geldi. Geçtiğimiz dönemde teşvik kapsamında birinci bölgeydi. Birinci bölge dediğimiz zaman biz İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa gibi iller arasına girdik ama bizim gerçekte ölçümümüz bu değil. Çünkü bizim yatırımcıların büyük bir bölümünün genel merkezleri İstanbul'da. Bu nedenle milli gelirimize etkileri ters orantılı oluyor. Aslında biz o milli gelir düzeyini yakalamış değiliz ama olsun burada yatırım yapmaları bize istihdam yönünden önemli katkı sağlıyor. Şimdi son teşviklerde Bilecik 3. Bölge'ye alındı. Bu bizim için avantaj; yatırım indirimi, sigorta desteği, vergi indirimi gibi yatırım süreci boyunca uygulanacak bir sürü teşvik verilecek. Bunun haricinde Bilecik'in coğrafi konumu İstanbul'u Anadolu'ya bağlayan köprü üzerinde. Yani Anadolu'nun, Konya'dan aşağı Akdeniz Bölgesi'ne kadar olan bütün bağlantılar ilimizden geçmekte. İlimizin bu ana kadar demir yolu ve karayolu bağlantısı mükemmel. Bunun haricinde gelişmiş illere çok yakınız. Örneğin Adapazarı 100, Bursa 100, Eskişehir 80, Ankara 300, İzmir 400, İstanbul 225 km. Bu da sanayi için çok cazip. Ve bir de son yıllarda yapılan yatırımlar; İstanbul hızlı tren inşaatı devam ediyor, bitmek üzere ve Bursa'ya da hızlı tren bağlantısı kurulduğunda, Bilecik zaten o büyük şehirlerin birer beldesi gibi olacak. Bizim burada sanayicilere sağladığımız organize sanayi parsellerinin fiyatları çok cazip. İstan-

“ Son çeyrek yüzyılda sanayide önemli gelişmeler kaydeden Bilecik, üniversitesiyle birlikte hızla gelişmeye devam ediyor. Bölgesinin parlayan yıldızı olmaya aday olan dışı küçük içi büyük Bilecik, yatırımcıları bekliyor. ”

bul, Bursa, Eskişehir'e göre daha uygun fiyatlarda ve limanlara yakınlığı da ayrı bir cazibe getiriyor. Artı üniversitemiz de var. Sanayicilerin kalifiye eleman bulma şansı da çok. Yenişehir Havaalanı da bize oldukça yakın. Sanayicilerimizin bunları değerlendirmeleri lazım.

- Gelecekte Bilecik sanayisi nasıl bir şekil alacak? Geleceğe yönelik hedefleriniz ve beklentileriniz nelerdir?

- Son çeyrek yüzyılda hızla gelişmesine baktığımızda ve sektörler açısından değerlendirdiğimizde Bilecik'te hakikaten önemli ürün çeşitleri var. Bizim hedefimiz sanayicilerimizin, işçilerinin mesleki eğitimlerini tamamlamak, kaliteli ve pahalı ürünler üretmek, bunun yanında yeni teknolojilerle buluşturmak. Sektörlerimizde seramik kümelenme çalışmalarımız Eskişehir-Kütahya-Bilecik'te devam ediyor. Mermercilerimizle, doğal taşçılarımızla yaptığımız toplantılarda kümelenme çalışmalarını için gayret etmekteyiz.

YATIRIM FIRSATI KAÇIRILMASIN

- Mermer ve seramik dışında başka hangi sektörleri Bilecik'te görmek istersiniz? Yatırım çağrısında bulunmak istediğiniz sektörler hangileri?

- Bugüne kadar gelen sanayici bizden istediği her desteği gördü. Gerekliğinde yerleri beraber aradık, gerektiğinde yerleri gösterdik. Şu an 1. OSB'de yer yok, 2. OSB'miz dolmak üzere, Bozüyük, Pazaryeri ve Söğüt'te bitmek üzere olan yerlerimiz var. Bütün bu organize sanayi bölgelerinde bu sene 4. derece teşvikten yararlanacak, hepsinin doğalgazı mevcut. Hepsisi de yine demiryolu, karayolu bağlantılarına sahip, onun için cazip bir yer olduğunu düşünüyorum. Bugün İstanbul'un en ücra köşesindeki yatırımını nakite çeviren bir sanayicimiz, Bilecik'te bunun üç katını kurma şansına sahip. Çünkü fiyatlar o derece düşük. Ama bu bugün için geçerli,

“ Bilecik, doğal kaynaklar açısından seramik ve mermerin yanı sıra kağıt, suni deri, alüminyum ile kapı kolları, vitriyfe, y-tong, çimento, cam-ış malzemeleri konusunda büyük tesislere sahip. ”

yarın bu fırsatı değerlendirenler çoğaldıkça, kararsız kalanlar bu şansı yitirecektir. 3. OSB çalışmaları devam ediyor. Bunun yanında yine Valilik ve belediye ile sanayicileri çağrabilmek için, sanayi parselleri oluşturmaya gayret ediyoruz. Bir de İstanbul'un bir kültür merkezi olması nedeni ile İstanbul'daki sanayicilerin dışarı çıkarılacağını duyuyoruz ve onları da heyecanla buraya bekliyoruz. Çünkü Güney Marmara'nın şanslı illerinden biri Bilecik. Buraya gelirlerse bizden her türlü yardımı, desteği görecektir. Bundan sonra seramik ve mermer şehri olduğumuzu söyledim. Bizim mermerlerimizi yakın illerde işleyen bir sürü fabrika, atölye var. Bunların büyük bölümü İstanbul'da. Bunlar mermer yatağına yakın ilimize gelirlerse ve onları da mermer

kümelenmesiyle birleştirirsek çok şanslı olacağız. Ayrıca seramik üretimi yapan tesislerimize gelebilirler, imkanlarımız bol, onlar da burada onlardan yararlanabilir ve bu üretimi yaptığımız için ilimizde eleman sıkıntısı olmayacağını da düşünüyorum.

BİLECİK TSO'YU BİR EVLAT GİBİ ELİMİZDE BÜYÜTTÜK

- 20 yıldır Bilecik TSO'ya başkanlık yapıyorsunuz. Geriye dönüp baktığınızda gerçekleştirdiğiniz en önemli kazanımlar neler?

- Biz burayı yönetici arkadaşlarımız ve meclis üyelerimizle birlikte, personel de dahil bir evlat gibi elimizde büyüttük. 1984 yılından beri geceli gündüzlü çalıştık. Hepimiz el birliğiyle ve birikimlerimizi kullanarak bugünlere ulaştık. Odamızda dokuz meslek grubu var, meslek gruplarından seçilen 23 kişilik Meclisimiz var. 23 kişilik Meclis üyelerimizin içinden 7 kişilik yönetimle idare ediyoruz. 7 personelimiz ve Genel Sekreterimiz ile 1250 üyeye hizmet etmeye çalışmaktayız.

SANAYİCİLERİMİZ MERMERDE TÜRKİYE LİDERLİĞİNİ OYNACAK

- İlinizde hedeflenen nokta...
- Üç bölgenin limanlarından ihracat yaptığımız için, bir de sanayi kuruluşlarının merkezleri İstanbul, Bursa gibi büyük şehirlerde olduğundan tam rakamları temin edemiyoruz. Ancak 1,5 milyar dolar olarak tahmin edilen ihracat rakamı Bilecik için yeterli değil. Bunu arttırmamız lazım. Otomotivde olduğu gibi yüzde 80'i ithal edip, yüzde 20 kazançla satmak istemiyoruz. Bizim mermerimiz çok kıymetli. Bugün Çin'den, Avrupa ülkelerine kadar bizden mermer götürüyorlar. Mermercilerden istediğimiz ise bu mermeri blok yerine yarı mamul şeklinde ihraç etmeleri. Bazı kuruluşlarımız bunu blok halinde götürüyor, blok halinde götürünce biz hiç bir katma değer, işçilik sağlayamıyoruz. Daha fazla katma değer elde etmek için bunu plakaya, hazır ürüne çevirmek lazım. Bu nedenle burada yapacağımız eğitimlerle mermercilerin talep ettikleri konularda, gerekli uzmanlarla bir araya getirip üretim maliyetlerini düşürmek, pazar faaliyetlerini arttırmak için çalışacağız. En büyük pazara ulaştığımız zaman da zaten sürümden kazanacaklar, daha çok büyüyecekler. Örneğin İspanya'da büyük kriz var. Avrupa'daki krizden etkileniyorlar. Oradaki seramik sektörü çökmek üzere. İspanya, Avrupa ekonomisi de etkilenecektir. Biz de bunu heyecanla bekliyoruz. Çünkü sanayicilerimiz artık İspanya'da da fabrika almaya başladı. O zaman biz bu yolda iyi ilerliyoruz, dolayısıyla oradaki fabrikaların ismi, markası buradaki sanayi kuruluşlarının başarılı üretimi ile dünya pazarlarına hükmedebiliriz ve bu ihracatı arttırırız.. Sanayicilerimiz bu şekilde Türkiye liderliğine oynayacaktır.

BİLECİK MERMER VE SERAMİK ŞEHİRİ OLACAK

- İhracatın arttırılması için hükümetten beklentileriniz nelerdir?
- Odamız kurulduğundan beri sektörel bazda teşvik istiyoruz. Bu teşviklerde seramik ve mermer konusunda bizi ayrı

düşünmelerini bekliyoruz. O zaman kümelenme de olursa burası tamamen bir mermer, seramik şehri olacaktır. Dolayısıyla kümelenmenin yararları olarak da hammadde ve diğer malzeme alımını tek noktadan yaparak maliyetlerini düşüreceklerdir. Bunu gerçekleştirmek bizim gayretlerimiz ve onların talep ve istekleriyle olacaktır. Sanayicilerimiz bize isteklerini, pazarda karşılaştıkları sorunları getirecekler, biz de bu sorunları bertaraf edip onları liderliğe yükselteceğiz. Bunları da yaparken yine çevremizden, bakanlığımızdan, üniversitemizden bütün destekleri almamız. Hele istediğimiz sektörel teşvikler gerçekleşirse, madencilerimiz doğal taşlarına büyük bir rahatlıkla kavuşacaktır. O zaman dış pazarlarda da rakipleriyle çarpışabileceklerdir. Onlarla ilgili gelişen teknolojiyi de ülkemizde gerçekleştirecek ki makine imalatı yavaş yavaş başladı. Kendi makinalarımıza, kendi mühendisimize, kendi işçimize, kendi elemanımıza kaliteli ürünler yapacağımıza inanıyoruz.

BEBKA BİZİ BURSA SEVİYESİNE GETİRECEK

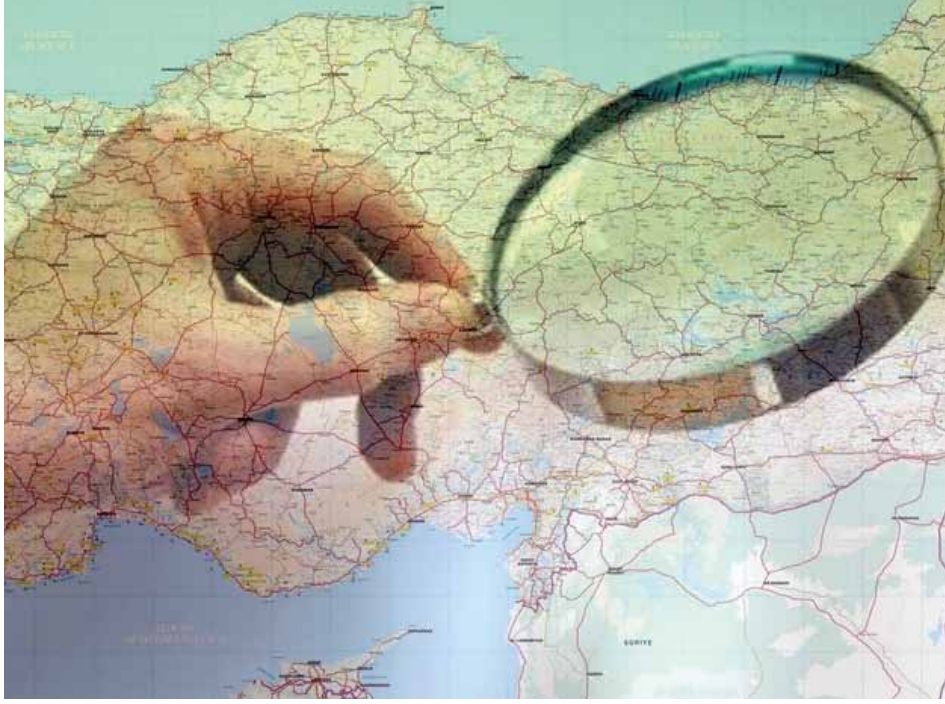
- BEBKA ile birlikte Bilecik'te neler değişti? BEBKA Bilecik'in gelişmesinde nasıl bir rol oynadı?

- Kalkınma ajanslarını uzun dönemdir heyecanla bekliyoruz. Bizim de Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı olunca bir hayli sevindik. Hele hele Bursa, Eskişehir gibi gelişmiş illeri düşündüğümüzde şanslıyız. Çünkü BEBKA'nın bölgeler arası gelişmişlik farklarını gidereceğini, bizi en azından Bursa seviyesine getireceğine inanıyoruz. BEBKA verdiği destekler ve düzenlediği faaliyetlerle ilde teknik kapasitenin artırılmasından, yatırımcılara yönelik destek sağlanmasına, KOBİ'lerin yenilikçi yatırımlarının desteklenmesinden turizm imkânlarının geliştirilmesine kadar birçok alanda şehrin kalkınmasına katkı sağlamaktadır.

İlimizin İstanbul, Ankara ve İzmir gibi gelişen bir şehir haline gelmesini istiyoruz. Bunun için ilk adımlar atıldı. Artık üniversitemiz var, okullar dumansız sanayi gibidir. Onlar sayesinde ilimiz en iyi seviyelere gelerek, büyük şehirler arasına girecektir.

- Gelecekte nasıl bir Bilecik hayal ediyorsunuz? Bilecik nasıl konumlanacak?

- Kuruluş ve kurtuluşun anılarını taşıyan ilimiz beklediğimizden hızlı bir gelişmeye sahip oldu. Bu da son çeyrek yüzyılda olunca kısa sürede hızlı gelişme, hele hele üniversite kurulduğundan itibaren gerek sanayideki yatırımlar, gerek de şehirdeki inşaat, konut yatırımları beklediğimizden çok hızlı bir şekilde devam ediyor. Şehirde bina yapacak arsa kalmadı. Artık 'yık-yap'lar başladı. Dolayısıyla bunda üniversite kadar sanayinin de etkisi var. Çevre illerden de buraya büyük bir göç olacağını zannediyoruz. Osmanlı'nın kuruluş, üç kıtada 700 yıl hüküm sürdüğü bir İmparatorluk merkez olarak, sanayinin de merkezi olacağına inanıyorum. Tabi ki bu biraz zaman alacaktır ama doğal kaynakları bir arada toplarsanız, üniversiteyi de katarsanız, hakikaten burası küçük olması sebebiyle daha hızlı gelişecek. Çünkü burada her şeye ulaşmak çok kolay. Yani gerektiğinde büyük yatırım gelirse alt yapısını bile kurmaya hazırız. Küçük il olmamıza rağmen kendimize güvenip büyük hedeflerimiz var. Herkesi Bilecik'e yatırıma davet ediyoruz. Son çeyrek yüz yılda sanayide önemli gelişmeler kaydeden Bilecik, üniversitesiyle birlikte hızla gelişmeye devam ediyor. Bilecik, bölgesinin parlayan yıldızı olacaktır diyorum ve dışı küçük, içi büyük Bilecik'e herkesi davet diyorum.

9 proje, Doğrudan Faaliyet Desteği aldı

BEBKA'nın Doğrudan Faaliyet Desteği'nden yararlanmak için 2 Mayıs-30 Eylül tarihleri arasında başvuran 27 projeden 9'u desteklenmeye hak kazandı.

Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı (BEBKA), yerel ve bölgesel kalkınmaya ivme kazandıracak stratejik araştırma, planlama ve fizibilite çalışmalarına destek sağlamak amacıyla 2 Mayıs 2012 itibarıyla 700 bin TL bütçeli "2012 Yılı Doğrudan Faaliyet Desteği Programı" başlattı.

2 Mayıs 2012 tarihinden Eylül sonuna kadar toplam 27 adet Doğrudan Faaliyet Desteği proje başvurusu yapıldı. Teslim alınan projelerden, Kalkınma Ajansları Proje ve Faaliyet Destekleme Yönetmeliği hükümleri uyarınca, değerlendirme süreci tamamlanan ve Yönetim Kurulu onayı ile destek almaya hak kazanan projeler belirlendi. Bu kapsamda toplam 9 proje yeterli puanı alarak desteklenmeye hak kazandı. Doğrudan Faaliyet Desteği almaya hak kazanan başvuru sahipleri ile sözleşme imzalanarak projelerin uygulama ve izleme süreci başladı.

Başarılı projeler arasında; turizm alanında büyük yatırımlara öncülük etmesi planlanan fizibilite ve araştırma projeleri, sağlık turizmi çerçevesinde strateji yol haritasının belirlenmesine yönelik çalışmalar, termal turizm sektörü araştırması, lojistik sektörüne yönelik lojistik merkez fizibilite çalışmaları ile afetlere yönelik bilgi ve yönetim sisteminin oluşturulması yer alıyor.

Doğrudan Faaliyet Desteği Programı 30 Kasım 2012 tarihine kadar açık kalacak ve başvurular geldikçe değerlendirilecek. Kullanılabilir bütçe tamamlandığında bu durum ilan edilerek yeni başvuru alınmayacak.

ÖNCELİKLİ DESTEKLENEN FAALİYETLER

2012 Yılı Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında, mali destek sağlanan öncelikli faaliyetler ise şöyle;

- Sağlık/termal, kültür ve kongre turizmi alt sektörlerinde öncelikli olmak üzere turizme yönelik stratejik öneme sahip araştırmalar,

- İl/Bölge geneli ya da sektör bazlı Ar-Ge ve inovasyon kapasitesinin tespiti ve geliştirilmesine yönelik araştırma ve fizibilite çalışmalarları,

- Bölgesel rekabet gücünü artırıcı büyük ölçekli yatırım kararlarına etki edilmesi ve yönlendirilmesine katkı sağlayacak fizibilite çalışmaları,

- Bursa, Eskişehir ve Bilecik illeri için kritik önem arz eden, bölgenin ulaşım ve lojistik stratejisinin belirlenmesi hususunda yapılacak araştırmalar,

- Başta deprem olmak üzere kentsel risklerin ve etkilerinin tespit edilmesi ile sosyoekonomik ve çevresel zararlarını azaltmaya yönelik yönetim planlarının hazırlanması.

'Teknik Destek' başvuruları devam ediyor

BEBKA'nın, kar amacı gütmeyen kurum ve kuruluşlar için, bölgesel kalkınma adına önem arz eden çalışmalarında eksikliğini duydukları teknik alanlara yönelik eğitim ve uzman/danışman desteği sağlamak amacıyla başlattığı "2012 Yılı Teknik Destek Programı"na başvurular devam ediyor.

Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı (BEBKA), kar amacı gütmeyen kurum ve kuruluşların, bölgesel kalkınma için önem arz eden çalışmalarında eksikliğini duydukları teknik alanlara yönelik eğitim ve uzman/danışman desteği sağlamak amacıyla "2012 Yılı Teknik Destek Programı"nı başlattı. Mayıs ayı başından itibaren alınmaya başlayan Teknik Destek Programı için başvurular, Mayıs-Haziran, Temmuz-Ağustos, Eylül-Ekim ve Kasım-Aralık aylarını kapsayan ikişer aylık dönemler halinde değerlendirilecek.

35 PROJEDEN 18'İ BAŞARILI OLDU

2012 yılı Mayıs-Haziran ve Temmuz-Ağustos dönemi başvuruları değerlendirme süreci Kalkınma Ajansları Proje ve Faaliyet Destekleme Yönetmeliği hükümleri uyarınca tamamlanarak, teknik destek almaya hak kazanan projeler de belirlendi. Bu 2 dönemde teslim alınan 35 projeden 18'i başarılı olarak destek almaya hak kazandı. Sonuçlar BEBKA internet sitesinde ilan edilirken, başvuru sahiplerine de resmi yazı ile bildirim yapıldı. Teknik destek almaya hak kazanan

başvuru sahipleri ile sözleşme imzalanarak, projelerin uygulama ve izleme süreci başlatılırken, başarılı projeler arasında kurumsal gelişim, yönetim, turizm, dış ticaret, iş sağlığı ve güvenliği, mühendislik gibi çeşitli konularda eğitim ve danışmanlık alım faaliyetleri yer aldı.

2012 yılı Teknik Destek Programı başvuruları alınmaya devam edilirken, Eylül-Ekim ve Kasım-Aralık dönemlerinde alınacak başvuruların değerlendirme ve destek süreçleri gerçekleştirilecek. Öte yandan

Teknik Destek Programı'nın Başvuru Rehberi ile Başvuru Formu ve ek dosyaları Ajans internet sitesinde 'Destekler' menüsünde BEBKA Destekleri - Açık Destek Programları başlığı altında yer alıyor.

Teknik Destek almaya hak kazanan başarılı projeler arasında kurumsal gelişim, yönetim, turizm, dış ticaret, iş sağlığı ve güvenliği, mühendislik gibi çeşitli konularda eğitim ve danışmanlık alım faaliyetleri yer aldı.

Mali desteklere başvurular elektronik ortama taşınıyor

Kalkınma ajansları tarafından yürütülen mali destek programlarının hazırlık, proje kabul ve değerlendirme aşamalarının elektronik ortamda yönetilmesi için yapılan çalışmalarda sona gelindi.

Kalkınma ajanslarının sunduğu mali destek imkanlarından yararlanmak isteyenler, kısa bir süre sonra başvurularını elektronik ortamda yapabilecek.

2012 Ocak ayında Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Nihat Ergün ve Kalkınma Bakanı Cevdet Yılmaz tarafından imzalanan protokolle başlayan süreçte, Kalkınma Bakanlığı'nın Ar-Ge niteliği taşıyan bilgi sistemleri ve bu sistemlerin bileşenlerine yönelik projelerin geliştirilmesi kapsamındaki ihtiyaçlarının karşılanması ve kalkınma ajanslarının işleyişini güçlendirmeye yönelik tasarlanan Kalkınma Ajansları Yönetim Sistemi'nin (KAYS) geliştirilmesi planlanmıştır.

TÜBİTAK Yazılım ve Veri Mühendisliği Bölümü, Kalkınma Bakanlığı ve Kalkınma Ajansları tarafından 7 aylık yoğun ve tempolu bir çalışma sonucu geliştirilen KAYS Projesi uygulama yazılımının ilk sürümü 6 Ağustos 2012 tarihinde test kullanımına açıldı. 6-7 Ağustos tarihlerinde Yazılım ve Veri Mühendisliği Ar-Ge Binası'nda uygulama tanıtımı gerçekleştirildi. KAYS yazılımında öncelikle tamamlanan sürümde mali destek programlarının program tasarımı, başvuru süreci ve değerlendirilmesi aşamaları ve bağımsız değerlendirici başvuru ve seçim süreçleri yer alıyor. BEBKA'nın da içerisinde yer aldığı test süreci sonrasında yapılacak modifikasyonlar sonrası program bütün ajanslarda kullanılmaya başlayacak.

BAĞIMSIZ DEĞERLENDİRİCİ BAŞVURULARI DA KAYS ÜZERİNDEN OLACAK

Ajans uzmanlarının, bağımsız değerlendiricilerin ve başvuru sahiplerinin kendi şifreleriyle giriş yapacakları sistemde süreç, ajans uzmanlarının programı tasarlamalarıyla başlıyor. Program tasarlama sürecinde destek programları genel bilgileri, mali bilgileri, değerlendirici ödeme bilgileri, destek programı öncelikleri, ön inceleme kriteri işlemleri, değerlendirme kriteri işlemleri, başvuru sahibi ve ortaklarının uygunluğu işlemleri, proje uygunluğu işlemleri, bütçe kısıtı ve maliyet uygunluğu işlemleri, destek programı performans göstergesi işlemleri, destekleyici belge işlemleri tamamlandıktan sonra oluşturulan destek programının başlatılması ile kamuoyuna ilan ediliyor.

Mali destek sürecinde önemli rol oynayan bağımsız değerlendiricilerin de bu sistemi hem başvuru hem de değerlendirme aşamasında kullanması bekleniyor. Bağımsız değerlendiricilerin öncelikle kendi bilgi ve tecrübelerini sisteme kaydetmeleri gerekiyor. Sonrasında ajans tarafından bağımsız değerlendirici ilanları yine sistem üzerinden duyurulacak ve değerlendiricilerin bu ilana teklif çağrısı bazında başvurularını bekleyecek. Ajansın kabul ettiği değerlendiriciler davet edilecek ve projelerin okunması ve değerlendirme puanlarının verilmesi yine sistem üzerinden olacak. Başvuru sahipleri ise kendi şifreleri ile sisteme giriş

yaptıktan sonra, sistemde açık bulunan, durumu "Başvuru Döneminde" ve aktiflik durumu "Aktif" olan destek programlarına başvuru yapabilecek.

KULLANICI EĞİTİM TAKVİMLERİ İLAN EDİLECEK

Son başvuru tarihinden sonra ajans uzmanları ve bağımsız değerlendiriciler de kendi şifreleri ile sisteme girip ön inceleme ve teknik ve mali değerlendirme sürecini yürütecek.

Bu sistem ile birlikte ajansların kurumsal işleyişi güçlenecek ve ana hizmet süreçlerine ilişkin etkinliği ve verimliliği artacak. Önümüzdeki aylarda tamamlanması planlanan ikinci sürüm ile birlikte kazanan projelerin izlenmesi ve ödemelerin takibi de yine sistem üzerinden yapılacak ve bütün süreç entegre olacak. Test süreçleri devam eden yazılımın Ekim ayı itibarıyla devreye alınması planlanıyor ve bu yıl içerisinde ilan edilecek teklif çağrısında da kullanılması öngörülüyor. Sistemin kullanıma açılmasıyla birlikte ilgili yararlanıcıların eğitimi için planlama yapılacak. Buna yönelik eğitim ve bilgilendirmeler için takvim ilan edilecek, ayrıca BEBKA web sayfasında da sistemle ilgili bilgiler yer alacak. Buna ek olarak, TÜBİTAK tarafından hazırlanacak olan kullanıcı eğitimine yönelik rehber ve videolara internet üzerinden erişim sağlanarak programın kullanımı ile ilgili ilave destek alınabilecek.

Elektrikli ulaşımda Almanya ve Türkiye için yeni fırsatlar

Yenilenebilir enerjiler ve elektrikli ulaşım gibi büyük bir pazarda global anlamda rekabetçi olabilmek için karşılıklı iş ortaklarına ihtiyaç duyan Almanya'nın Kuzey Ren Vestfalya eyaleti, 16 Ekim'de Bursa'da, bu konuda sundukları potansiyeli tanıtarak, yatırım fırsatlarına dikkat çekecek.

Kuzey Ren-Vestfalya Eyaleti (Almanya) Kalkınma Ajansı (NRW.INVEST), Bursa-Eskişehir-Bilecik Kalkınma Ajansı (BEBKA), Uludağ Otomotiv Endüstrisi İhratçıları Birliği (OİB), Taşıt Araçları Yan Sanayicileri Derneği (TAYSAD) ve Dünya Gazetesi işbirliğinde düzenlenecek olan "Almanya'da Enerjide Yeni Dönem – Elektrikli Ulaşımında Yenilenebilir Enerjiler ve Türk Firmalarının Kuzey Ren-Vestfalya'da Yakalayabilecekleri Fırsatlar" konulu Bilgilendirme Toplantısı, 16 Ekim 2012 Salı günü Bursa Hilton Oteli'nde gerçekleştirilecek.

Toplantıda; yenilenebilir enerjiler ve elektrikli ulaşım sektörlerinde Kuzey Ren-Vestfalya'nın sunduğu potansiyel tanıtılarak, bölge firmaları ile Türk firmaları arasındaki işbirliği ve yatırım fırsatlarına işaret edilecek.

YENİLENEBİLİR ENERJİ ÖNEM KAZANIYOR

Dünyamızın giderek ısındığı ve sera etkisi, hava kirliliği gibi olumsuz faktörlerin ekolojik sistemde etkisini daha fazla gösterdiği günümüzde, yenilenebilir enerji, yenilenebilir enerjiler bağlamında da elektrikli ulaşım giderek daha da önem kazanıyor. Ar-Ge odaklı bir yapıya bürünen ve bir bütün olarak dünya pazarını hedef alan Almanya ekonomisi ve Alman firmaları da yenilenebilir enerjiler ve elektrikli ulaşım gibi büyük bir pazarda global anlamda rekabetçi olabilmek için karşılıklı iş ortaklarına büyük ihtiyaç duyuyor.

Bu anlamda gerek yerleşim düzeni ve ulaşım yoğunluğu, gerekse taşıt araçları yan sanayiinin konumu nedeniyle elektromobilité ve yenilenebilir enerjiler konusunda pilot bölge olma özelliğine sahip olan Kuzey Ren-Vestfalya eyaleti öne çıkıyor. Bünyesindeki birçok araştırma merkezi ve Ar-Ge odaklı kuruluş da sahip oldukları müthiş bilgi ağı üzerinden elektrikli otomobiller ve araçlar konusunda her geçen gün daha da ileriye gidiyor.

Öte yandan Türkiye'de de hızlı bir gelişim göstermekte olan otomotiv ve otomotiv yan sanayiinin temsilcileri tarafından da elektromobilité büyük bir dikkatle takip ediliyor. Taşıt Araçları Yan Sanayicileri Derneği'nin de (TAYSAD) bu doğrultuda Almanya'da bir temsilcilik açmış olması, doğrudan pazarın içerisinde bulunma ve rekabet gücünü artırma ihtiyacına yönelik verilebilecek örneklerden birini oluştururken, Türkiye'de yatırımlarını gerçekleştiren Almanya kökenli firmaların sayısının giderek arttığı gibi, aynı şekilde özellikle otomotiv ve otomotiv yan sanayii mensubu Türk şirketlerinde de hem pazarın merkezinde bulunma, hem de potansiyel iş ortaklıklarından faydalanabilme adına Almanya'da da şirket / temsilcilik açma konusunda güçlü bir irade oluşturuyor.

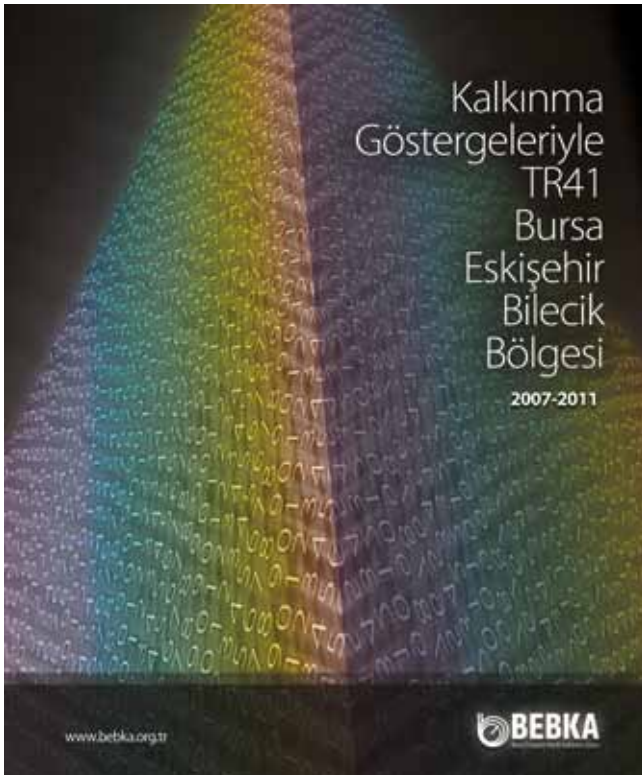
İŞBİRLİĞİ İMKANLARI MASAYA YATIRILACAK

Bu noktada, 16 Ekim 2012 günü Bursa'da, Kuzey Ren-Vestfalya Eyaleti resmi yatırım destek ajansı olan NRW.INVEST'in de katkıları ile gerçekleştirilecek olan Bilgilendirme Toplantısı ile geleceğin ulaşım teknolojileri ve bu konudaki işbirliği imkanlarının masaya yatırılması hedefleniyor. Türk firmalarının, Kuzey Ren-Vestfalya'da kuracakları şirketlerle, tesis edecekleri depo, lojistik merkez, satış ve satış sonrası hizmet ağları ile bu pazarın içinde nasıl yer alabilecekleri, burada oluşacak pastadan, ticaretten pay alabilecekleri, hatta sadece pay almakla kalmayıp pazarı yapan, düzenleyen aktörler haline gelme fırsatı yakalayabilecekleri veya bu aktörlerin iş ortakları olmalarını sağlayabilecekleri konular üzerinde durulacak olan Bilgilendirme Toplantısı'na iştirak etmek isteyenlerin, katılım teyitlerini en geç 11 Ekim 2012 tarihine kadar iletişim bilgileri ile birlikte +90 (212) 249 18 49 nolu faksa veya okumus@nrwinvest-istanbul.com.tr mail adresine göndermeleri gerekiyor.

Kalkınmayı ölçmekte kalkınma göstergelerinin önemi büyük

Bölge içi gelişmişlik farklılıklarının giderilmesine yönelik çalışmalar yürütmekle görevli olan kalkınma ajansları açısından, iller arası gelişmişlik farklılıklarının belirlenmesi ve kalkınmanın zaman içindeki gelişiminin ölçülmesi için bölgesel kalkınma göstergeleri büyük rol oynamaktadır.

Galileo Galilei "Ölçülebilir olanı ölçün ve ölçülemeyeni de ölçülebilir hale getirin", derken, bilim adamı kişiliği ile ölçmenin aslında her konuda bilimsel altyapı sağlamasıyla ne kadar önemli bir güç olduğunu vurgulamaya çalışmıştır. Bu gücü oluşturmaya çalışan günümüz dünyasında, gün geçtikçe ölçmeye dayanan, sayısal değerlere dönüştürülmüş bilgi önem kazanmaktadır.

Bu nedenle, sosyal ve ekonomik konular başta olmak üzere, tüm konularda istatistiklerin kullanımı kaçınılmaz olmaktadır. İstatistikler, tanımlayıcı ve betimleyicidir. Rakamsal olarak büyüklükler için önemli bilgileri içeren istatistiklerin yanında göstergeler de önem kazanmaktadır. Bu noktada, göstergeler, istatistiklerden farklı olarak referans noktalarına sahip oldukları için farklı türde karşılaştırmalara olanak tanır. Örneğin, kişi başına, bir birim alan başına gibi oranlarla istatistiğin miktar olarak verdiği bilgiyi kıyaslanabilir kılar ve birden çok bilgiyi tek sayısal değerde buluşturur.

Göstergeler, her alanda olduğu gibi bölgelerin ekonomik, sosyal ve çevresel olarak kıyaslanabilir şekilde tanımlanmasında da etkindirler. Göstergelerle kalkınmanın ölçülmesinden ve takibinden söz edildiğinde de, göstergelerin seçiminde kalkınmanın çoklu perspektifinden bakılması gerekliliği doğmuştur. Kalkınma gibi ekonomik, sosyal ve çevresel bir dizi farklı bileşene sahip bir kavramı açıklayabilecek göstergeler de aynı derece kapsamlı olmalıdır.

World Bank (Dünya Bankası), OECD (Ekonomik Kalkınma

ve İşbirliği Örgütü), UN (Birleşmiş Milletler) ve EUROSTAT (Avrupa Birliği İstatistik Ofisi) gibi uluslararası kuruluşlar tematik olarak kıyaslanmaların sağlanması adına kalkınma için gösterge setleri oluşturmuşlar, bu göstergeler zaman içinde kabul görmüş ve yaygınlaşmıştır. Örneğin, EUROSTAT Sürdürülebilir Kalkınma Göstergeleri (SDI- Sustainable Development Indicator) seti oluşturmuştur. Bu gösterge seti, Sürdürülebilir Kalkınma Stratejisi'ne hizmet edecek şekilde ekonomik, sosyal, çevresel ve kurumsal boyutlarda on ayrı temada göstergelere sahiptir ve kalkınma stratejilerindeki önceliklere yanıt verecek şekilde yeni göstergelerin eklenebileceği esnek bir yapıya sahiptir.

Göstergelerle bölgesel olarak kalkınmanın nasıl takip edilebileceği sorusu da ayrı bir tartışma konusu olagelmıştır. Bu konuda akla bazı sorular gelmektedir: Uluslararası düzeyde oluşturulan kalkınma göstergeleri, bölgesel anlamda ne kadar geçerli olacaktır? Kalkınmanın ölçülmesi ve takibi için hangi göstergeler kullanılmalıdır?

Bu gibi pek çok soru, bölgesel politikalarla ilgili olan ve bölgesel bazda analiz yapmakta olanları yakından ilgilendirmiş, oluşturulan yanıtlar da bölgenin temel özelliklerinin yansıtıldığı göstergelerin üretilmesi yanıtının çevresinde toplanmıştır. Bölgesel kalkınmanın ölçülmesi konusu çevresinde oluşan tartışmaların amacı, bölgenin kapsamlı olarak betimlenmesi, bu betimleme için kullanılan özelliklerin o bölgeyi yansıtabilecek nitelikte olması ve zaman içinde takip edilebilir özelliğinin olmasının sağlanmaya çalışılmasıdır.

Bölge içi gelişmişlik farklılıklarının giderilmesine yönelik çalışmalar yürütmekle görevli olan kalkınma ajansları açısından, iller arası gelişmişlik farklılıklarının belirlenmesi ve kalkınmanın zaman içindeki gelişiminin ölçülmesi için bölgesel kalkınma göstergeleri büyük rol oynamaktadır. BEBKA, TR41 Bölgesi'nde Bölge Planı hazırlanmasından sorumludur ve bölgeye ilişkin analiz ve araştırma faaliyetlerini yürütmeye çalışmaktadır. Bu bağlamda, bölgeyle ilgili analizlere izin verecek ve bölgeyle ilgili daha net görünümü sunabilecek

kalkınma göstergelerinin önemi yadsınmaz.

Kalkınmanın bölge düzeyinde takibi amacına yönelik olarak BEBKA, sorumlu olduğu Bursa, Eskişehir ve Bilecik illerinden oluşan bölgemizde, kalkınma alanındaki gelişmelerin izlenebilmesi ve değerlendirilebilmesi amacıyla bölgesel kalkınma göstergeleri seti oluşturulması ve düzenli olarak bu göstergelerin takibini hedeflemiş, bu amaçla öncelikli olarak literatürdeki kalkınma göstergeleri incelenmiş, muhtemel kaynaklar irdelenmiştir. Ana olarak hangi göstergelerin kalkınma için öncelikli olduğunun belirlenmesi, diğer bir deyişle 'bölgesel kalkınma göstergelerinin tespiti' için 14-15 Ocak 2011'de 'Bölgesel Kalkınma Göstergeleri Çalıştay'ı düzenlenmiştir.

'Bölgesel Kalkınma Göstergeleri Çalıştay' için Uludağ Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Bilecik Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi öğretim üyeleri ile Kalkınma Bakanlığı uzmanlarından oluşan bir çalıştay grubu oluşturulmuştur. Alt başlıklar itibarıyla yürütülen çalıştayda, katılımcılarla göstergelerle ilgili tartışmalar yürütülmüş, puanlama sistemi ile katılımcıların göstergeleri önceliklendirmesi istenmiştir. Bölgemize özgü ve gerektiğinde ulusal çapta da diğer ajanslarımıza rehber olacak bir gösterge havuzu oluşturulması amacını güden bu çalıştay sonucunda 'ortak akıl' yolu ile çeşitli başlıklar altında sosyoekonomik gelişmişliği ortaya koyması amaçlanan birçok gösterge belirlenmiştir. Katılımcılar tarafından önerilen değişkenlerin bir kısmı da çalıştayın ardından incelenmiş ve eklenmesinin uygun görülen göstergeler de çalıştay sonucu oluşturulan gösterge setine eklenmiştir.

Gösterge setinin oluşturulmasının ardından, göstergelerin elde edilmesi için gerekli verilere ulaşılmaya çalışılmış, gerekli verinin elde edilebilirliğiyle ilgili ayrıntılı çalışma gerektiren bir süreç başlamıştır. Bu süreçte, veri kaynakları sorgulanmış, TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu) başta olmak üzere çeşitli kurum/kuruluşlarla yazışmalar gerçekleştirilmiştir.

TR41 Bölgesi'nde şehirleşme oranı Türkiye ortalamalarının üzerinde.

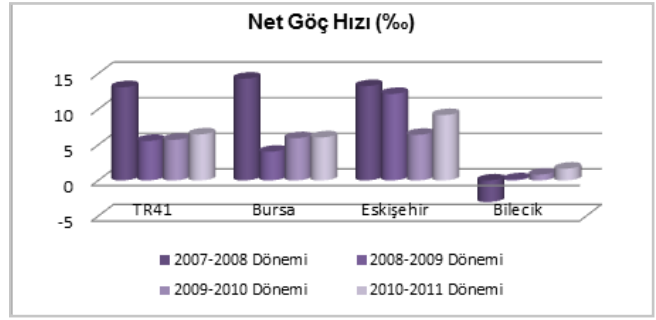
Göstergelerin yıllar itibariyle karşılaştırmalara izin verilmesine imkan tanımak için 2007-2011 yılları arasındaki dönem dikkate alınmıştır. Veri/istatistik kaynaklarından gelen bilgiye göre, göstergelerin hangi sıklıkta ve en güncel-likte üretilebileceğiyle ilgili bir envanter çıkartılmıştır. Bu envanter, göstergelerin düzenli takibinin yapılması ve sürdürülebilirliğiyle ilgili çok önemli bir kaynak olmuştur.

2007-2011 yıllarına ait, Türkiye, TR41 Bölgesi ve TR41 illeri Bursa, Eskişehir ve Bilecik için kalkınma göstergelerine ait verilerin elde edilmesi, bu çalışmanın en önemli ayağını oluşturmuştur. Çalışma çerçevesinde, çalıştay sonucu ortaya çıkan kalkınmanın ölçülmesinde önemli görülmüş göstergelerin yanında, yıllık olarak düzenli üretilebilecek ve takip edilebilecek diğer göstergeler de gösterge setine eklenmiş, böylelikle bölgeyle ilgili bilgi verebilecek geniş kapsamlı bir gösterge havuzu oluşturulmuştur.

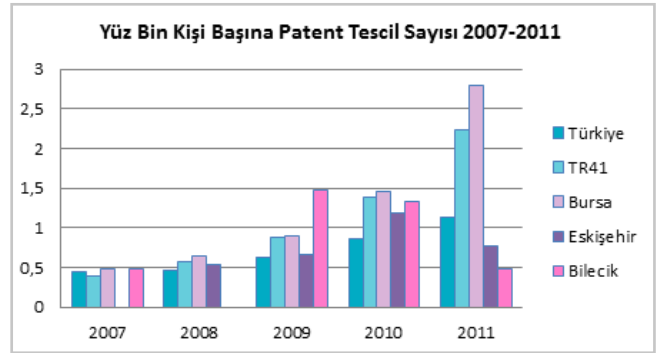
BEBKA'da yürütülen 'Kalkınma Göstergeleriyle TR41 Bursa Eskişehir Bilecik 2007-2011' çalışması ile derlenen ve hesaplanan göstergeler 22 tematik başlık halinde sunulmuştur. Burada yer verilen göstergelerin bir kısmına doğrudan ulaşılmış, bir kısmı ise de veriler kullanılarak BEBKA tarafından hesaplanmıştır. Her veri setinin elde edilebilir düzeyi, güncelliği ve sıklığına göre yer verilen tematik başlıklar altında, Türkiye, TR41 Bölgesi ve TR41 illeri için ve 2007-2011 yılları arasındaki dönemde göstergelerin mevcut olduğu yıllar itibariyle göstergeler sunulmuştur.

'Kalkınma Göstergeleriyle TR41 Bursa Eskişehir Bilecik 2007-2011' çalışmasında ayrıca, göstergelere kaynak oluşturacak istatistiklerin yanında, bölgeye ilişkin önemli görülen kapsamlı istatistikler de aynı bir bölümde göstergeler için oluşturulan aynı tematik düzenle paylaşılmıştır. Böylelikle, bölge paydaşları için, TR41 Bölgesi, Bursa, Eskişehir ve Bilecik illerinin birarada yer aldığı gösterge ve istatistikler açısından geniş kapsamlı bir kaynak oluşturulmasına çalışılmıştır.

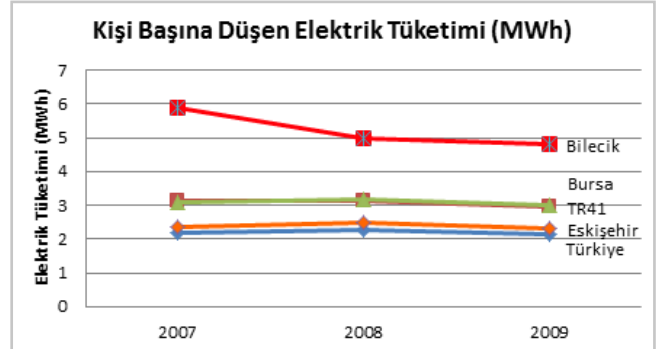
'Kalkınma Göstergeleriyle TR41 Bursa Eskişehir Bilecik 2007-2011' çalışması ve devamında gelecek diğer çalışmalar ile hem kalkınma göstergeleri konusunda hem de analizlere altyapı sağlayacak diğer çalışmalarla BEBKA, sorumlu olduğu TR41 Bölgesinde, kalkınma alanındaki gelişmelerin izlenebilmesi ve değerlendirilmesi yolundaki hedeflerini gerçekleştirmek için çalışmaya devam edecektir.

Veri Kaynağı: Türkiye İstatistik Kurumu

Veri Kaynağı: Türkiye Patent Enstitüsü ve TÜİK ADNKS verilerinden BEBKA'nın hesaplaması

Veri Kaynağı: : Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş. verilerinden ve TÜİK ADNKS verilerinden BEBKA'nın hesaplaması

SEÇİLMİŞ KALKINMA GÖSTERGELERİ *

(Kalkınma Göstergeleriyle TR41 Bursa Eskişehir Bilecik 2007-2011 kitabından)

	Yıl	Türkiye	TR41	Bursa	Eskişehir	Bilecik
Şehirleşme Oranı (%)	2011	76,80	88,34	88,98	89,65	75,06
İlköğretimde Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı	2011	20	19	20	17	18
Hekim Başına Kişi Sayısı	2011	597	659	696	516	993
Kadın Okuryazarlık Oranı (%)	2011	91,94	94,35	93,98	95,45	94,87
Bin Kişi Başına Halk Kütüphanesi Yararlanıcı Sayısı	2010	262	192	107	393	497
Kanalizasyon Şebekesi ile Hizmet Verilen Nüfusun Belediye Nüfusu İçindeki Oranı (%)	2010	88	93	93	92	97
Kişi Başına Bitkisel Üretim Değeri (TL)	2010	1086	947	812	1091	2023
Kişi Başına Doğal Gaz Tüketimi (m ³)	2011	406	815	676	855	2 476
Bölünmüş Yol Oranı (İl ve Devlet Yolları Toplamı İçindeki) (%)	2011	30,18	32,06	29,33	35,73	31,91
İşsizlik Oranı (15 Yaş ve Üzeri) (%)	2010	11,9	10,1	10,5	10,5	7,7
Sanayi İşkolunda İşyeri Başına Sigortalı Ücretli Çalışan Sayısı	2010	10,88	16,53	16,05	16,38	26,99
Yüz Bin Kişi Başına Marka Tescil Sayısı	2011	47,99	44,70	50,11	35,71	8,83
Kişi Başına Tasarruf Mevduatı (TL)	2011	3 605	3 177	3 250	3 317	1 684

* Tabloda sunulan göstergeler, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), T.C. Elektrik Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK), Karayolları Genel Müdürlüğü, Sosyal Güvenlik Kurumu, Türk Patent Enstitüsü, Türkiye Bankalar Birliği kaynaklı verilerden hesaplanmıştır.

KAYNAKLAR:

1. Kalkınma Göstergeleriyle TR41 Bursa Eskişehir Bilecik 2007-2011, BEBKA, 2012. (<http://www.bebka.org.tr>)
2. Bölgesel Kalkınma Göstergeleri Çalıştay Raporu 14-15 Ocak 2011, BEBKA, 2011.
3. EU Sustainable Development Indicators: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/sdi/context>

Kümelenme ile güçler birleşiyor

Aynı sektörde faaliyet gösteren sanayi kuruluşlarının oluşturduğu kümelenme yapılarıyla, firmalar güç birliğini geliştirerek rekabet güçlerini artırıyor.

Bilginin çok hızlı bir şekilde yayıldığı, rekabet edebilmek için değişimin ve yeniliklerle bütünleşmenin artık yadsınamaz bir gerçek olduğu günümüz dünyasında, firmaların birbirleri ile olan iletişimi ve ortak iş yapma kültürü bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır. Bu doğrultuda, ağır rekabet koşullarına karşı mücadele etme zorluğunun farkına varmaları ile birlikte, firmaların sektörel işbirliklerine gitme çabalarının arttığı görülmektedir.

Firmalar arası işbirliklerinin oluşmaya başlaması ve bu işbirliklerin ivme kazanması bu yapılanmaların incelenmesine yol açmıştır. Küreselleşme sürecinin hız kazanması ile birlikte literatürde de kendine önemli bir yer edinen firma ve sektör yoğunlaşmaları, 1900'lü yılların başında öncelikle coğrafi yerleşim kapsamında değerlendirilmiş olup, bu düşüncenin ilk incelemeleri Alfred Marshall tarafından ele alınmıştır. Bir sektörün bir bölgede yoğunlaşmasının temelinde fiziksel koşulların¹ ön planda olduğunu öne süren görüşler, sektörel yığılımların ilk düşünsel incelemeleri olması bakımından önemli bir başlangıç noktası olarak nitelendirilebilir.

Tarihsel süreç içinde farklı kavramlar üzerinden oluşumları devam eden sektörel yoğunlaşmaların; büyüme kutupları, geri ve ileri bağlantılar, yığılım ekonomileri, ekonomik coğrafya, kentsel ve bölgesel ekonomiler, ulusal inovasyon sistemleri, bölgesel bilim/sanayi bölgeleri ve sosyal ağlara ilişkin olanlar da dâhil olmak üzere çok sayıda tanımı yapılmaya çalışılmış ve birçok araştırma bu yoğunlaşmalar üzerine odaklanmıştır.²

Sektörel yoğunlaşmalar ve yığılımla ekonomileri; kavramlarından kümelenme kavramına geçişte Porter (1998) ilgili literatürde, sektörel yapılanmalara ilişkin tanımlama ve çalışmaları açısından çok önemli bir yere sahiptir.³ Porter, kümelenmeyi "birbirleriyle rekabet eden, ama aynı zamanda işbirliği de yapan belirli alanlarda birbirine bağlı şirketler, uzman tedarikçiler, hizmet sağlayıcılar, ilgili sektörlerdeki firmalar ve bu firmalar ile bağlantılı kurumlardan oluşan coğrafi yoğunlaşmalar" olarak nitelendirmektedir.⁴ Dolayısı

ile kümelenmeyi, sadece belirli veya benzer sektörde faaliyet gösteren firmalar ya da sektörel yığılımla olgusundan çok farklı bir boyuta taşımak gerekmektedir. Aynı veya benzer işi yapan işletmelere ek olarak bu yapılanmayı en etkili ve rekabetçi olacak şekilde tamamlayacak olan destekleyici kurumların da bu yapılanmanın içinde mutlaka var olması son derece önem arz etmektedir.

Kümelenme yapılanmasının temelinde, firmaların karlılığı ve sürdürülebilirliği yer almaktadır. İşbirliği içinde hareket eden firmalar, başta girdi maliyetlerinin azaltılması

olmak üzere birçok alanda, tek başlarına ulaşamayacakları bazı avantajlara sahip olabilmektedir. Küme içindeki firmaların ihracat, satış ve verimliliğinin artırılması, yenilik ve yeni teknolojilerin teşvik edilerek sektörün yenilikçilik düzeyinin yükseltilmesi, işletmeler arasında ağ oluşturulması ve yeni işletmelerin bölgeye çekilmesi kümelenme yapılanmasının firmalara sağladığı başlıca faydalar arasında sayılmaktadır.⁵ Ayrıca aynı veya benzer alanlarda faaliyet gösteren firmaların bir araya gelmesi, lobi faaliyetleri ve diğer birçok ortak soruna çözüm bulma konusunda, firmaların elini güçlendirmektedir.

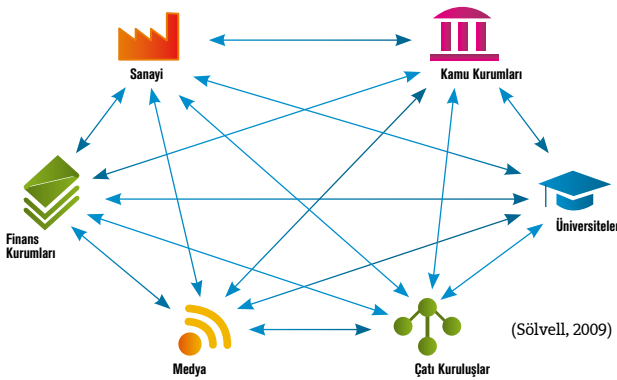
Sonuç olarak ideal bir küme ortamında, firmaların ulusal ve uluslararası rekabette daha avantajlı olması, sürdürülebilirliğini sağlaması ve nihayetinde de kar elde etmesi küme yapılanmasının firmalara sunduğu başlıca avantajlar olarak ortaya çıkmaktadır.

KÜME AKTÖRLERİ

Kümeler belli bir sektör kapsamında oluşmuş olmakla birlikte, sadece belli başlı malların ticaretinin yapıldığı bir sistem olarak algılanmamalıdır. Kümeler, ticari akımların gerçekleştiği ortamlar olmasının yanı sıra bilginin üretildiği ve yayıldığı, yeni fikirlerin ortaya çıktığı bir yapı olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısı ile bir küme yapılanmasında mal ve hizmet akımlarını gerçekleştiren firmalar yanında, küme yapısını tamamlayıcı ve destekleyici birçok farklı kurumun da yer alması gerekmektedir.

Temel olarak bir küme yapılanmasında ana aktörler olan firmalar yanında, finansman sağlayıcı kurumlar, kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, medya ve destekleyici üst kuruluşlar da yer almaktadır.

Ana faaliyetlerini gerçekleştiren ve özel sektörde faaliyet gösteren firmalar hem büyük ölçekli, hem de KOBİ statüsünde olabilir. Bazı küme yapılanmalarında büyük ölçekli firmalar kümenin merkezinde yer alıp liderlik rolü üstlenebildiği gibi, bazı küme yapılanmalarında da genel olarak KOBİ'lerin ağırlığı olabilmektedir. Küme bünyesinde yer alan firmalar hammadde veya girdi tedarikçileri, hizmet sağlayıcılar (danışmanlık, lojistik vb.), üretici ve pazarlamacı firmalar olarak sınıflandırılabilir. Finans sektöründe faaliyet gösteren ve küme bünyesinde yer alan bankalar, girişim sermayesi şirketleri, leasing firmaları özellikle üretimi gerçekleştiren firmalara kaynak sağlamaları açısından kritik öneme sahiptirler. Kamu kurum ve kuruluşları da izledikleri makro ve mikro politikalar sayesinde küme üyelerini yönlendirici veya destekleyici düzenlemeler yapmaktadırlar.

Bilginin üretilmesinde üniversiteler, araştırma merkezleri, teknoparklar ve laboratuvarlar ön planda iken, bilginin yayılması aşamasında teknoloji transfer ofisleri büyük önem taşımaktadır. Kümenin gelişmesi, tanıtımının yapılması, eksik veya ihtiyaç duyulan yeni aktörlerin kümeye dâhil edilmesi aşama-

sında medya ve iletişim firmalarına büyük görev düşerken, küme aktörleri arasında işbirliğinin devamlı hale getirilmesi, lobi faaliyetleri ve ortak ihtiyaçların karşılanması aşamasında da çatı kuruluşların etkin olması beklenmektedir.

TÜRKİYE'DE VE TR41 BÖLGESİ'NDE KÜMELENME

Türkiye'de kümelenme faaliyetlerinin Devlet Planlama Teşkilatı'nın kurulmasıyla birlikte ülke genelinde "planlı kalkınma modeli"nin esas alınmasıyla başladığı söylenebilir. 1960'lı yıllardan itibaren uygulamaya konulan sanayi odaklı büyüme politikaları kapsamında sanayileşme ve sağlıklı kentleşme amacıyla Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) ve Küçük Sanayi Siteleri (KSS) kurulmaya başlanmıştır.^{6,7} OSB'ler (ve KSS'ler) temel olarak, sanayileşmenin olumsuz etkilerinin belli ve sınırlı bir alana hapsederek, düzenli kentleşmenin sağlanması ve üretim faaliyetlerinin verimli bir şekilde gerçekleştirilmesi için gerekli olan çok sayıda kamu hizmetinin girişimcilere etkin bir şekilde ulaştırması amacıyla kurulmuştur. Bu yapılanmalar aynı zamanda benzer faaliyetlerde bulunan firmaları aynı coğrafi yerleşke içinde barındırması sebebi ile firmaların birbirleri ile olan faaliyetlerinde maliyetleri düşürmekte ve sinerji yaratarak verimliliklerini artırmada önemli avantajlar sunmaktadır.⁸ Benzer faaliyette bulunan ve coğrafi olarak belli bir bölgede yoğunlaşan bu firmalar ülkemizde kümelenme yapılanmasının ilk aşamalarını oluşturmaktadır.

Ülkemizde sektörel yoğunlaşmaların daha geniş bir açıdan incelenmesi amacıyla "Türkiye'de Bölgesel Gelişme Politikaları Sektör-Bölge Yığınlaşmaları (TÜSİAD&DPT, 2005)", "Ulusal Kümelenme Politikasının Geliştirilmesi Projesi (UKPGP, 2007-2009)" ve "Bölgesel Rekabet Edebilirlik Operasyonel Programı (BROP, 2007-2011)" kapsamında bazı analizler yürütülmüştür. Bölgesel anlamda da önemli sonuçlara imza atan bu çalışmaların tamamında TR41 bölgesinde yoğunlaşma gösteren sektörlerde belli başlı paralellikler ortaya çıkmaktadır. TÜSİAD ve DPT'nin ortak çalışmasında, bölgemizde tekstil ve otomotiv sanayi ön plana çıkarken, UKPGP de otomotiv ve seramik sektörleri öncelikli sektörler olarak belirlenmiştir. Sektörel yığınlaşmaların en geniş ortaya şekilde konulduğu BROP'ta ise bölgemizde seramik,

Kaynakça: ⁶ Cansız, 2011:72 ⁷ Bu kapsamda 1961 yılında kurulan Bursa Organize Sanayi Bölgesi ilk kurulan OSB niteliğini taşımaktadır.

⁸ TEPAV, 2006:2(PN-ES-2006-10)

tekstil, giyim, makine, plastik ve motorlu araçlar öne çıkan sektörlerdir.

İşletmelerin üretkenliğini ve verimliliğini artırması, yenilikçiliği harekete geçirmesi ve geliştirmesi, ürünlerin ticarileştirme sürecini hızlandırması, maliyet avantajı sağlaması ve farklılık avantajı yaratması sebebi ile kümelenmelerin rekabetçilik alanında önemli katkıları vardır.⁹ Dolayısı ile bölge ölçeğinde rekabetçiliğin artırılması için daha yerel düzeyde, rekabetçi firmalar ve tamamlayıcılardan oluşan kritik kitlelerin belirlenmesinin son derece önemli olduğu görülmektedir. Bu anlamda Düzey 2 ölçeği yanında iller bazında da yapılacak kritik kütle belirleme çalışmalarının da büyük fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

BEBKA'NIN ÇALIŞMALARI

Yerelde kritik potansiyelini belirlemek amacıyla BEBKA, faaliyet gösterdiği Bursa, Eskişehir ve Bilecik illerinde kümelenme analizleri çalışmaları yürütmeye başlamıştır. Çalışmanın ilk ayağında kümelenme analizlerinde yoğun olarak kullanılan 'Üç Yıldız Analizi' metodu uygulanarak, başta istihdam verileri temel alınmak üzere, ilgili sektörlerde ihracat, toplam satışlar ve firma sayıları incelenmiş ve bu illerde yoğunlaşma gösteren başlıca sektörler ortaya konulmuştur.

Avrupa Küme Gözlemevi (European Cluster Observatory) tarafından da kümelenme analizlerinde kullanılan başlıca yöntemler arasında yer alan üç yıldız analizi, kümelenme oluşumlarını ve/veya küme potansiyeli taşıyan sektörel yapılanmaları ortaya koyan bir yöntem olarak bilinmektedir. Üç Yıldız Analizi metodunda sektörler başatlık, büyüklük ve uzmanlık parametreleri çerçevesinde değerlendirilmektedir.

Başatlık: İl genelinde, belirli bir sektördeki istihdamın (veya seçilen parametrenin) ildeki toplam istihdam (veya seçilen parametre) içindeki payı, belirlenmiş bir kritik değerden yüksek ise o sektör ilgili bölgede başat bir sektördür.

Büyüklik: İl genelinde, belirli bir sektördeki istihdamın (veya seçilen parametrenin) aynı sektörün Türkiye geneli istihdamı (veya seçilen parametre) içindeki payı, belirlenmiş bir kritik değerden yüksek ise o sektör ilgili bölgede önemli bir büyüklüğe sahip bir sektördür.

Uzmanlık: İl genelinde belli bir sektördeki istihdamın (veya seçilen parametrenin) ildeki toplam istihdam (veya seçilen parametre) içindeki payının, aynı sektördeki Türkiye geneli istihdamın (veya seçilen parametrenin) Türkiye geneli toplam istihdam (veya seçilen parametre) içindeki payına oranı 1'den büyükse, o sektör faaliyetlerinde uzmanlaşmış bir sektör olarak değerlendirilebilir.

Yapılan analizler sonucunda ortaya çıkan, her üç ilde sektörel anlamda yoğunlaşma gösteren sektörler aşağıdaki tabloda yer almaktadır. Bu sektörler NACE Rev. 2 sınıflandırması kapsamında yapılmış olup temel olarak sektörel kayıtlı istihdam verileri baz alınarak yapılmıştır.

Bursa

- Ana metal sanayi
- Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı
- Büro yönetimi, büro desteği ve is destek faaliyetleri
- Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı
- Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı
- Makine ve teçhizat hariç fabrikasyon metal ürünleri imalatı
- Mobilya imalatı
- Motorlu kara taşıtı treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı
- Tekstil ürünlerinin imalatı

Eskişehir

- Diğer madencilik ve taş ocakçılığı
- Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı
- Diğer ulaşım araçlarının imalatı
- Elektrikli teçhizat imalatı
- Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı
- Spor faaliyetleri, eğlence ve dinlenme faaliyetleri

Bilecik

- Ana metal sanayi
- Bina dışı yapıların inşaatı
- Diğer madencilik ve taş ocakçılığı
- Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı
- Kâğıt ve kâğıt ürünlerinin imalatı

BÖLGEMİZDE KURULAN KÜMELENMELER

Önemli sanayi kuruluşlarının bulunduğu TR41 bölgesi hem üretim hem de istihdam açısından Türkiye'nin ön planda olan bölgelerinin başında gelmektedir. Bu anlamda işletmeler, hem ulusal hem de uluslararası ölçekte rekabet gücünün artırılması için birçok alanda işbirliği oluşturmakta ve bu faaliyetlere büyük önem vermektedir.

Bölgemizde etkin bir şekilde faaliyet gösteren organize sanayi bölgeleri, işadamları dernekleri ve vakıflar olmakla birlikte, kümelenme kapsamında bir araya gelmiş ve tüzel kişilik kazanmış üç işkümesi mevcuttur. Eskişehir Bilecik Kütahya Seramik İşkümesi, Eskişehir Raylı Sistemler Kümelenmesi Derneği ve Eskişehir Havacılık Kümelenmesi Derneği adları altında faaliyet gösteren bu iş kümelerinin merkezlerinin tamamı Eskişehir'de yer almakta olup, bu iş kümeleri sektörel işbirliği oluşumlarının gelişmesine ve bu kapsamda sektörel rekabetin gelişmesinde büyük katkılar sağlamaktadırlar.

ESKİŞEHİR BİLECİK KÜTAHYA (EBK) SERAMİK İŞKÜMESİ

Dış Ticaret Müsteşarlığı öncülüğünde yürütülen "Ulusal Kümelenme Politikasının Geliştirilmesi Projesi" kapsamında ortaya konan 10 pilot iş kümesi arasında yer alan Eskişehir Bilecik Kütahya Seramik İşkümesi, Mayıs 2010 yılında kurulmuş olup bu işkümeleri içinde tüzel kişiliğe sahip olan ilk kümedir. 2023 yılı itibarıyla, çevre dostu, enerji açısından verimli ve yenilikçi özellikleriyle dünyanın önde gelen müşteri odaklı seramik iş kümesi olma vizyonu ile hareket eden küme sahip olduğu yönetim modeli ile başta bölgemizde olmak üzere, tüm ülke genelinde diğer kümelere de örnek olacak bir yapıdadır. Seramik ve karo ürünleri üretiminin ön planda olduğu kümede, hammadde ve kimyasal madde üretici firmalar yanında makine üretimi, lojistik gibi alanlarda Eskişehir, Bilecik, Kütahya ve İstanbul illerinde faaliyet gösteren firmalar da yer almaktadır. Anadolu Üniversitesi ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversiteleri'ni de üye olarak bünyesinde barındıran küme, araştırma-geliştirme faaliyetlerinde de diğer kümelere örnek olacak bir yapıya sahiptir. 39 üyesi bulunan EBK İşkümesi'nin merkezi Eskişehir ilinde yer almakta ve Yönetim Kurulu Başkanlığı'nı Vitra Karo Genel Müdürü Zeki Şafak Ozan yürütmektedir.

ESKİŞEHİR RAYLI SİSTEMLER KÜMELENMESİ DERNEĞİ

Türkiye Lokomotif ve Motor Sanayi (TÜLOMSAŞ) önderliğinde Eskişehir ili merkez olmak üzere 2011 yılının Haziran ayında kurulmuştur. İşbirliği ve paylaşımın artırılmasını,

bilginin paylaşarak etkin bir şekilde kullanılmasını, yeni projelerin üretilerek yeni pazarların bulunmasını; bu sayede başta Eskişehir olmak üzere bölgenin demiryolu araçları üretim ve servis merkezi olmasını amaçlayan kümede birçok sektörden firma yer almaktadır. Kaynaklı ve talaşlı imalat, montaj, döküm, kompozit üretim, metal şekillendirme, tasarım, Ar-Ge ve Ür-Ge gibi alanlarda faaliyet gösteren 28 firma küme bünyesinde yer almakta ve kümenin yönetim kurulu başkanlığını TÜLOMSAŞ Genel Müdürü Hayri Avcı yürütmektedir.

ESKİŞEHİR HAVACILIK KÜMELENMESİ DERNEĞİ

Eskişehir Havacılık Kümelenmesi Derneği, havacılık sektöründe kurumlar arası işbirliği ağını kurmak, tüm üye kuruluşlara, havacılık sektörüne ve bölgemize ulusal ve uluslararası bağların kurulmasını öncülük etme amacıyla Eskişehir'de 2011 yılının Mart ayında kurulmuştur. Dünyada ön sıralarda yer alan üretim, tasarım, Ar-Ge, inovasyon, teknoloji, tedarik ve eğitim ağı olma vizyonu etrafında birleşen küme üyeleri tasarım geliştirme, havacılık sektörüne özgü elektrik ve elektronik ürünlerin üretimi ve geliştirilmesi, motor ve bileşenleri üretimi, sistem entegrasyonu gibi birçok özel süreç gerektiren faaliyeti başarıyla yürütmektedir. Mevcut durumda 27 üyeye sahip olan kümenin Yönetim Kurulu Başkanlığı'nı TEİ/TUSAŞ MOTOR Genel Müdürü Akın Duman yürütmektedir.

Kaynakça:

- Cansız, Mehmet. "Türkiye'de Kümelenme Politikaları ve Uygulamaları", Ankara 2011.
 Çağlar, Esen. "Kümelenmeler ve Rekabet Gücü Sunumu", TEPAV, Trabzon, 14 Mart 2008.
 Marshall, Alfred. "Principals of Economics, Book IV, Chapter X", Macmillan and Co., Ltd., 8th Edition, London 1920.
 Porter, E. Michael. "Rekabet Üzerine". Optimist Yayınları, İstanbul 2008.
 Sölvell, Örjan. "Clusters: Balancing Evolutionary and Constructive Forces", Stockholm 2009.
 TEPAV, "Organize Sanayi Bölgeleri ve Kamusal Yetkiler: Faydalar ve Sorunlar Nelerdir?" Sanayi Çalışmaları Grubu Politika Notu, 16 Ekim 2006.

Yeni Bölge Planı çalışmaları başladı

Kalkınma Bakanlığı tarafından hazırlanan 2014-2018 dönemini kapsayacak Onuncu Kalkınma Planı ile eş zamanlı yürütülecek olan yeni Bölge Planı çalışmaları, bölgedeki önemli paydaşlara ziyaretler yapılarak katılımcı bir anlayışla gerçekleştiriliyor.

Kamu yönetiminde stratejik bakışı esas alan, bireylerin ekonomik ve sosyal gelişmelerini destekleyen, ülkemizin potansiyelini, bölgesel dinamiklerini ve insanımızın yeteneklerini harekete geçiren, ekonomik hayatta rekabet gücünü merkeze alan ve her alanda adaleti gözeterek üretim odaklı bir yaklaşımı içeren kalkınma sürecinde kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının işbirliği ile 2014-2018 dönemini kapsayacak Onuncu Kalkınma Planı, Kalkınma Bakanlığı tarafından hazırlanıyor.

Onuncu Kalkınma Planı ile eş zamanlı yürütülecek olan 2014-2018 yılı Bursa Eskişehir Bilecik Bölge Planı çalışmalarının da katılımcı bir anlayışla gerçekleştirilmesi amaçlanıyor. 2014-2018 Bölge Planı'nın hazırlanması sürecinde BEBKA tarafından araştırma, tespit, analiz ve değerlendirme çalışmaları yapılıyor. Bu bağlamda, Bölge Planı'nın hazırlanmasına yönelik geniş katılımlı çalıştay, program ve sektörel toplantılar düzenlenirken, bölgenin kalkınma haritasının çıkarılmasına yönelik faaliyetlere hız veriliyor.

Ajansın 2013 yılında gerçekleştireceği en önemli faaliyetlerden birisi, Ajans ile birlikte bölgedeki bütün aktörlerin, ilgili bütün kuruluş ve paydaşlarla işbirliği içerisinde hazırlanacak olan Bölge Planı'na, özel sektör, kamu, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve yerel yönetimlerin katkısının sağlanması olacak. Bölge Planı hazırlama süreçlerine paydaşların öncelikle tam katılımı ve katkı sağlaması, Bölge Planı'nın sahiplenilmesi ve uygulamanın gerçekleştirilmesi açısından özel önem taşıyor. Bu sebeple Bölge Planı çalışmaları kapsamında öncelikle bölge ilçelerindeki önemli paydaşlara ziyaretler yapılarak, BEBKA'nın faaliyetleri ve bölge planlama süreci hakkında bilgi veriliyor. Bu ziyaretler sırasında ilçenin sorunları ve çözüm yollarına ilişkin paydaşların görüşleri alınarak, ilçe bazlı mevcut durum analizi çalışmalarının gerçekleştirilmesi hedeflenirken, Ajans personeli bölge ilçelerinde kaymakam, belediye başkanı, ilçe müdürleri dahil olmak üzere kamu kurumlarından temsilciler, ticaret ve sanayi odası, ziraat odası vb. meslek kuruluşları temsilcileri ile ilçede aktif olarak görev yapan Sivil Toplum Kuruluşları temsilcilerine ziyaretler gerçekleştiriyor.

BÖLGE PLANI ÇALIŞMALARI

Bölgenin mukayeseli üstünlüklerini, ekonomik ve sosyal yapısını, vizyona ulaşma yönünde engellerini, dış dünyayla ilişkilerini ve bölge dışından kaynaklanan fırsatlarını ortaya koyabilmek amacıyla 2012 yılında başlanan mevcut durum tespit çalışmaları 2013 yılında da devam edecek.

2013 yılı başında ekonomik ve sosyal sektörlerden davet edilecek temsilcilerin katılımıyla her ilde 'Arama Toplantıları' gerçekleştirilecek. Katılımcıların görüşleri ve önerileri doğrultusunda ilin güçlü ve zayıf yönleri ile fırsat ve tehditlerinin sistematik bir analizi olan GZFT Analizi ile bölgesel önceliklerin ve gelişme stratejilerinin belirlenmesini amaçlayan PEST-LE analizi yapılacak. Katılımcı bir anlayışla gerçekleştirilecek analizlerin ardından Sanayi, Tarım, Turizm-Kültür, Ulaşım/Lojistik, Sosyal İçerme, Çevre, Kentsel Yaşam Kalitesi/Yapılaşma ve Madencilik sektörlerinde çalışma grupları oluşturulacak. Çalışma gruplarında bölge illerindeki sorunlar tespit edilecek, bölge ve il bazlı gelişme stratejileri ve hedefleri belirlenecek.

Bölge Planı'nın temel esaslarını oluşturacak olan vizyon, gelişme eksenleri ve hedeflerin tüm paydaşların görüşlerini yansıtabilecek şekilde ve katılımcı bir süreçle belirlenebilmesi, 2013 yılı ortasında tüm bölge kurumlarından oluşan sektör temsilcilerinin katılımı ile Bölge Çalıştayını gerçekleştirecek. Çalıştay'da bölgesel ölçekte sorunlar ele alınarak çözüm önerileri geliştirilecek. Taslak olarak belirlenen gelişme eksenleri ve hedefler netleştirilerek, bölgesel stratejiler oluşturulacak.

Harmancık Kaymakamlığı

Mahmutiyeli Belediyesi

Pazaryeri Belediyesi

Yatırımcıların gözü Bursa'da

Almanya Hessen Eyaleti Meclis üyeleri ile Aachen Heyeti ve İspanya Galiçya İş adamları Platformu (PEXGA) yetkilileri, BEBKA'yı ziyaret ederek bölgede yatırımcılara sağlanan kolaylıklar hakkında bilgiler aldı.

A lmanya Hessen Eyaleti Meclis Üyeleri, Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı'nda Genel Sekreter Mehmet Sait Cülfik ile bir araya geldi. Hessen Eyaleti heyetini ağırlayan BEBKA Genel Sekreteri Dr. Mehmet Sait Cülfik, BEBKA'nın planlama, yönlendirme, destekleme ve yatırım destek olmak üzere 4 ana başlıkta faaliyetlerine devam ettiğini söyledi. Cülfik, "Bölgesel kalkınma planları hazırlıyoruz. Plan çerçevesinde oluşturulan bölge stratejileri doğrultusunda proje bazlı mali destekler veriyoruz" dedi.

Bölgenin yerel ve uluslararası yatırımcılara tanıtılmasından da sorumlu olduklarının altını çizen Cülfik, kendilerine müracaat eden yatırımcılara her türlü desteği sağladıklarını dile getirdi.

Hessen Heyeti

QUANZ: DESTEK BEKLİYORUZ

Konuk heyete başkanlık yapan Hessen Eyaleti Meclis Başkan Vekili Lothar Quanz da, Bursa ile geleceğe yönelik çalışmalar konusunda hükümetler arası mutabakatların bulunduğunu söyledi. Quanz, Bursa'nın önemli bir sanayi şehri olduğunu, turizm potansiyelinin yanı sıra, otomotiv, makine ve mobilya gibi farklı alanlardaki gelişmişliğin dikkatlerini çektiğini ifade etti. Alman yatırımcıların Bursa'ya hava yoluyla ulaşımı konusunda talepleri olduğunu belirten Quanz, "Kolay ulaşım yatırımcının olmazsa olmazı. Bursa'ya direkt uçuşlar olmaması Alman yatırımcıları zorluyor. Umuyoruz ki bu sorun en kısa zamanda çözülür" diye konuştu.

AACHEN HEYETİ DE BEBKA'DA

Yine Almanya'nın Kuzey Ren-Vestfalya eyaletindeki Aachen Belediyesi, Ticaret ve Sanayi Odası ile Aachen İnovasyon ve Teknoloji Transferi Merkezi (AGIT) temsilcilerinin yanı sıra özel sektör yöneticilerinden oluşan başka bir heyet de BEBKA'yı ziyaret ederek bölge hakkında bilgiler aldı. Aachen Belediyesi Ekonomik Kalkınma / Avrupa İşleri Bölümü Başkanı Winfried Kranz başkanlığındaki heyete, Bursa Eskişehir Bilecik bölgelerindeki yatırım fırsatları ve sağlanan kolaylıklar anlatıldı. Winfried Kranz, iki bölge arasında birçok benzerlik olduğunu aktarıırken, BEBKA Program Yönetimi Birim Başkanı Tamer Değirmenci de BEBKA'nın yönetim yapısı, faaliyetleri ve destek programları hakkında bilgiler verdi.

BEBKA ile PEXGA 'yatırım köprüsü' kuracak

İspanya Galiçya İş Adamları Platformu (Plataformas Empresariales en el Exterior de Galicia, PEXGA) Türkiye Genel Müdürü Javier Paredes Nachon, BEBKA'yı ziyaretinde, Galiçya ile otomotiv ve tekstil gibi benzer sektörlerin öne çıktığı Bursa, Eskişehir ve Bilecik'te karşılıklı işbirliği çağrısında bulundu.

Dünya çapında bir ağ olan ve 13 ülkede temsilciliği bulunan platformun, Galiçya Bölgesel Hükümeti tarafından finanse edildiğini belirten Javier Paredes Nachon, PEXGA'nın Galiçya İşverenler Konfederasyonu (CEG) ve Bölgesel Ekonomik Kalkınma Ajansı (IGAPE) koordinasyonunda çalıştığı bilgisini verdi.

PEXGA'nın Türkiye'yi Galiçyalı firmalar ile iş birliği oluşturabilecek potansiyel ülke olarak değerlendirdiğini kaydeden Nachon, bu nedenle Türkiye Temsilciliği'nin 1 ay önce İstanbul'da açıldığını dile getirdi. Amaçlarının Türkiye'de yatırım yapacak Galiçyalı firmalara destek olmak ve Galiçya bölgesine yatırım çekmek olduğunu ekle-

yen Nachon, "Galiçya Eyaleti'nin, bölgenize benzer olarak otomotiv ve tekstil sektörleri öne çıkmaktadır" dedi.

BEBKA Genel Sekreteri Dr. Mehmet Sait Cülfik de BEBKA hakkında bilgi vererek, Galiçyalı firmalara Bursa, Eskişehir ve Bilecik bölgesinde yatırım konusunda destek verilebileceklerini ve sanayide kümelenme konusunda işbirliklerinin oluşturulabileceğini söyledi.

BEBKA Genel Sekreteri Dr. Mehmet Sait Culfik, Galiçyalı firmalara yatırım konusunda destek verebileceklerini ve sanayide kümelenme konusunda işbirliklerinin oluşturulabileceğini ifade etti.

Türkiye sanayisinin lokomotifi BURSA

Türkiye sanayisinin itici gücü
Bursa, önemli sektörlerde faaliyet
gösteren önemli şirketleri ile hem
kente hem ülkeye kazandırıyor.

Bursa, özellikle sanayi sektöründe yaratılan çeşitli ve zengin üretim değerleri ile gerek bölge gerek ülke ekonomisi açısından önemli bir güce sahip. İşyeri ve çalışan sayılarının yanısıra ihracatta da en önde yer alan şehirlerden biri konumunda.

Uluslararası sermayenin, Bursa'da tekstil, otomotiv ana ve yan sanayi, tarım, gıda, nakliye ve ulaştırma gibi alanlarda önemli yatırımları bulunuyor. Hazine Müsteşarlığı verilerine göre 1954–2009 yılları arasında Türkiye'deki yabancı sermayeli şirket sayısı toplam 23 bin 551. 2011 yılı sonu verilerine göre Bursa'da faaliyete bulunan uluslararası sermayeli şirket sayısı ise 573'e ulaşmış durumda.

Bursa, ileri teknoloji ve yüksek kapasiteli tesisleri ile ülke ve bölge ekonomisinin en önemli gücü. 1950'lerden itibaren Bursa sanayisi, yabancı sermayenin yatırım yapmaya başlamasıyla birlikte gelişmeye başlamış. 1971 yılında ilk yabancı sermaye ortaklı olan Renault ve Tofaş otomobil fabrikaları Bursa'da üretime geçmiş. Bursa'da otomotiv, tekstil, gıda, makine, hazır giyim ve konfeksiyon, elektrik-elektronik gibi ülkenin önemli üretim sektörleri yer alıyor.

Ürettiği Gayri Safi Milli Hasıla'nın büyüklüğü bakımından Türkiye'de 4. sırada bulunan Bursa'dan, 2011 yılında 168 ülkeye ihracat yapılmış.

SANAYİ İHRACAT MİKTARLARI

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2011

BURSA SANAYİ İHRACATI, 2011	Tutar	Bursa İhracatı İçindeki Yüzdesi	Toplam Ülke İhracatı	İl ihracatının ülke ihracatı içindeki payı	Türkiye içindeki sıralaması
Taşıt Araçları ve Yan Sanayi	7.549	60,2%	20.400	37,0%	1
Tekstil ve Hammaddeleri	1.046	8,3%	7.953	13,2%	2
Demir Çelik ürünleri	812	6,5%	15.353	5,3%	5
Hazır giyim ve Konfeksiyon	711	5,7%	16.186	4,4%	4
Makine ve Aksamları	677	5,4%	8.399	8,1%	3
Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	410	3,3%	16.347	2,5%	6
Demir ve Demir Dışı Metaller	345	2,8%	7.009	4,9%	5
Ağaç Mamülleri ve Orman Ürünleri	231	1,8%	3.392	6,8%	5
Elektrik - Elektronik	222	1,8%	10.717	2,1%	6
Maden ve Metaller	167	1,3%	3.876	4,3%	5
Toplam	12.538		133.301		

Bursa sanayisi; piyasa büyüklüğü, özel sektör gelişmişliği, güçlü üretim ve ulaşım altyapısı, teknik ve mesleki eğitim kurumlarının çokluğu ile fark yaratıyor.

ÖNE ÇIKAN SEKTÖRLER

Bursa'da imalat sanayii, sadece ilin ve çevresinin değil, ülke ekonomisinin ve kalkınmasının da başlıca itici gücü. Otomotiv, tekstil, gıda, makine ve metal, mobilya, kimya, deri imalat sanayii alt kollarında Bursa'nın güçlü üretim yapısına, yüksek istihdam ve ihracat kapasitesine sahip olduğu görülüyor.

Otomotiv Sanayii

Bursa Otomotiv Sanayii, 70 bin kalifiye çalışanı ile Türkiye otomotiv sanayinde çalışanların yüzde 25'ini barındırıyor. Bursa otomotiv sanayi sektöründeki işletme sayısı ile Türkiye otomotiv sanayi işletmelerinin yüzde 15'ine, Türkiye toplam araç üretiminin ise yüzde 59,3'üne sahiptir. İhracat, 2011 yılında 7 milyar TL'yi aşmış. Otomotiv sektörünün kalbinin attığı merkez olması açısından ve TOFAŞ-FIAT, OYAK-RENAULT, KARSAN-PEUGEOT gibi dev otomotiv üretim tesislerini bünyesinde barındıran Bursa, Türkiye'nin "Detroit"i pozisyonunda.

Ana sanayideki gelişmelere paralel olarak Bursa otomotiv yan sanayisi de gerek üretim miktarı, gerekse kalite olarak iç piyasa hem de uluslararası pazarlarda rekabet gücüne ulaşmış durumda.

Makine ve Metal Sanayii

Ar-Ge ve inovasyonun en çok önem kazandığı sektörlerden birisi olan makine sektörü, sanayinin itici gücü. Her türlü parça ve aksamın yüksek kalitede ve rekabet edebilir fiyatlarda üretimi yapılıyor. Üretim sürecinde yerli girdi oranı yüzde 80-85 civarında olan sektör, üretim bazında 1990'lardan beri yıllık yüzde 20 artış göstermiş.

Bursa'da tekstil makineleri, ambalaj makineleri, CNC hidrolik pres, hidrolik makas, ağır makineler üretim ve ihracat kalemlerinin önemli bölümünü oluşturuyor.

Bursa'nın en büyük ilk 250 firmasından 23'ü makine ima-

lat ve metal sanayinde faaliyet gösteren firmalar. Bursa'nın 2011 makine sektörü ihracatı 2010 yılına göre yüzde 37 artış göstererek 677 milyon dolara ulaşmış. Bursa metal sektörü ihracatı da 1 milyar 157 milyon dolar.

Gıda Sanayii

Bursa'nın doğal şartlar itibarıyla uygun bir fiziki konumda bulunması, tarım ürünlerinin, kalite, miktar ve çeşit yönünden zenginlik göstermesine imkan sağlıyor. Bursa'da gıda endüstrisine ilişkin olarak hemen her dalda faaliyet gösteren firmalar mevcut. Özellikle meyve suyu, alkolsüz içki, konserve, konsantré salça üretiminde dünya ile rekabet ediyor.

Türkiye'de dondurulmuş gıdanın yüzde 62'si, meyve suyu üretiminin yüzde 26'sı, sofralık zeytin üretiminin yüzde 60'ı, salça üretiminin yüzde 64'ü Bursa'da gerçekleştiriyor. Bursa, siyah incir üretiminde dünyada 1., kiraz ihracatında 2. sıradadır. Sektör, 300 milyon TL ihracat hacmine sahip.

Mobilya Sanayii

1960'lı yıllarda oluşmaya başlayan mobilya sektörü bugün, uluslararası standartlar ve kalite koşullarına göre üretim yapan, dinamik yapısı ve gelişmiş üretim altyapısı ile özellikle İnegöl Bölgesi'nde yoğunlaşarak doğal küme konumuna gelmiş durumda. İnegöl TÜV Rheinland; Türkiye'nin 1., dünyanın 9. mobilya test laboratuvarıdır. Türkiye'nin ilk Mobilya ve Ağaç Ürünleri OSB'si İnegöl'de bulunuyor. 100'den fazla ülkeye 400 milyon TL'den fazla ihracat yapıyor. Toplamda 20 bin kişilik istihdam gücüne sahip.

Tekstil ve Hazır Giyim Sanayii

Bursa tekstil sektörünün tarihi günümüzden 1500 yıl öncesine kadar uzanmaktadır. Eski çağların en değerli hammaddelerinden ipeğin Çin'den getirilerek, ilk defa Çin dışında üretilmesi Bursa yöresinde M.S. 550 yıllarında gerçekleşmiştir. Osmanlı İmparatorluğu zamanında da dokumacılık merkezi olmaya devam eden Bursa günümüzde de Türkiye'nin tekstil başkentidir.

Tekstil ve hazır giyim sektöründe faaliyet gös-

teren 8 binden fazla işyeri mevcut. Sektörde çalışanların sayısı 200 binden fazla. Sentetik iplik üretim kapasitesi itibarı ile Bursa, Türkiye'nin toplam kapasitesinin yüzde 75'ine sahip. Bebe giyiminde Türkiye üretiminin yüzde 80'i Bursa'da gerçekleştiriliyor. Başta Rusya, Almanya, Romanya, İran, Birleşik Krallık, İtalya, Polonya olmak üzere dünyada 180'den fazla ülkeye, 1 milyar doları aşkın ihracat yapıyor. Türkiye'deki 11 sentetik iplik fabrikasından 7'si Bursa'da.

ÜNİVERSİTE SANAYİ İŞBİRLİĞİ

2005 yılında faaliyete geçen Uludağ Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi (ULUTEK), sanayi ve üniversite işbirliğini etkin ve sürekli kılarak katma değer yaratan ileri teknoloji ürünlerin geliştirilmesini hedeflemektedir. Bünyesinde bölgemizdeki bilişim, enerji, makine ve otomotiv gibi ileri teknolojiye sahip sektörlerden 50'nin üzerinde firmayı barındıran Ulutek, bu firmaların üniversitelerin araştırma altyapısından faydalanması konusunda önemli bir görevi yerine getirmektedir. Ulutek Teknopark, Uludağ Üniversitesi Görükle Kampüsü içerisinde 471.230,62 m2 alanda hizmet vermektedir.

BURSA ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ, TEMMUZ 2012 VERİLERİ

	TOPLAM ALAN	BOŞ ALAN	FİRMA SAYISI	ALTYAPI	ATIK SU ARITMA
BURSA SANAYİ TİCARET ODASI OSB	670 Ha	YOK	227	TAMAMLANMIŞ	VAR
İNEGÖL OSB	300 Ha/107 Parsel	YOK	86	TAMAMLANMIŞ	VAR
NİLÜFER OSB	232 Ha	VAR/ 56 parsel	309	TAMAMLANMIŞ	VAR
GÜRSU OSB	101 Ha/145 parsel	VAR/24 parsel	69	TAMAMLANMIŞ	VAR
DEMİRTAŞ OSB	495 Ha	YOK	414	TAMAMLANMIŞ	VAR
MUSTAFAKEMALPAŞA OSB	220 Ha/63 parsel	VAR/ 1 parsel	11	TAMAMLANMIŞ	VAR
KESTEL OSB	73 Ha	VAR/ 22 parsel	86	TAMAMLANMIŞ	VAR
BURSA DERİ OSB	173 Ha	VAR	38	TAMAMLANMIŞ	VAR
YENİŞEHİR OSB	174 Ha	YOK	2	DEVAM EDİYOR	YOK
HASANAĞA OSB	79 Ha/119 parsel	VAR/ 43 parsel	80	TAMAMLANMIŞ	VAR
BURSA TEKSTİL BOYAHANELERİ OSB	191 Ha	*	*	YOK	YOK
BURSA İNEGÖL MOBİLYA AĞAÇ İŞLERİ İHTİSAS	410 Ha /120 parsel	VAR/ 20 Ha	8	DEVAM EDİYOR	YOK
BURSA MKP MERMERCİLER OSB	67 Ha	VAR	10	TAMAMLANMIŞ	YOK

ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ

Türkiye'nin en çok organize sanayi bölgesine sahip olan Bursa, bu sayede imalat sanayinin merkezi konumunda. Firmalara düşük maliyetlerle elektrik, su, doğalgaz ve arıtma gibi hertürlü altyapı imkanları sağlanmakta. Bursa, sınırları içindeki Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu çerçevesinde tüzel kişilik sıfatını kazanmış 13 organize sanayi bölgesinde 1.260 tesiste, 113 bin 237 kişi istihdam ediliyor. Bursa'da büyük sanayi tesisleri organize sanayi bölgelerinde, bir kısmı da sanayi bölgelerinde, küçük sanayi tesislerinin çoğu küçük sanayi sitelerinde (22 adet) ve kısmen şehir içindeki sanayi kesimlerinde yer alıyor.

Yeşil Çevre Arıtma Tesisi

Bursa İhtisas Deri Organize Sanayi Bölgesi

Eskişehir sanayisinin gelişimi Anadolu'ya örnek oluyor

Son yıllarda yaptığı atılımlarla sanayide büyük gelişim gösteren Eskişehir, bu gelişimin beraberinde getirdiği avantajlarla kabuğunu kırmaya çalışan Anadolu kentlerine rol model oluyor.

Coğrafi konumunun yarattığı avantaj ile Eskişehir, tarih boyunca Anadolu'nun batıya açılan kapısı oldu. Demiryolu ve karayollarının kavşağında olması, tarımda ve sanayideki gelişmeler ile yer altı kaynaklarının zenginliği, Eskişehir'i ekonomi, sanayi ve ticaret bakımından önemli bir merkez haline getirdi. Eskişehir'in son yıllarda ekonomik hayatının dinamizminde en önemli pay gelişmiş sanayisine ait. Şehir nüfusunun, kırsal nüfusa göre hızla büyümesi, yetişmiş işgücü varlığı, pazarlara yakınlığı, enerji ve hammadde kaynaklarının uygunluğu, sanayi için gerekli alt yapı yatırımlarının yeterli oluşu, bölge sanayisinin giderek gelişmesini sağlıyor.

Eskişehir, Türkiye'nin en önemli demiryolu ulaşım merkezlerinden birisi. Türkiye genelinde sefer yapan ana hat trenlerinin tümü her gün düzenli olarak Eskişehir'e uğruyor. Bu sayede Eskişehir'den, Ankara, İstanbul ve İzmir'e günde birden fazla sayıda tren seferiyle ulaşım imkânı söz konusu. Ayrıca Türkiye'de 2009 yılında yüksek hızlı tren seferleri ilk olarak Eskişehir-Ankara arasında başladı. Eskişehir-İstanbul arasında çalışmalar ise devam ediyor. Eskişehir'deki uluslararası havaalanı da yurt içi ve yurt dışı seferlere devam ediyor.

SEKTÖREL BAZDA DAĞILIM

Eskişehir sanayisinin sektörel bazda dağılımı incelendiğinde, makine imalat sanayi toplam sanayi içinde firma sayısı yönünden yüzde 31 ile ilk sırada yer alırken, yüzde 12,5 ile gıda sanayi ikinci sırada, yüzde 11,5'le taş ve toprak sanayi ile kimya ve plastik sanayi üçüncü sırada yer alıyor.

Eskişehir sanayi içinde sektörlerin elde ettikleri cirolar yönünden duruma bakıldığında ise makine imalat sanayi sektörünün yüzde 45,5'lik bir payla ilk sırada, yüzde 20 ile gıda sanayi ikinci sırada bulunuyor.

İhracat yönünden sektörel dağılıma bakıldığında ise makine imalat sanayi yine yüzde 40'lık payla ilk sırada yer alırken, ikinci sırada yüzde 26'lık payla madencilik sektörü var.

Çalışan sayısı yönünden sektörel dağılım incelendiğinde de, makine imalat sanayi yüzde 33'lük payla yine ilk sırada, gıda sanayi yüzde 18'lik payla ikinci. Bu hali ile Eskişehir, köklü sanayi geçmişi ile ülkemizin en önemli sanayi kentlerinden biri konumunda. Bugün ESO'nun üye sayısı 607'ye ulaşırken, bu kuruluşların 2011 yılı toplam ciroları 7 milyar dolar, ihracatları toplamı 1,8 milyar dolar ve toplam çalışan sayısı ise 46 bin kişi.

Eskişehir'de üretimi gerçekleştirilen bazı sanayi ürünleri, Türkiye çapında önemli pazar payına sahip mamuller olup, Eskişehir ekonomisinde ve sanayi içinde büyük yer tutmakta.

Buna göre uçak motoru imalatı, dizel lokomotif ile boru ürünleri üretiminde Eskişehir, tüm Türkiye pazarının yüzde 100'ünü elinde bulunduruyor. Dünyadaki boru yataklarının yüzde 60'ına sahip olan Eskişehir'de, sanayi içinde beyaz eşya ana ve yan sanayinin de önemli bir payı ve ağırlığı var. Türkiye'deki buzdolabı üretiminin yüzde 60'ı ve soğutucu kompresör üretiminin yüzde 95'i yine Eskişehir'deki sanayi tesislerinde gerçekleştiriliyor.

Havacılık ve savunma sanayi, seramik sanayi, metal eşya ve makine sanayilerinin yanı sıra bunlara eklenen raylı taşımacılık ve yan sanayisini Eskişehir'de önümüzdeki 20 yılda önce çıkacak olan sektörler olarak belirlemiş durumda.

KÜMELENME MODELİNE ÖNCELİK

İl sanayisinin geleceğini şekillendirmede kümelenme modeline de öncelik veriliyor. Rekabet içinde hareket eden firmaları sektörel işbirliği içinde buluşturan bir yapı olan kümelenme çalışmalarının ilk adımını oluşturan Eskişehir-Kütahya-Bilecik Seramik Kümesi, ulusal bir küme olarak adlandırılıyor. Seramik Kümesi'nin ardından Havacılık Kümesi'nin kurulmasına öncülük edilen Eskişehir'de, son olarak raylı sistemler alanında faaliyet gösteren firmalar bir araya getirilerek ülkemizin ilk Raylı Sistemler Kümesi'nin kurulmasına destek verildi.

Eskişehir Organize Sanayi Bölgesi de yatırımlar için en önemli cazibe merkezlerinin başında geliyor. Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından Türkiye'nin 'En Çevreci Organize Sanayi Bölgesi' seçilen bölge, bugün 32 milyon m2 büyüklüğü ve kusursuz altyapısı ile de ülkemizin en büyük OSB'si. Bölgedeki firma sayısı 540.

Eskişehir OSB'nin yatırımcılara sunduğu avantajlar, bölgeyi yerli ve yabancı yeni yatırımlar açısından tercih edilirdir kılıyor.

Eskişehir OSB'de yatırım yapmak isteyen yatırımcılara çok özel ve işlerini kolaylaştıran bir ortam oluşturulmuş. EOSB'nin sahip olduğu doğalgaz santrali ile kendi elektriğini kendi üreten ve sanayicilerine düşük fiyattan elektrik veren bir yapı mevcut. Bilim Parkı ve içerisinde bulunan Teknoloji Geliştirme Bölgesi de sanayiciler ve bilim insanlarını bir araya getirerek yeni teknolojilerin gelişmesine katkı veriyor.

KOBİ OSB PROJESİ

KOBİ'lerin ihtiyaçları göz önünde tutulup özel bölge olarak planlanarak, Türkiye sanayinde olduğu gibi Eskişehir sanayisi içinde de büyük bir paya sahip olan ve sanayinin can damarı durumundaki KOBİ'ler için "KOBİ-OSB" projesi geliştirilerek sonuçlandırılmış. 290 bin metrekare alanda 98 firmada yaklaşık 2 bin 500 kişiye iş imkânı sağlanmış.

Üniversite-Sanayi işbirliği içinde sanayide kullanılmak üzere öğrencilerin tasarım yaptıkları Endüstriyel Tasarım Merkezi de çalışmalarına devam ediyor.

İLERİ TEKNOLOJİ AR-GE VE İNOVASYON

Üniversite-sanayi işbirliğinin bir sonucu olarak, il sanayisinde teknolojik yatırımları arttırmak amacıyla 1990'da kurulan ve halen, Eskişehir Teknoloji Geliştirme Bölgesi'nin yönetici şirketi olan Anadolu Teknoloji Araştırma Parkı San. ve Tic. A.Ş. (ATAP A.Ş.), ESO tarafından hayata geçirilmiş.

Bu şirketin kuruluş amaçlarının başında, ulusal sanayimizi gelişmiş ülkeler düzeyine çıkararak ülkemize, uluslararası pazarda rekabet gücü kazandırmak yolunda bilimsel bilgiyi uygulamaya dönüştürerek teknolojinin hizmetine sunabilmek için üniversiteler ile sanayi arasında işbirliğini gerçekleştirecek bir teknoloji sistemi kurmak geliyor. Şirket bu amaçlarından yola çıkarak, Eskişehir Teknoloji Geliştirme Bölgesi'nin (ETGB) de kurucu ortakları arasında yer alıyor.

Anadolu'nun kalbinde, Eskişehir'de "yüksek teknolojiye" dayalı bir sanayi merkezi oluşturma misyonu paralelinde, en Eskişehir Teknoloji Geliştirme Bölgesi, ATAP A.Ş. vasıtasıyla yönetiliyor. 9 yılda büyük gelişme gösteren Eskişehir Teknoloji Geliştirme Bölgesi, kısa sürede ülkemizdeki önemli Ar-Ge merkezlerinden biri haline gelmiştir. Halen bu merkezde 52 firma çalışmalarını sürdürmekte olup, şirketlerde 300'ün üzerinde Ar-Ge personeli istihdam ediliyor.

ETGB, OSB içerisindeki merkez Ar-Ge birimlerinin yanı sıra, Anadolu Üniversitesi Yunus Emre Kampüsü ve Eskişehir Osmangazi Üniversitesi'nde yer alan binalarında da Ar-Ge çalışması yapan kuruluşlara hizmet veriyor.

Merkez bünyesinde faaliyet gösteren firmalar arasında üniversite öğretim üyeleri tarafından da kurulan ve patentli üretim yapan çok başarılı girişim örnekleri de yer alıyor. ETGB'de faaliyet göstermek isteyen firmalara, yasalarla belirlenen uzun vadeli vergi destek ve avantajları sağlanıyor.

ÜNİVERSİTE-SANAYİ İŞBİRLİĞİ

Üniversite-sanayi işbirliği konusundaki en anlamlı çalışmalarından biri de 2010 yılında temeli atılan ve 2011 yılında tamamlanarak üniversiteye teslim edilen Meslek Yüksekokulu. EOSB'de bulunan Osmangazi Üniversitesi Meslek Yüksekokulu 3 bin 290 metrekare kapalı olmak üzere, toplam 16 bin 350 metrekarelik bir alan üzerine kurulu.

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi ile yapılan protokol çerçevesinde Eskişehir Sanayi Odası Organize Sanayi Bölge Müdürlüğü tarafından yapılan Meslek Yüksekokulu ile üniversite ile sanayicilerin bir araya gelmesi sağlanmış. Yüksekokul bünyesinde öğretime açılacak bölümler sanayinin yoğun ihtiyaç duyduğu elektrik-elektronik, mekatronik ve çevre olarak belirlenmiş. Ayrıca üniversite ile yapılan görüşmelerde okulun eğitim müfredatı ve ders içeriği, sanayicilerin ihtiyacı olan nitelikli insan gücünü yetiştirmeye yönelik olarak belirlenmeye çalışılıyor.

Eskişehir'de üniversite-sanayi işbirliğinde izlenen yol haritalarından biri de üniversitelerde bulunan bilginin sanayicilere aktarılmasına aracılık etmek. Bu konuda Anadolu ve Osmangazi üniversitelerinin Mühendislik ve Mimarlık Fakültelerinde hazırlanmış son sınıf projeleri, geleneksel hale getirilen "Proje Fuarı" ile sanayicilere sunuluyor. Sanayi Odası'nın ev sahipliğinde gerçekleşen bu etkinlikte hazırlanan projeler, proje sahiplerinin gözetiminde ESO'da sergileniyor. Bu şekilde gençler tarafından ortaya konan yeni proje ve öngörüler, sanayi kesimi ile buluşma imkânı buluyor.

Eskişehir sanayisi üretken, yenilikçi ve rekabetçi yapısıyla kentin kalkınmasında önemli bir role sahip. Girişimcilik özellikle havacılık, raylı sistemler, metal-makine, seramik, gıda gibi yıldızı parlayan sektörlerde yapacakları yatırımlar için uygun bir yatırım ortamı mevcut. Türk Motor Sanayi AŞ. (TEI), TÜLOMSAŞ gibi daha birçok ana sanayi kuruluşunun, kentin sanayi kültürünün gelişmesinde ve uluslararası rekabet kabiliyeti kazanmasında önemli bir rolü var. Profesyonel ve destekleyici kurumsal yapısı, genç ve nitelikli iş gücü, gelişmiş altyapı hizmetleri, stratejik ve lojistik avantajlarıyla Eskişehir girişimcileri yatırım yapmaya davet ediyor.

*Kaynak: Eskişehir Sanayi Odası'ndan alınan bilgiler kullanılmıştır.

Bilecik sanayisi emin adımlarla ilerliyor

Ulaşım noktasında stratejik bir konumda bulunan Bilecik, bu artısını doğru hamlelerle değerlendirerek sanayisini her geçen gün ileri taşıyor.

Bilecik, Marmara Bölgesi içerisindeki konumu ve gelişmekte olan ulaşım ağıyla son yıllarda ekonomik cazibe merkezi durumuna gelmiş durumda. Bilecik'in ihracatında en büyük pay sanayi ürünlerine, ikinci olarak madencilığe ve son olarak da tarıma ait. Ayrıca kısa süre içerisinde tamamlanacak olan Bozüyük Gündüzbey Lojistik Merkezi, yüksek hızlı tren ve kara yolu bağlantıları ile Bilecik önemli bir ulaşım ve lojistik avantajı sağlayacak.

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Sanayi Genel Müdürlüğü'nün Mayıs 2012'de yayınladığı 81 İl Durum Raporu'na göre Bilecik'in ihracatı 56 milyon dolar civarında. Ancak Bilecik'te üretim yapan fakat merkezi İstanbul'da olan firmaların toplam ihracatının bu rakamdan çok daha yüksek olduğu biliniyor. İstanbul, Bursa, Ankara gibi büyük merkezlere yakınlığı ve yatırım uygun sanayi parselleriyle dikkat çeken Bilecik, her geçen yıl sanayisini geliştirerek üretime, istihdama ve ihracata daha çok katkı sağlıyor. Son on yılda özellikle İstanbul'dan madencilik, metal, kimya, gıda gibi çeşitli sektörlerde yatırımcıları çekmeye devam eden Bilecik, gerek şehirleşme gerekse sanayideki altyapı çalışmaları konusunda atılım içerisinde yükselen bir grafiğe sahip.

Bilecik sanayiindeki en önemli pay seramik ve mermer sektörlerine ait. Dolayısıyla gerek çalışan ve işletme sayısı bakımından, gerekse yoğunlaşma katsayısı bakımından metal dışı ürünler sanayii ilin ekonomisinde en büyük paya sahip. Bunların yanı sıra gıda-içecek, makine-metal ve kimya gibi sektörlerin de ilin ekonomisinde önemli bir yeri var. Ayrıca Vitra, Demirdöküm, Eti gibi yerli yatırımcıların yanı sıra CP Grup, Hüttenes Albertus, Koramıc ve Vaillant gibi birçok yabancı yatırımcının da bulunduğu Bilecik, gelişen üniversitesi ve yetişmiş insan gücüyle beşeri sermayesini artırarak sanayisini daha da geliştirmeye aday.

BİLECİK SANAYİSİNDEKİ FIRSATLAR

Toplam 6 organize sanayi bölgesiyle uygun yatırım ortamı, stratejik coğrafi konumuyla yurtiçi ve yurtdışı pazarlara yakınlığı, lojistik üs avantajı, kara ve demiryolu bağlantıları, seramik sektöründe büyüyen kümelenme ağı, doğaltaş kaynaklarıyla Bilecik, büyüyen ihracatı, gelişmekte olan üniversitesi ve kalifiye öğrenci potansiyeli ile öne çıkıyor.

ÖNE ÇIKAN SEKTÖRLER

Seramik Sektörü

Yüksek katma değerli üretiminin yüzde 50'sinden fazlasını ihraç eden seramik sanayi, Türkiye'nin önde gelen sektörlerinden birisidir. Bilecik, seramik kaplama malzemeleri ve seramik sağlık gereçleri alanında önemli bir yere sahip. Seramik üretimi için önemli sayılan feldspat, kaolen ve kil gibi hammaddelerin Bilecik ve ilçelerinde bulunması seramik sektörüne yönelik ilk yatırımların bu bölgede yapılmasına neden olmuştur. Bilecik'te seramik sektöründe faaliyet gösteren işletmeler ürettikleri ürünlerinin birçoğunu yurt dışına ihraç ediyor. Bilecik'in seramik ihracatının büyük bir

kısımının yapıldığı Avrupa ülkelerine, yoğun iç talebin olduğu büyük şehirlere ve önemli limanlara yakın olması, seramik sektöründe faaliyet gösteren işletmelere hem ihracatta kolaylık hem de maliyet açısından avantaj sağlıyor. Küçük, orta ve büyük ölçekli olmak üzere Bilecik'te toplam 24 firmanın faaliyet gösterdiği seramik sektörü, cari açığı azaltan yüksek bir ihracat potansiyeline sahip. Ülkemizde seramik kaplama malzemeleri üretimi yapan 24 firmadan 8 tanesi Bilecik'te bulunuyor. Bu kapasite yüzde 23 payla ülkemiz genelinde ikinci sırayı alıyor. Ayrıca ilde bulunan Ar-Ge ve İnovasyon Merkezi, sektörün gelişiminde önemli bir etkiye sahip. Bilecik'in, Eskişehir ve Kütahya'yla birlikte gelişen seramik kümelenme ağı içerisinde de artan bir önemi var.

Sektördeki Fırsatlar

Geniş iç pazar potansiyeli, seramik sektörünün iç talebi, inşaat ve konut sektörünün büyümesine paralel bir büyüme eğilimi göstermesi, sektörün yurt dışında Türk seramik imajını güçlendirmek ve Türkiye'nin seramik ihracatını artırmak için örgütlenmiş olması ve birçok fuarda yer alması sayesinde kazanılmış "Türk Seramiği" imajından yararlanma, İstanbul, İzmir ve Bursa gibi büyük pazarlara ve limanlara kolay erişim imkânları, OSB dışında 3. Bölge ve OSB'lerde ise 4. Bölge Devlet Teşviklerinden yararlanma, Bilecik Üniversitesi'ne bağlı Söğüt ve Bozüyük Meslek Yüksekokulları'nda eğitim görmüş, sektörün ihtiyaçları ile bilimsel ve teknolojik gelişmeler doğrultusunda gerekli olan mesleki yeterlikleri kazanmış nitelikli iş gücü istihdam etme, üyeleri arasında kültürel, mesleki, teknik, ticari, ekonomik, hukuki ve idari konularda işbirliği, dayanışma ve bilgi alışverişi sağlamak ve tüm üyelerin birlikte güçlenmelerini sağlamayı amaçlayan Eskişehir Bilecik Kütahya Seramik İş Kümesi'ne dahil olma Bilecik'in sunduğu fırsatlar arasında bulunuyor.

İHRACAT BİLGİLERİ

Yıl	İhracatçı firma sayısı	İhracat değeri (1.000 USD)
2008	44	54.706
2009	41	32.687
2010	38	46.950
2011	38	55.271

Mermer Sektörü

Bilecik, mermer sektöründe Türkiye ekonomisinde önemli yer tutuyor. MTA verilerine göre Bilecik'teki mermer rezervleri hem tür hem de kalite bakımından önemli bir yere sahip. Uluslararası piyasada en çok talep edilen Türk mermer türlerinden birisi de Bilecik Bej'idir. Bilecik, Doğal Taş sanayisinde, 55 ocak, 34 fabrika ve yıllık 250 bin m3 blok üretimi ve 7,5 milyon TL'lik ürün üretimi ile bu sektörde Türkiye'nin ön sıralarında yer alıyor. Türkiye'nin en önemli mermer üreticisi ve ihracatçısı olan büyük firmalar da Bilecik'te yer alıyor.

Sektördeki Fırsatlar:

Büyük bölümü blok halinde ihraç edilen mermeri ürettiği yerde işleyip düşük maliyetle yüksek katma değer oluşturma avantajı. İstanbul, İzmir ve Bursa gibi büyük pazarlara ve limanlara kolay erişim imkânları. OSB dışında 3. Bölge ve OSB'lerde ise 4. Bölge Devlet Teşviklerinden yararlanma imkânı. Bilecik Üniversitesi'ne bağlı yüksekokullarda Doğal Taş Teknolojileri ve Doğal Taş Dekorasyonu alanlarında eğitim almış nitelikli iş gücü. Yüksek ihracat potansiyeli taşıyan, Bilecik iline özgü Bej Mermer rezervleri, yüzlerce mermer sanayicisine asırlar boyu yetecek çalışma imkânı sunmaktadır.

BİLECİK'TE SANAYİ İŞLETMELERİNİN SEKTÖREL DAĞILIMI

Bilecik'te Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı	Oran
Diğer madencilik ve taşocakçılığı	38%
Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	18%
Gıda ürünleri imalatı	10%
Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (Makine ve teçhizatı hariç)	6%
Ağaç ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç)	4%
Elektrikli teçhizat imalatı	3%
Ana metal sanayi	3%
Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	3%
Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	3%
Tekstil ürünleri imalatı	3%
Kağıt ve kağıt ürünlerin imalatı	2%
Motorlu kara taşıtı, römork ve yarı römork imalatı	2%
Mobilya imalatı	1%
Diğer İmalatlar	1%
Elektrikli teçhizat imalatı,	1%
Metal cevherleri madenciliği,	1%
Diğer	1%

Kaynak: Bilim Sanayi Teknoloji Bakanlığı , 81 İl Durumu 2012

Ana-Metal ve Makina Sektörü

Bilecik, ana-metal ve makina sektöründe de önemli bir gelişme ivmesine sahip. Sanayii işletmelerinin sektörel dağılımı itibariyle, bu sektör il ekonomisinin yüzde 11'ini oluşturuyor. Sektör hem ana metal sanayiinde hem de makina sanayiinde son yıllarda önemli gelişmeler kaydetmiş. Yakınında yer alan Bursa, Eskişehir ve Sakarya gibi merkezlerde bulunan otomotiv, savunma ve raylı sistemler gibi ana sektörlerin yan sanayiinin geliştirilmesi açısından ciddi bir altyapıya sahip.

Gıda Sektörü

Bilecik'te gelişmekte olan sektörlerden biri de gıda sektörüdür. Sektör sanayi işletmelerinin dağılımı itibariyle il ekonomisinin yüzde 10'unu kapsamaktadır. Gıda sektörü kırmızı et ve beyaz et alanında entegre gıda tesisleri, fidancılık ve tohumculuk gibi tarımsal faaliyetleri içeren gıda firmaları, kek ve diğer unlu mamuller gibi gıda alt sektörlerini içeriyor. Bilecik'in tarımsal potansiyeli itibariyle, tarıma dayalı gıda sanayii alanında ilde önemli bir büyüme imkânı mevcut. Tarıma dayalı sanayinin farklı dallarında toplam 98 işletme var. Bilecik'te başat sektörler olan seramik, mermer, ana metal-makina ve gıda sektörlerinin yanı sıra kimya, plastik, tekstil, cam, kağıt gibi çok çeşitli sektörler de gelişme göstermektedir.

ORGANİZE SANAYİ VE KÜÇÜK SANAYİ SİTELERİ

İkisi merkezde olmak üzere Bilecik'te toplam 6 Organize Sanayi Bölgesi bulunuyor. Bu OSB'lerdeki toplam 236 parselde doluluk oranı yüzde 52.

Bilecik I. Organize Sanayi Bölgesi :

- 150 hektar büyüklüğündedir.
- 1993 yılında tamamlanmıştır.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 2.000 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; demir dışı metal, plastik ve gıda sanayidir.

Bilecik II. Organize Sanayi Bölgesi:

- 380 hektar büyüklüğündedir.
- Bölgedeki; 27 adet sanayi parselinin 23 adedi tahsis edilmiştir. Üretime geçen parsellerde yaklaşık 1.700 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; madeni eşya, pişmiş kil ve demir dışı metal sanayidir.

Bilecik Bozüyük Organize Sanayi Bölgesi:

- 550 hektar büyüklüğündedir.
- 100 hektarlık I. etap altyapı inşaatı tamamlanmıştır.
- Bölgedeki 86 adet sanayi parselinin 33 adedi tahsis edilmiştir. Üretime geçen parsellerde yaklaşık 400 kişi istihdam edilmektedir.
- Ağırlıklı sektör grubu; metal-makine, ahşap ve dokuma sanayidir.

Pazaryeri Organize Sanayi Bölgesi:

- 138 hektar büyüklüğündedir.
- 2009 yılında tamamlanmıştır.
- Üretime geçen parsellerde yaklaşık 340 kişi istihdam edilmektedir.

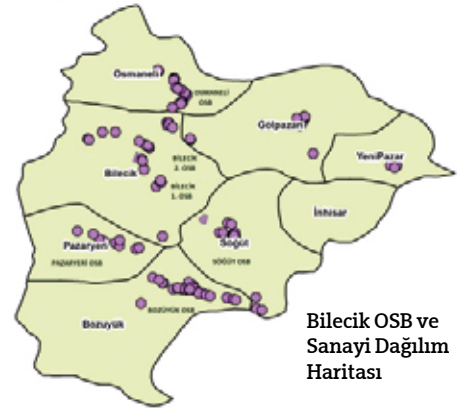
Osmaneli Organize Sanayi Bölgesi:

- 97 hektar büyüklüğündedir.
- 2009 yılında tamamlanmıştır.

Söğüt Organize Sanayi Bölgesi:

- 105 hektar büyüklüğündedir.
  - Bölgedeki 41 adet sanayi parselinin 4 adedi tahsis edilmiştir.
- Bilecik'te OSB'ler dışında biri merkezde ikisi Bozüyük'te olmak üzere toplam 3 Küçük Sanayi Sitesi bulunuyor.

Bilecik Organize Sanayi Bölgeleri ve Küçük Sanayi Siteleri

BİLECİK'TEKİ KÜÇÜK SANAYİ SİTELERİ VE DOLULUK ORANLARI

KÜÇÜK SANAYİ SİTESİ ADI	İŞYERİ SAYISI	DOLU İŞYERİ SAYISI	BOŞ İŞYERİ SAYISI	DOLULUK ORANI (%)
1 BİLECİK BOZÜYÜK KSS	38	16	22	42
2 BİLECİK BOZÜYÜK (II. BÖLÜM) KSS	200	200	0	100
3 BİLECİK MERKEZ KSS	87	87	0	100
TOPLAM	325	303	22	93

Enflasyon yine Türkiye ortalamasının altında

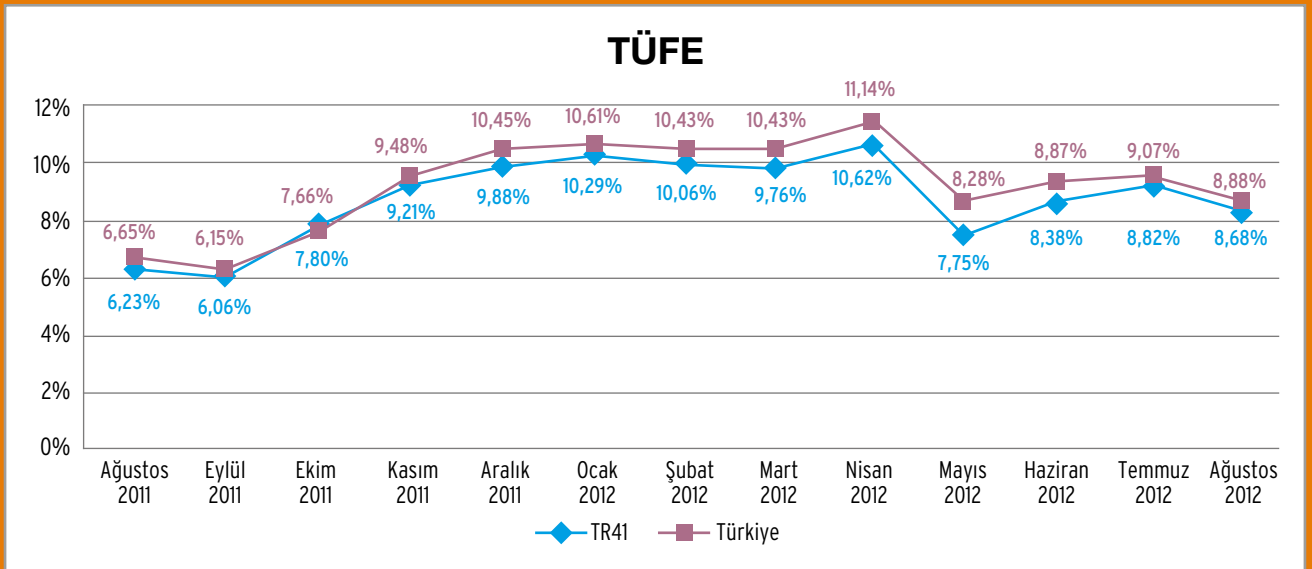
TR41 Bölgesi'nde Tüketici Fiyatları Enflasyonu, Ekim 2011'den bu yana uzun bir dönemdir ülke genelinin altında yer alıyor. Türkiye ortalamasının altında kalan bölge enflasyonu, son 3 aydır aynı düzeydeki seyrini devam ettiriyor.

Bursa, Eskişehir ve Bilecik illerinden oluşan TR41 Bölgesi'nde Tüketici Fiyatları Enflasyonu, Ekim 2011 gibi uzun bir dönemdir ülke genelinin altında seyrediyor. Nisan 2011 dönemi hariç son 10 aylık dönemde Türkiye ortalamalarının altında yer alan bölgedeki enflasyon, son 3 aydır yine aynı düzeydeki seyrini koruyor.

TÜFE'de Türkiye geneli yıllık enflasyon yüzde 8,88, TR41 Bölgesi'nde yüzde 8,68 olarak gerçekleşirken, 2012 yılı Ağustos ayında, 2003 Temel Yıllı Tüketici Fiyatları Endeksi bir önceki aya göre ülke genelinde yüzde 0,56 artış yaşadı. Bu artış Bursa, Eskişehir ve Bilecik illerinden oluşan TR41 Bölgesi'nde de yüzde 0,37 olarak gerçekleşti.

ENFLASYON GÖSTERGELERİ

TÜKETİCİ FİYATLARI ENDEKSİ

Kaynak: TÜİK Enflasyon ve Fiyat İstatistikleri, 2012

Bir önceki yılın aynı ayına göre TÜFE'de en yüksek artış yüzde 18,67 ile alkollü içecekler ve tütün grubunda oldu. Konut (yüzde 11,84), lokanta ve oteller (yüzde 9,34), çeşitli mal ve hizmetler (yüzde 9,34), gıda ve alkolsüz içecekler (yüzde 9,14), ev eşyası (yüzde 8,88) artışın yüksek olduğu diğer harcama gruplarıdır.

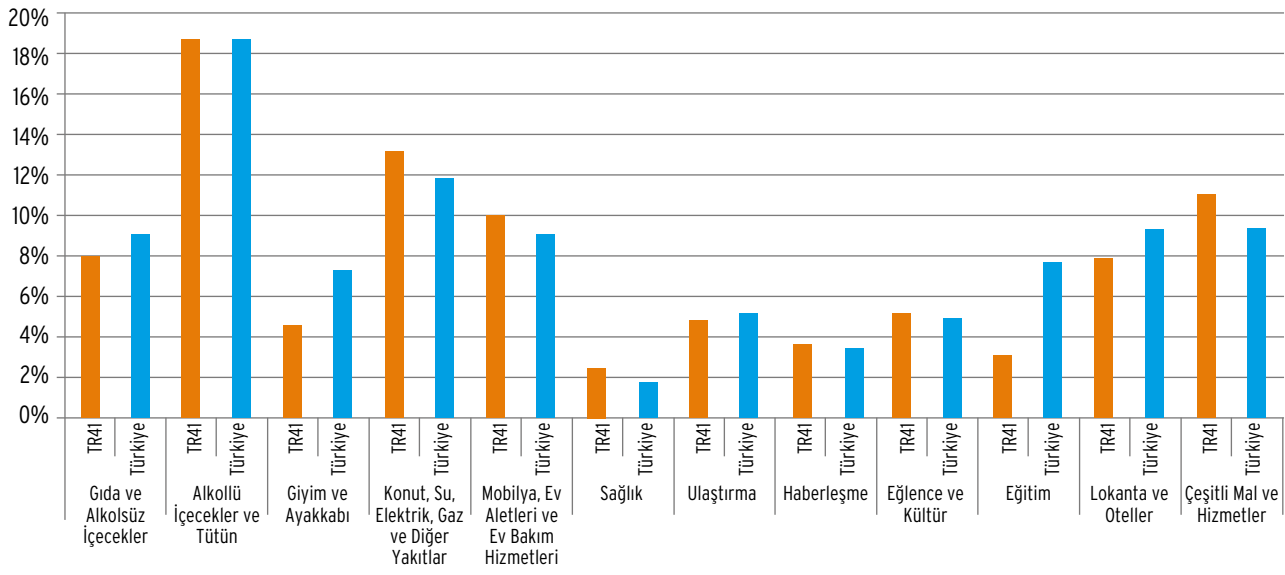
Ana harcama grupları itibarıyla bir ay önceye göre en yüksek artış yüzde 1,59 ile ulaştırma grubunda yaşandı.

Ağustos ayında endekste yer alan gruplardan gıda ve alkolsüz içeceklerde yüzde 1,46, eğitimde yüzde 0,95, ev eşyasında yüzde 0,71, konutta yüzde 0,68, lokanta ve otellerde yüzde 0,62, eğlence ve kültürde yüzde 0,61, çeşitli mal ve hizmetlerde yüzde 0,49 artış yaşanırken, haberleşmede yüzde 0,14, sağlıkta yüzde 0,25, giyim ve ayakkabıda yüzde 4,60 düşüş gerçekleşti. Alkollü içecekler ve tütünde değişim gözlenmedi.

TÜFE-ANA HARCAMA GRUPLARI

Kaynak: TÜİK Enflasyon ve Fiyat İstatistikleri, 2012

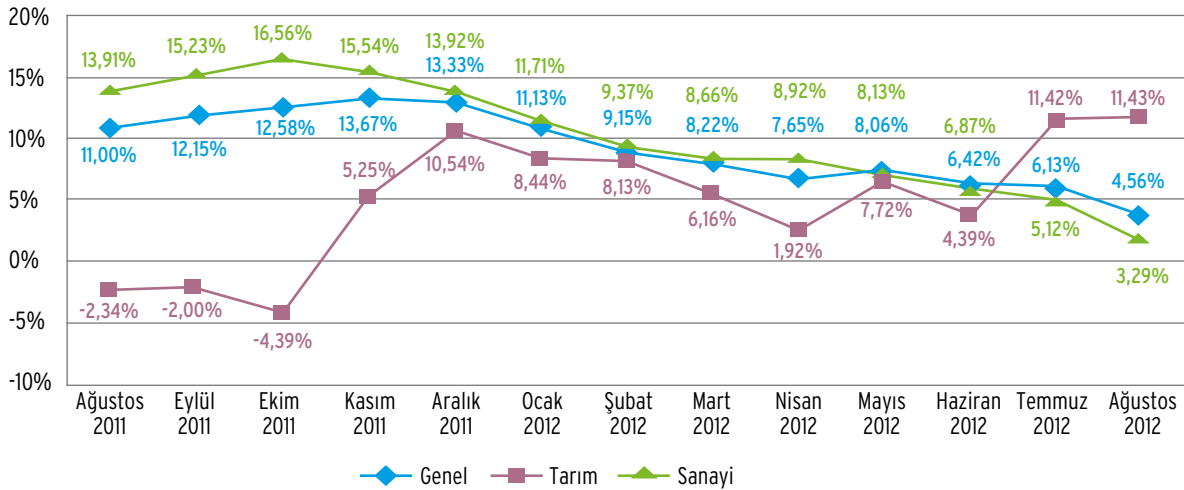
TR41 Bölgesi'nde ana harcama gruplarında bir önceki yılın aynı ayına göre en yüksek artış yüzde 18,74 ile alkollü içecekler ve tütün grubunda gerçekleşti.

Endekste yer alan gruplardan konut-su-elektrik-gaz ve diğer yakıtlarda yüzde 13,19, çeşitli mal ve hizmetler grubunda

yüzde 11,12, ev eşyasında yüzde 9,97, gıda ve alkolsüz içeceklerde yüzde 7,98, lokanta ve otellerde yüzde 7,93, eğlence ve kültürde yüzde 5,16, ulaşımda yüzde 4,93, giyim ve ayakkabıda yüzde 4,55, haberleşmede yüzde 3,80, eğitimde yüzde 3,17, sağlıkta yüzde 2,36 artış yaşandı.

ÜRETİCİ FİYATLARI ENDEKSİ

ÜFE

Kaynak: TÜİK Enflasyon ve Fiyat İstatistikleri, 2012

ÜFE'de yıllık değişim yüzde 4,56, aylık değişim ise yüzde 0,26 olarak gerçekleşti.

2012 yılı Ağustos ayında 2003 Temel Yıllı Üretici Fiyatları Endeksi'nde bir önceki aya göre yüzde 0,26 artış yaşanırken, bir önceki yılın Ağustos ayına göre yüzde 4,56 artış oluştu.

Aylık değişim tarım sektöründe yüzde -0,75, sanayi sektöründe yüzde 0,46 olarak gerçekleşti.

ÜFE'nin tarım sektörü endeksinde, bir önceki aya göre yüzde 0,75 düşüş, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 11,43 ar-

tış yaşandı. Sanayi sektörü endeksinde ise bir önceki aya göre yüzde 0,46 artış, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 3,29 artış oldu.

ÜFE sonuçları sanayinin alt sektörleri bazında değerlendirildiğinde en yüksek aylık artış yüzde 7,73 ile ham petrol ve doğalgaz çıkarımı alt sektöründe oluştu.

Sanayinin üç sektöründen, madencilik ve taş ocaklığı sektöründe yüzde 1,78, elektrik, gaz ve su sektöründe yüzde 0,64, imalat sanayi sektöründe yüzde 0,38 artış meydana geldi.

İHRACAT GÖSTERGELERİ

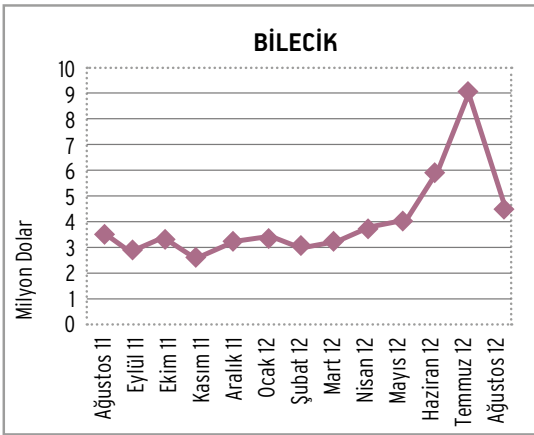
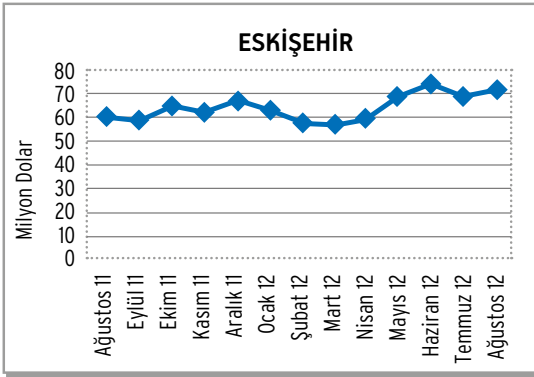
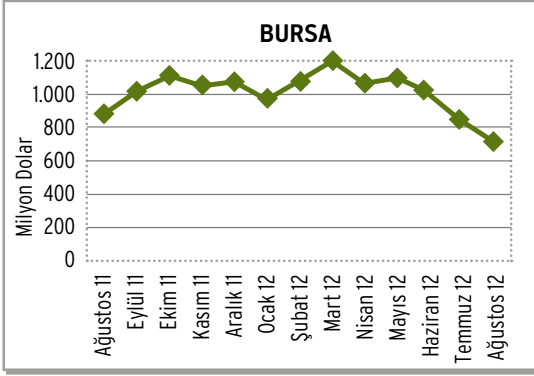
Kaynak: Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM)

İHRACAT (ABD Doları, Kanuni Merkez Bazında)

	Ağustos (2012)	Ağustos (2011)	Toplam (Ocak- Ağustos 2012)
BURSA	723.234.000	845.445.000	7.746.271.000
ESKİŞEHİR	72.319.000	60.562.000	538.273.000
BİLECİK	4.693.000	3.266.000	37.085.000

TR41 Bölgesi illerinden Bursa'da 2012 yılı Ağustos ayında 725 milyon dolara yaklaşan bir ihracat gerçekleştirildi. 2011 yılı Ağustos ayı ile kıyaslandığında bu dönemde ihracatta Bursa'da 122 milyon doları aşan bir azalış yaşandığı görüldü. Eskişehir ili ise 2011 Ağustos ayında 60 milyon doların üzerinde bir ihracat değerine

sahipken, 2012 yılı Ağustos ayında bu değer artarak 72 milyon doları geçti. Göreceli olarak Bursa ve Eskişehir illerine göre daha az ihracata sahip olan Bilecik'te, 2012 yılının Ağustos ayında bir önceki yılın aynı ayına göre ihracat, yaklaşık 1.4 milyon doları aşan bir artışla 4.7 milyon dolar düzeyine yaklaştı.

Kaynak: Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM)

ÜLKELER BAZINDA İHRACAT

BURSA

	Ağustos 2012		Ağustos 2011
ALMANYA	130.540.000	ALMANYA	147.973.000
FRANSA	53.123.000	FRANSA	83.353.000
BİRLEŞİK KRALLIK	52.855.000	RUSYA	55.337.000
RUSYA	45.130.000	İTALYA	50.464.000
İTALYA	35.953.000	İRAN	39.072.000

ESKİŞEHİR

	Ağustos 2012		Ağustos 2011
ABD	20.967.000	ABD	16.296.000
ALMANYA	9.071.000	ALMANYA	9.290.000
FRANSA	7.938.000	FRANSA	5.447.000
AVUSTURYA	6.714.000	AVUSTURYA	4.028.000
BELÇİKA	2.824.000	ROMANYA	1.839.000

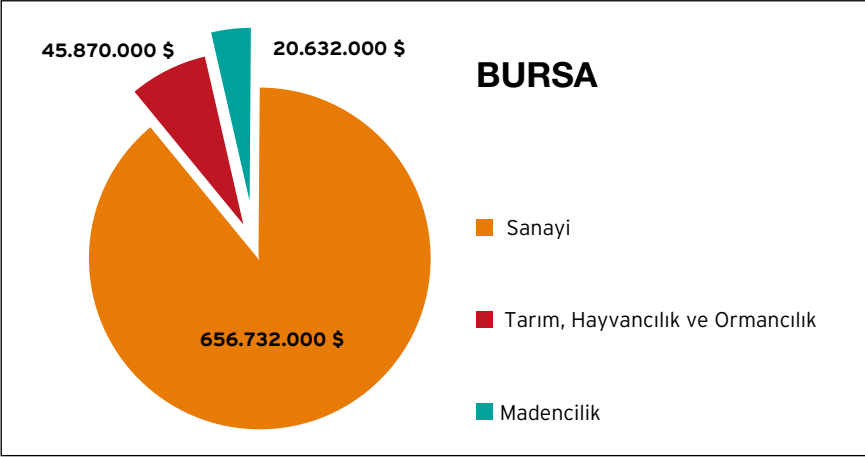
BİLECİK

	Ağustos 2012		Ağustos 2011
ÇİN	553.000	ALMANYA	660.000
İRAK	523.000	ÇİN	599.000
ROMANYA	421.000	ABD	324.000
ALMANYA	403.000	VIETNAM	251.000
FRANSA	361.000	FRANSA	245.000

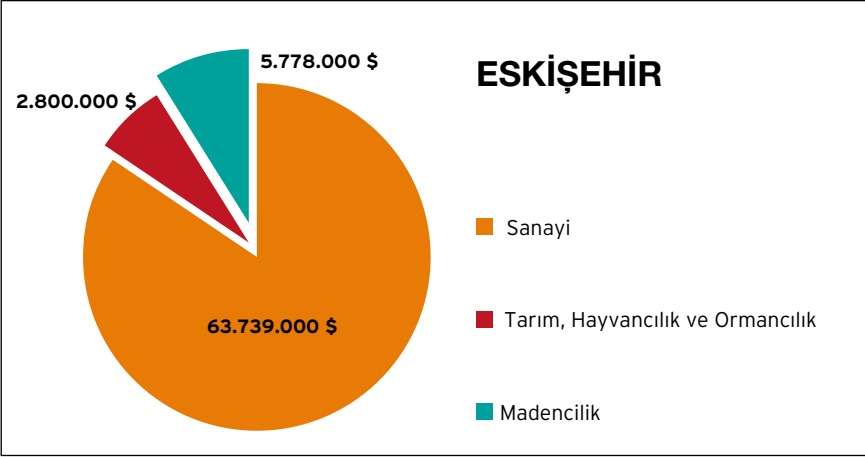
2012 yılı Ağustos ayı ihracat verilerine göre bölge illerinden en fazla ihracat yapılan 5 ülke arasında Almanya, Fransa ve Birleşik Krallık önde geldi. Bu dönemde, bir önceki yılın aynı dönemine göre Bursa ilinden Almanya, Fransa, Rusya ve İtalya'ya yapılan ihracat miktarlarında azalışlar yaşandı. Eskişehir ilinde de aynı dönemde en fazla ihracat yapılan ülkelerden ABD, Fransa ve Avusturya'ya yapılan ihracat miktarlarında artış yaşanırken Almanya'ya yapılan ihracatta azalma yaşandığı görüldü. Bilecik ilinin ihracat rakamları incelendiğinde ise geçen yılın aynı dönemine kıyasla Irak, Romanya, ve Fransa'ya yapılan ihracatta artışlar yaşanırken Çin ve Almanya'ya olan ihracat miktarlarında azalma gözlemlendi.

Kaynak: Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM)

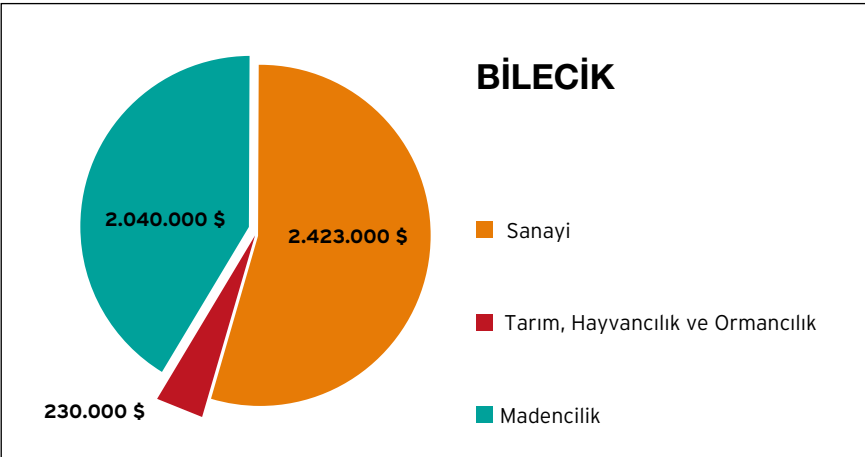

Bursa ili 2012 yılı Ağustos ayı ihracatının yaklaşık yüzde 91'ini sanayi ürünleri oluştururken tarım, hayvancılık ve ormancılık ürünleri ihracatı, toplam ihracatın yüzde 6'sının, Madencilik sektöründen yapılan ihracat ise yüzde 3 dolaylarında gerçekleşti.

2012 yılı Ağustos ayında sanayi ürünleri ihracatı Eskişehir ilinde toplam ihracatın yaklaşık yüzde 88'ini oluşturdu. Tarım, hayvancılık ve ormancılık sektöründe bu oran yüzde 4 olarak gerçekleşmiş iken madencilik sektörüne ait olan ihracat toplam ihracatın yüzde 8 dolaylarında.

Bilecik ilinde yüzde 52'lik ihracat payına sahip olan sanayi sektörünü, yüzde 43 ile madencilik sektörü takip etmekte. Tarım, hayvancılık ve ormancılık sektörünün toplam ihracattaki payı ise yüzde 5 olarak gerçekleşmiştir.

Kaynak: Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM)

Teşvik Yasası girişimcinin önünü açacak

Türkiye ekonomisini daha ileriye taşıyabilmek amacıyla hazırlanarak yürürlüğe giren Yeni Teşvik Yasası, yatırımcılara önemli fırsatlar sunuyor.

Kamuoyunda Yeni Teşvik Yasası olarak bilinen "Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar" 19/06/2012 tarih ve 28328 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Türkiye'yi, 61 farklı gösterge ile 81 ilin sosyo-ekonomik düzeylerinin değerlendirilmesiyle altı farklı bölgeye ayıran yeni teşvik paketinde yatırımcılara; KDV istisnası, gümrük vergisi muafiyeti, vergi indirimi, asgari ücret üzerinden hesaplanan sigorta primi işçi ve işveren hissesi desteği, faiz desteği, yatırım yeri tahsisi, gelir vergisi stopajı desteği ve KDV iadesi destekleri verilmesi öngörülmüyor. Yeni yasada, desteklerin tamamından veya bir bölümünden; yatırımın büyüklüğüne, bölgesine ve konusuna göre değişen oran ve sürelerde yararlanma imkânı da getirildi.

Yeni Teşvik paketinde Türkiye 6 bölgeye ayrıldı. Birinci bölgede 8 il, ikinci bölgede 13 il, üçüncü bölgede 12 il, 4. bölgede 17 il, beşinci bölgede 16 il, altıncı bölgede ise 15 il yer aldı.

Yeni Teşvik Sistemi; genel, bölgesel, büyük ölçekli ve stratejik yatırımların teşviki uygulamalarından oluşuyor.

KDV İSTISNASI

Katma Değer Vergisi Kanunu gereğince, teşvik belgesine haiz yatırımcılara teşvik belgesi kapsamında yapılacak makine ve teçhizat ithal ve yerli teslimleri KDV'den istisna edilebilecek. Aynı hüküm, teşvik belgesinin veya teşvik belgesi kapsamı makine ve teçhizatın devir işlemleri ile makine ve teçhizat listelerinde set, ünite, takım vb. olarak belirtilen malların kısmi teslimlerinde de uygulanacak. Sabit yatırım tutarı 500 milyon liranın üzerindeki stratejik yatırımlar kapsamında yapılacak bina-inşaat harcamaları KDV iadesinden yararlandırılabilir.

FAİZ DESTEĞİ

Talep edilmesi halinde, bölgesel teşvik uygulamaları ve stratejik yatırımlar ile Ar-Ge ve çevre yatırımları kapsamında desteklerden yararlanacak yatırımlar için bankalardan kullanılacak en az bir yıl vadeli yatırım kredilerinin teşvik belgesinde kayıtlı sabit yatırım tutarının yüzde 70'ine kadar olan kısmı için ödenecek faizin veya kar payının puan bazında belli kısımları Ekonomi Bakanlığı'nca da uygun görülmesi halinde azami ilk beş yıl için ödenmek kaydıyla bütçe kaynaklarından karşılanabilecek.

Bölgesel teşvik uygulamaları kapsamında yapılacak yatırımlarda proje bazında sağlanacak faiz desteği tutarları 3, 4, 5 ve 6'ncı bölgelerde sırasıyla 500 bin, 600 bin, 700 bin ve 900 bin lirayı geçemeyecek. Faiz desteği tutarı, bölge ayrımı olmaksızın Ar-Ge ve çevre yatırımlarında 500 bin lira, stratejik yatırımlarda ise sabit yatırım tutarının yüzde 5'ini aşmamak kaydıyla 50 milyon liradan fazla olamayacak.

SİGORTA PRİMİ İŞVEREN HİSSESİ DESTEĞİ

Büyük ölçekli yatırımlar, stratejik yatırımlar ve bölgesel teşvik uygulamaları kapsamında desteklenen yatırımlardan, tamamlama vizesi yapılmış teşvik belgesinde kayıtlı istihdamı aşmamak kaydıyla komple yeni yatırımlarda, teşvik belgesi kapsamında gerçekleşen yatırımla sağlanan, diğer yatırım cinslerinde, yatırımın tamamlanmasını müteakip, yatırıma başlama tarihinden önceki son altı aylık dönemde (mevsimsel özellik taşıyan yatırımlarda bir önceki yıla ait mevsimsel istihdam ortalamaları dikkate alınır) Sosyal Güvenlik Kurumu'na verilen aylık prim ve hizmet belgesinde bildirilen ortalama işçi sayısına teşvik belgesi kapsamında gerçekleşen yatırım ile ilave edilen, istihdam için ödenmesi gereken sigorta primi işveren hissesinin asgari ücrete tekabül eden kısmı Ekonomi Bakanlığı bütçesinden karşıla-

nacak. Stratejik yatırımlarda sigorta primi işveren hissesi desteğinin miktarı, bölge ayrımı yapılmaksızın sabit yatırım tutarının yüzde 15'ini geçmeyecek.

GELİR VERGİSİ STOPAJI DESTEĞİ

6'ncı bölge için düzenlenen teşvik belgeleri kapsamında gerçekleştirilecek yatırımlarla sağlanan ilave istihdam için belgede kayıtlı istihdam sayısını aşmamak kaydıyla, işçilerin ücretlerinin asgari ücrete tekabül eden kısmı üzerinden hesaplanan gelir vergisi, yatırımın kısmen veya tamamen faaliyete geçtiği tarihten itibaren on yıl süreyle verilecek muhtasar beyanname üzerinden tahakkuk eden vergiden terkin edilecek.

Yatırımın tamamlanamaması veya teşvik belgesinin iptal edilmesi halinde, gelir vergisi stopajı desteği uygulaması nedeniyle terkin edilen vergiler, vergi ziyası cezası uygulanmaksızın gecikme faiziyle birlikte tahsil olunacak. Yatırımın faaliyete geçmesinden önce devri halinde devralan, aynı koşulları yerine getirmek kaydıyla gelir vergisi stopajı desteğinden yararlanacak.

DESTEK ORANLARI

Bölge	YATIRIMA KATKI ORANI (%)			VERGİ İNDİRİM ORANI (%)	
	Bölgesel teşvik	Büyük ölçekli yatırımlar	Stratejik yatırımlar	Bölgesel ve büyük ölçekli yatırımlar	Stratejik yatırımlar
1	15	25	50	30	90
2	20	30	50	40	90
3	25	35	50	50	90
4	30	40	50	60	90
5	40	50	50	70	90
6	50	60	50	90	90

ÖNCELİKLİ YATIRIM KONULARI

Denizyolu ile yük veya yolcu taşımacılığına yönelik yatırımlar, özel sektör tarafından yapılacak şehirlerarası yük veya yolcu taşımacılığına yönelik demiryolu yatırımları ile şehir içi yük taşımacılığına yönelik demiryolu yatırımları asgari 50 bin metrekare kapalı alana sahip uluslararası fuar yatırımları (konaklama ve alışveriş merkezi üniteleri hariç), Savunma Sanayii Müsteşarlığı'ndan alınacak proje onayına istinaden gerçekleştirilecek asgari 20 milyon lira tutarındaki savunma, havacılık ve uzay alanındaki yatırımlar gibi yatırımlar 5'inci bölgede uygulanan desteklerden faydalanabilecek. Söz konusu yatırımlar, 6'ncı bölgede yer almaları halinde bulunduğu bölge desteklerine tabi olacak. Organize Sanayi Bölgesi'nde (OSB) gerçekleştirilen ve aynı sektörde faaliyet gösteren en az beş gerçek veya tüzel kişinin ortak olduğu ve ortak faaliyet gösterilen alanda entegrasyonu sağlayacak yatırımlar, buldukları bölgenin bir altındaki bölgenin teşviklerinden yararlanabilecek.

TEŞVİK BELGESİNE MÜRACAAT

Teşvik belgesi müracaatları, tebliğle belirlenecek bilgi ve belgelerle Bakanlığa yapılacak. Ancak yatırımcılar, genel teşvik uygulamaları kapsamında yer alan ve sabit yatırım tutarı 10 milyon Türk Lirasını aşmayan, tebliğle belirlenecek yatırımlar için yatırımcının tercihine bağlı olarak yatırımın yapılacağı yerdeki Kalkınma Ajansları ve Sanayi ve Ticaret Odaları gibi yerel birimlere de müracaat edebilecekler.

BÖLGEMİZE ETKİLERİ

Önceki teşvik paketinde 1. Bölge'de yer alan Bilecik, yeni teşvik paketinde 3. Bölge'de yer alıyor. Bu durum Bilecik'te yatırım yapacak yatırımcıların teşviklerden daha fazla yararlanabileceği anlamını taşıyor. Bursa ve Eskişehir ise, eskiden olduğu gibi yine 1. Bölge'de bulunuyor.

Yeni teşvik yasasına göre OSB'lerde yapılacak yatırımlar yatırımın bulunduğu bölgenin bir alt bölgesine sağlanan destek unsurları ile desteklenecek. Yani Bursa ve Eskişehir OSB'lerinde yapılan yatırımlar 2. Bölge, Bilecik OSB'lerinde yapılan yatırımlar da 4. bölge olarak değerlendirilecek. Makine ve teçhizat imalatı, elektrikli makine ve cihazları imalatı, radyo, televizyon, haberleşme teçhizatı ve cihazları imalatı, motorlu kara taşıtları yan sanayi, demiryolu ve tramvay lokomotifleri ile vagonlarının imalatı, hava ve uzay taşıtları imalatı, mobilya imalatı (sadece metal ve plastikten imal edilenler hariç) gibi sektörler asgari 5 milyon ve üzeri tutarındaki yatırım yapan yatırımcılar, bölgesel desteklerden faydalanabilecek. Derinin tabaklanması ve işlenmesi ve akıllı çok fonksiyonlu teknik tekstil yatırımlarında ise asgari limit 1 milyon TL olarak belirlendi.

UTİB' den tekstil sektöründe Yeşil Pazar'a ışık tutan proje

Uludağ Tekstil İhracatçıları Birliği (UTİB), BEBKA desteğiyle hayata geçirdiği projede, tekstil ve hazır giyim sektörünü, temiz üretim ile tanıştırmak, AB başta olmak üzere 60 milyar dolarlık Yeşil Pazar için çalışmalar gerçekleştirdi.

BEBKA desteğiyle UTİB tarafından yürütülen 'Bursa Bölgesi Tekstil ve Hazır Giyim Üreticilerinin Yaşamsal Döngü Değerlendirmesi Yöntemiyle Çevresel Yüklerin Hesaplanması, Eko Etiket Altyapısının Oluşturulması' projesiyle, Bursa'da tekstil ve hazır giyim, konfeksiyon sektörlerindeki üretim faaliyetlerin çevreye olumsuz etkilerinin belirlenmesi ve en aza indirilmesi, böylece Türk Tekstil sektörünün yeşil pazardan pay alması hedefleniyor.

3 firmada 'Yaşam Döngüsü Analizi' yöntemi kullanılarak, üretim esnasındaki çevresel etkilerin ortaya konulduğu ve 5 firmanın da Eko Etiket alması hususunda ön çalışmanın yapıldığı proje, bu alanda Türkiye genelinde bugüne kadar yapılan en kapsamlı proje olarak öne çıkıyor. Proje Türkiye'deki tekstil üretiminin, temiz üretime dönüştürülmesi için ilk adım olarak görülüyor.

Proje Akademik Danışmanı ve Bursa Teknik Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Şule Altun, projenin çıkış sürecini, hedeflenen fayda ve sonuçlarını anlattı.

Avrupa Birliği Eko Etiket'i'nin, tüketicilerin yeşil ürün ve hizmetleri ayırt etmelerine yardımcı olmak amacıyla hayata geçtiğini belirten Prof. Dr. Şule Altun, etiketin ortaya çıkış sürecindeki en önemli sebebi, son yıllarda tüm dünyada çevre ile ilgili ciddi bir uyanışın varlığına bağladı. Bu etiketin şuan Türkiye'de herhangi bir kurum tarafından verilemediğine dikkat çeken Prof. Dr. Altun, "Bu durumun en net bilinen sebeplerinden biri küresel ısınma. Bunun sonucunda çevre ile ilgili problemler, çevreye karşı duyarlı bir kitle oluşturdu. Bu kitle satın alma eyleminde artık çevreye dost ürünlere yöneldi. Bizim proje konumuz da, bunun bir fırsata dönüştürülebileceği fikriyle ve UTİB yönetiminin desteğiyle belirlendi" dedi.

EKO ETİKET ARTIK BİR PRESTİJ UNSURU

AB Eko Etiket'i'nin gönüllü bir uygulama olmasına karşın, artık firmalar için prestij halini aldığını açıklayan Altun, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Etiket, başlangıçta çok fazla talep görmemesine rağmen, özellikle 2000'li yıllardan sonra çevre ile ilgili mevzular çok daha aktif gündeme geldiğinden, eko etiket alan ülke ve firma sayısı her geçen gün arttı. Projeye başladığımızda tüm Türkiye'de bu etiketi alan sadece 4 firma vardı. Başlama sebeplerimizden biri de bu aslında."

Eko Etiket'in, bugün herhangi bir ürünün üzerine konulduğunda, o ürünün satın alınabilirliğini artırdığını anımsatan Altun, Eko Etiket'i projenin sadece bir parçası olarak tanımlayarak, proje kapsamında gerçekleşen seminerlerde 35 firmaya bu konuda detaylı bilgiler aktarıldığını, 5 firmanın Eko Etiket alması hususunda ön çalışma yapıldığını, ayrıca 3 firmada da Yaşam Döngüsü Analizi yöntemini kullanılarak,

Prof. Dr. Şule Altun

üretim esnasındaki çevresel etkilerin ortaya konduğu bilgisini verdi.

EN AZ 60 MİLYAR DOLARLIK PASTA VAR

Bugün dünyada uluslararası pek çok firmanın, web sitelerinde, ürünlerinin üretim ve kullanım aşamasından, toprağa atılıp yok oluncaya kadar ki tüm süreçlerinde çevresel yüklerini hesapladığı ve bunu tüketicilerin bilgisine sunduğunu aktaran Altun, bu çalışmaların, firmaların çevresel yüklerini kıyaslayarak, kendilerini daha da iyileştirmelerini sağladığını söyledi.

Proje ile Türk tekstil sanayiini Bursa özelinde bu uygulamalarla tanıştırmak istediklerini kaydeden Altun, "Projedeki temel amacımız, dünyada var olan büyük yeşil pazardan, Türk tekstil firmalarının da pay almalarını sağlamak. Şuan dünyada 600 milyar dolar civarında bir tekstil ihracatı söz konusu. Yüzde 40'lar civarında bir bilinçli tüketici profilinden söz edersek ve biz bunu yüzde 10 gibi düşüsek bile, 60 milyar dolar civarında çok önemli bir pasta var. Biz Türk tekstilinin hem bu pastadan pay almasını hem de mevcut durumunu korumasını istiyoruz. Çünkü artık rakipleriniz çevreye

dost ve duyarlı üretim yapıyor. Siz ne kadar iyi bir ürün üretirseniz üretin, eğer çevreye duyarlı ve dost bir üretim yapmazsanız, Avrupalı tüketici nezdindeki değeriniz gittikçe düşüyor. Tüketiciler artık ürünlerin etiketlerine bakıyor” ifadelerini kullandı.

Projenin başında “Eko Etiket nedir?”, “Dünyada ve Avrupa’da bu konudaki trendler nelerdir?”, “Yaşam Döngüsü Analizi nedir ve işletmelerde nasıl uygulanır?” konularında eğitimler verildiğini açıklayan Şule Altun, ardından seçilen firmaların çevre yüklerini hesapladıklarını ve son olarak da Eko Etiket çalışmalarını yaptıklarını dile getirdi. Bursa’da tekstil sanayisine yönelik bu çalışmaların, bugüne kadar Türkiye’de yapılanların en kapsamlısı olduğunu vurgulayan Altun, UTİB ve BEBKA desteğiyle gerçekleşen projede, Bursa Tekstil ve Konfeksiyon ARGE Merkezi (BUTEKOM) ve Met-sims Danışmanlık firmasının da katkılarıyla gerçekleştirilen faaliyetlerin, Türkiye geneline yayılmasına katkı koymak istediklerini de bildirdi.

UTİB YENİ PROJELERİYLE YEŞİL PAZAR’A IŞIK TUTMAYA DEVAM EDİYOR

Bu doğrultuda yapılan çalışmaların devamlılığını sağlamak için BEBKA’nın desteği ile tamamlanan projenin devamı niteliğinde olan ve UTİB tarafından KOSGEB desteğiyle yürütülen yeni bir projeye başlandığına değinen Prof. Dr. Altun, “Çevre ile ilgili konular herkeste zorunluluk olarak algılanıyor ancak bu bir zorunluluk değil. Yasa bize neyi öneriyorsa onu yapmalıyız. UTİB tarafından desteklenen KOSGEB projesi de onunla bağlantılı. Tekstil sektöründe temiz üretime yönelik planlar hazırlanacak. Biz zorunluluklar başlamadan, firmalar bunu görsün, ekonomik anlamda kayba uğramasın istiyoruz. Bu pazardan pay almaya çalışırken, aynı zamanda kendi havamızı, suyumuzu ve toprağımızı da temiz tutuyoruz” dedi.

PROJE EKSTRA BİR MALİYET GEREKTİRMİYOR

Dünya geneline bakıldığında Türk tekstil sektörünün çevre kriterlerine uyulmada kötü bir konumda olmadığını ve çalıştıkları tüm firmaların Eko Etiket alabilecek seviyede bulunduğu dikkati çeken Altun, esas olanın firmaların bunu istemesi şeklinde ifade etti.

Altun, “Çok büyük değişiklikler yapmalarına gerek yok. Çevreye dost üretim demek daha az su, elektrik, doğalgaz tüketmek demek. Üretim maliyetleri düşüyor, olaya bu şekilde bakmak lazım. Bu aynı zamanda bir sosyal sorumluluk pro-

jesi ve görev olarak da algılanmalı. Gelecekte çevre ile ilgili problemlerin tekstil sektörüne çok şeyler kaybettirmemesi adına, sanayicilerimizin bu adımı gönüllü olarak atmalarını bekliyoruz” diye konuştu.

Projenin Bursa’da ihracat yapan tekstil sanayicilerini bu konulardan haberdar etmek, bilgilendirmek ve yönlendirmek anlamında iyi bir başlangıç olduğunu aktaran Şule Altun, bundan sonra firmalardan gelecek Eko Etiket taleplerine, UTİB ve Bursa Tekstil ve Konfeksiyon Ar-Ge Merkezi’nin (BUTEKOM) danışman bir kurum gibi hareket edebileceğini kaydetti. Altun, AB Eko Etiketleri’nin Türkiye’den alınabilmesi hususunda da UTİB ve BUTEKOM’un Çevre Bakanlığı ile görüşmelerde bulduklarını ifade etti.

UTİB tarafından yürütülen Projenin yüzde 75 oranında BEBKA desteğiyle gerçekleştirildiğini de açıklayan Altun, bu konuda şöyle konuştu:

“Projenin iki önemli kurum işbirliği ile desteklenmesi ve yürütülmesi sektör için çok önemli bir fırsat oldu. BEBKA’nın destek konuları kapsamında doğru tespitlerde bulunması da proje fikrinin ortaya çıkmasında çok büyük etki yaptı. Bir diğer önemli katkı da elbette UTİB’den, özellikle Yönetim Kurulu Başkanı İbrahim Burckay ve Yönetim Kurulu’ndan geldi. Projenin sektöre öncü bir çalışma olacağı görüşünü desteklemeleri ve sektörü bu projeye yönlendirmeleri projenin gerçekleştirilmesinde avantajlar sağladı. Bu açıdan proje Türkiye’deki tekstil üretiminin, temiz üretime dönüştürülmesi için başlangıç olabilir. Proje sayesinde bunu yapabilecek altyapı ve bilgi birikimi oluşturuldu.”

UTİB BAŞKANI BURKAY: YEŞİL ÜRÜNLER PAZARI TÜRK FİRMALARI İÇİN BAKİR BİR ALAN

Öte yandan Uludağ Tekstil İhracatçıları Birliği (UTİB) Başkanı İbrahim Burckay da, geçtiğimiz günlerde proje sonuçlarının paylaşıldığı ve UTİB’de gerçekleştirilen basın toplantısında yaptığı açıklamada, AB Eko Etiketleri’nin, AB pazarına girişte ve rekabette büyük önem taşıdığını ve artık tüketicilerin güvenini kazanan ürünlerin simgesi olduğunu söyledi. Yeşil ürün pazarının Türk firmaları için bakir bir alan olduğuna değinerek, Türk firmalarını bu zincire dahil etmenin önemine dikkat çeken Burckay, “Projeyle teknik tekstiller ve yeşil ürünler gibi alanlarda gerekli altyapıyı oluşturarak, firmalarımızı AB başta olmak üzere 2 trilyon Euro’luk büyük yeşil pazarda söz sahibi yapmaktayız” dedi.

İbrahim Burckay

BEBKA desteğiyle ‘kalite’yi yakaladı

Şanmak Makina, BEBKA’dan aldığı mali destekle kurduğu Kalite Laboratuvarı ile otomotiv yan sanayi sektörünün devlerinin yeni ve en büyük tedarikçisi oldu. Şanmak Genel Koordinatörü Cüneyt Şener, proje sayesinde, aşılması gereken önemli bir eşikten atladıklarını söyledi.

Şanmak Makina Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi, 2010 yılı Sanayi ve Turizmde Rekabet Gücünün Arttırılması Mali Destek Programı kapsamında BEBKA’dan aldığı destekle kurduğu Kalite Laboratuvarı sayesinde otomotiv sektöründe kalıp ve seri saç parça imalatında Türkiye’nin ilk 500 firması arasında yer alan Coşkunöz, Beyçelik, Emarc-Çelik ve Martur gibi dev firmaların önemli tedarikçilerinden biri haline geldi. Kalite kontrol laboratuvarlarının, ülkede pazar lideri konumunda bulunan firmaların olmazsa olmazı haline geldiğine dikkat çeken Şanmak Makina Sanayi Genel Koordinatörü Cüneyt Şener, BEBKA’nın mali desteği ile hayata geçirdikleri proje sayesinde, aşılması gereken önemli bir eşikten atladıklarını dile getirdi.

Çeyrek asır önce ağaç işleme makinaları konusunda faaliyete başlayan, sonrasında ürün gamını değiştirerek yöneldeği araç servis lifti üretiminin yanı sıra, 2000’li yıllarda artan otopark ihtiyacını göz önünde bulundurarak otopark liftleri imalatına da geçtiklerini anlatan Şener, son olarak firma bünyesinde oluşturdukları Kalite Kontrol Laboratuvarı ile rekabet etme yeteneği kazanarak geleceğe daha güvenle baktıklarını kaydetti.

Şanmak Makine Mühendislerinden Proje Koordinatörü Harun Yıldırım ise kalite ve müşteri sayısını artırarak, kaynak kullanımının optimize edildiği laboratuvarın kurulma öyküsünü şöyle anlattı;

“2008 krizi öncesinde otomotiv yan sanayi sektörüne gir-

Cüneyt Şener

meyi tercih ettik. Tam yatırımlarımızı yapmıştık ki kriz patladı. Bu krizde otomotiv yan sanayi içerisine girmiş olmamızdan dolayı makine sektöründeki krizi rahat atlattık. Beyçelik ve Emarc-Çelik gibi sektörün devlerinin kanatları altına girdik. Ancak partnerinizin size verdiği iş varsa işiniz var, yoksa yok. Bu da sıkıntı doğurmaya başladı. Yeni olmamız nedeniyle başka partnerler bulabilmek için önümüze hep kalite kontrol laboratuvarı kurulması gereği çıktı. O sırada pres yatırımları da devam ediyordu. Üzerine yeni bir yatırım daha yapılması mümkün gözüküyordu. “Laboratuvar yatırımlarını bekletelim” derken BEBKA’nın Sanayi ve Turizmde

Rekabet Gücünün Arttırılması” Mali Destek Programı açıldı. Proje, firma içerisindeki 10 mühendis tarafından yazıldı ve BEBKA tarafından onaylandı. Şanmak bünyesinde Kalite Kontrol Laboratuvarı’nın bırakın kurulmasını, kurulacağını duyulması bile yetti. Başta bankalar olmak üzere herkesten tebrikler yağdı ve ‘Yapabileceğimiz, destek olabileceğimiz bir şey var mı?’ tarzında yaklaşımlar oldu. Diğer taraftan otomotiv sektörü içerisinde kalite laboratuvarımızın olmamasından dolayı bir eksikimiz vardı. Bu eksikğin tamamlanması gündeme gelince malzeme alımları, teklifler sürecinde Coşkunöz firması ile görüşülmeye başlandı. Özellikle Beyçelik firmasının yönlendirmeleriyle nasıl bir kalite laboratuvarının kurulması gerektiği yönünde detaylara ulaşıldı ve bu detaylar sonucunda ihaleye çıkıldı ve alımlar gerçekleşti. Zaten süreç tamamlanma aşamasına geldiği noktada, Coşkunöz hemen tedarikçisi olarak bizi kabul etti. Laboratuvar devreye alınıp işleme başladıktan sonra Martur’un da tedarikçisi haline geldik.”

OLMAZSA OLMAZI YERİNE GETİRMIŞ OLDUK

“Coşkunöz veya bu tarz büyük firmaların olmazsa olmazları var. Beyçelik’in de söylediği söz bize; ‘Tamam şimdilik bizim laboratuvarlarımızı kullanabilirsiniz ama kendi laboratuvarınızı kurmanız zorundasınız.’ Siz parça üretiyorsunuz, üretmeye başladığınız zaman durmuyorsunuz, 1000 tane parçayı üretiyorsunuz ama siz bu parçanın doğru mu, yanlış mı? olduğunu bilemiyorsunuz. Kontrol fiğstürüne göre bir de gözle kontrol yapıyorsunuz. Bu arada kontrol fiğstürünün doğru olup olma-

duğımı da bilmiyorsunuz. Yani ölçüsel hassasiyet toleranslarının düşüklüğü sebebiyle ortaya çıkabilecek uygunsuzlukları erken teşhis edip anında müdahale edemiyorduk. Ya da ürün uygunsuz çıkıyor, uygunsuz çıkınca da bu sefer ya üretimi durduruyorsunuz ya hemen müdahale ediyorsunuz. Şimdi bunu yapmadığımız zaman ne oluyor? 1000 tane ürünü siz basıyorsunuz ve ret geliyor. Kıt kaynakları sağlıklı kullanamamış oluyorsunuz. Hepsi hurda. Sac malzemelerinin hepsi atılmış oluyor. Sevkiyatı, iş gücü ve en önemlisi prestij kaybı var. Çünkü aynı zamanda her gönderdiğiniz hatalı parça, ana tedarikçinizde size eksi puan olarak yazıyor. Belli bir miktarda hatalı parça gönderme hakkınız var ve bu çok çok düşük rakamlar. 1 milyon parçada 200 -300 tane hatalı parça gönderebilirsiniz. Çok sayıda yani 1 milyon parçada 2000 parça hatalı demek çok çok yüksek rakamlar ve doğal olarak sıkıntı yaşamaya başlıyorsunuz.”

ÜÇ BOYUTLU ÖLÇÜSEL KONTROL

“Biz de yüzde 50’si BEBKA tarafından karşılanan 154 bin 800 TL’lik bütçe ile eksik olan laboratuvarımızı kurmak için 3 boyutlu ölçüm cihazı, çekme-kopma test cihazı, kaplama kalınlığı ve Rockwell sertlik ölçüm cihazı aldık. Böylece satın alınan sacın malzeme özelliklerinin kontrolünü, üretim esnasında her operasyonda 3 boyutlu ölçüsel kontrolü ile üretilen ürünün kalitesi güvence altına alındı. Rekabet etme yeteneğimiz, kalitemiz ve doğal olarak müşteri sayımız arttı, kaynak kullanımımız optimize edildi. Laboratuvar yapıldıktan sonra açıkçası zaten en büyük kazancı bize Coşkunöz gibi bir firmanın tedarikçisi olmamız. En büyük iki yan sanayi firması için çalışıyoruz. Şu an için Beyçelik ve Coşkunöz’ün

en yeni ve en büyük tedarikçileri haline geldik. Coşkunöz’ün bizi kabul etmesindeki en büyük etkenlerden birisi kalite laboratuvarımızın artık olmasıydı. Bir de çalışmalara başladıktan sonra, yapılan ölçümlerin devamında yüzde 6 civarında hurda da bir azalma yaşandı. Yıllık cironun yüzde 17’si civarında bir kalitesizlik maliyeti varken, bu yüzde 6 oranında azaltıldı. Bu pay yavaş yavaş aşağı çekilerek şu an yüzde 8’ler civarına düşürüldü. Hedef 3 yılın sonunda yüzde 5’in altına indirilmesi yani sonuçta kalitesizlik maliyetini minimuma çekmek. Kalite Laboratuvarı kurulumu 2 yıl oldu, bu kalan son 1 yıl içinde de yüzde 5’in altına indirme planımız vardı. Kısacası üretilen ürün kalitesi güvence altına alındı. Rekabet etme yeteneğimiz, kalitemiz ve müşteri sayımız arttı, kaynak kullanımımız optimize edildi, yani hurda miktarımız azaltıldı.”

BEBKA’NIN KATKISI VE ROLÜ

Şanmak Genel Koordinatörü Cüneyt Şener de şöyle devam etti; “Firmamızın önünde bir eşik vardı ve bu eşik ciddi anlamda ilerlememizi engelliyordu. Bu bir şekilde aşılması gereken bir eşikti ve açıkçası bunu ne şekilde aşabileceğimizi tam olarak kestiremiyorduk. BEBKA’nın destek sürecinin açılmasıyla birlikte, daha sonrasında bu yatırım yapılacakken ki bu yatırımı mecbur yapacaktık, öne almış olduk. 2008 krizinden sonra zaten birçok firmada işler dağıldı. Sektörden ayrılan firmalar oldu. O firmaların yaptıkları işler açıkta kaldı. Ondan dolayı yeni tedarikçiler aranılması gündeme geldi. Bu süreçte biz otomotiv yan sanayiye girdik. Bunun yanı sıra yeni tedarikçi arayışında olan Coşkunöz’ün önüne bu projeye çıkınca, ister istemez bizi daha fazla ciddiye aldı. Ve sonrasında yapılan denetimler, incelemeler sonrasında uygun bulundu. BEBKA’nın projesi ile birlikte Çalı yüzme havuzu yanındaki merkez fabrikamızdaki preshane kısmı da faaliyete alındı. İşlerimiz daha da büyüdü. Ve artık geleceğe daha güvenle bakıyoruz.”

Eskişehir tasarımın merkezi olacak

EOSB ile Anadolu Üniversitesi ortaklığında projelendirilen ve BEBKA desteğiyle hayata geçen 'Eskişehir Endüstriyel Tasarım Merkezi' başta mobilya olmak üzere tüm sektörler için tasarım desteği verecek. Eskişehir, proje ile bu kez tasarım merkezi konusunda liderliğe oynayacak.

20 yıl önce Türkiye mobilya pazarında önemli bir paya sahip olan ve seri üretim sürecinde geride kalan Eskişehir mobilya sanayi, Eskişehir Sanayi Odası Organize Sanayi Bölgesi (EOSB) ile Anadolu Üniversitesi ortaklığında ve BEBKA desteğiyle kurulan Eskişehir Endüstriyel Tasarım Merkezi ile yeniden canlanacak.

Anadolu Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Endüstriyel Tasarım Bölümü'nde üniversite-sanayi işbirliği kapsamında tasarım projelerini yürüten Yard. Doç. Füsun Curaoğlu, Doç. Dr. Celal Hakan Kağncıoğlu, projede koordinatörlük sorumluluğunu aldılar.

Projenin oluşum aşamasında Eskişehir Sanayi Odası - Anadolu Üniversitesi ve Eskişehir Sanayi Geliştirme Merkezi (SANGEM) bir arada çalışarak projeyi bir üniversite-sanayi iş birliği kapsamında yapılandırdılar.

Eskişehir Sanayi Odası Organize Sanayi Bölgesi ve Anadolu Üniversitesi ortaklığında hazırlanan projeye, Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı'nın (BEBKA) 2010 yılı teklif çağrısı "Sanayi ve Turizmde Rekabet Gücünün Artırılması" Mali Destek Programı kapsamında destek alınarak hayat verildi.

SEKTÖR SON 20 YILDA AĞIRLIĞINI KAYBETTİ

Eskişehir'de en yaygın ve köklü sektörlerden biri olan mobilyacılık sektörünün son yıllarda pazar payının hızla düşmesi, pek çok küçük sanayicinin geçmiş yıllarla kıyaslandığında daha az iş, daha az karla çalışmaya başlaması nedeniyle ülke pazarındaki ağırlığını yitirdiğine dikkat çeken Koordinatör Curaoğlu, projenin gerekliliğini şöyle ortaya koydu;

"Eskişehir mobilyası yıllardır çok ciddi anlamda zirvedeydi. Kalite, üretim ve tasarımları ile Türkiye pazarının yüzde 25'ine sahipken bugün için ilk 10 şehir içinde bile yer almıyor. Sektörün önemli oyuncusuysen son 20 yılda pazar ağırlığını kaybetti. Geride kalmasının en önemli nedeni ise kendini yenileyememesi. Ne yazık ki önem vermemek, yeni ve yaratıcı çözümler ortaya çıkarmaktan çok, bitmiş, başkasının tasarladıklarından etkilenerek üretmek, mobilyadan kazandığını yine mobilyaya yatırmamak. 'Nasıl olsa satıyoruz' diye düşünüp kaplumbağa hızıyla hareket eden sektör temsilcileri, rakiplerinin hızla ilerlediklerinin farkına varamadı. Yeterli yatırım yapamadılar ne yazık ki. Bir de ilk

BEBKA'nın mali desteği ile hayata geçen Eskişehir Endüstriyel Tasarım Merkezi'nin ekibi, Yard. Doç. Füsun Curaoğlu ve Doç. Dr. Celal Hakan Kağncıoğlu'nun yanısıra Ofis Müdürü Burçak İtler ve Endüstriyel Tasarımcı Yasemin Armağan'dan oluşuyor.

jenerasyon ile ikinci jenerasyon çatışması bu olumsuz gelişmede etkili oldu. İkinci jenerasyon, firmasını modernleştirmek, atılım yapmak isterken, ilk jenerasyonun 'Bir anda gelişmeyin, temkinli gidin' yaklaşımı da tasarımla aralarına mesafe koydu.

İkinci jenerasyona özgürlük veya fırsat verilen her yerde o işletme gerçekten ilerliyor. Yoksa makinenizi yenileyemiyorsunuz, müşteri portföyünüzü değiştiremiyorsunuz ve hala eski müşteri portföyündeki ödeme alışkanlıklarıyla götürüyorsunuz. O bile firmanın ilerlemesine bir engel. Çünkü alıcı da aynı alıcı değil. Kısacası değişen ve gelişen çevrenizin farkına varamıyorsunuz. Mobilyacılar da bu işin artık farklı yapılma-ya başladığının farkına, geç vardılar.

Eskişehir'de endüstri diğer alanlar da birçok noktada kendini yeniledi ve ilerledi. Bugün Türkiye'nin birçok sayılı firması arasındalar. Eskişehir, Türkiye'de en hızlı gelişen ve verimlilik noktasında başarı yüzdesi çok yüksek olan bir bölge olmasına karşın, bunun içerisinde mobilya diğer sektörlerin çok gerisinde kaldı. Mobilya sektörünün endüstrileşmesi de çok hızlı olunca, Eskişehir'de mobilya sektörü bunun farkına varıncaya kadar çok ciddi bir pazar kaybetti.

Zanaatkarlıktan üretime geçme boyutunda hızı fark edemeyen firmalar geride kaldılar. Bugün Eskişehir mobilya konusunda ilk 10'da değil. Pazarın yüzde 25'ine sahipken bu sıralara düşmek ülke ve Eskişehir içinde çok ciddi bir kan kaybı."

YENİDEN DOĞMASI HEDEFİMİZ

Tam da bu noktada Curaoğlu'nun kaldığı yerden söze devam eden Projenin Yürütücüsü Doçent Doktor Celal Hakan Kağnıcıoğlu, "Biz de Eskişehir mobilyasına eski itibarının iade edilmesi noktasında, markalaşma, isim ve tasarım gibi ön plana çıkmış kavramların farkındalığını ortaya koyabilmek için harekete geçtik" dedi. ABİGEM ve SANGEM'in de projenin yazılması noktasında büyük destek verdiğini hatırlatan Kağnıcıoğlu, şöyle devam etti:

"Mobilya sektöründe katma değer artırılması ve rekabet edebilirliğin sağlanmasına katkıda bulunmak amacıyla 279 bin TL'lik proje bütçesinin 209 bin TL gibi önemli bir kısmını hibe eden BEBKA'nın da desteğiyle hayata geçirilen projede, işletmeler için ortak kullanıma yönelik "Mobilya Tasarım Merkezi" oluşturuldu. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir Sanayi Odası Organize Sanayi Bölgesi, SANGEM ve ABİGEM ile birlikte Nisan 2011'de uygulama başlanan projenin içeriği sadece bilgilendirme ve farkındalık yaratmak değil aynı zamanda üretmek üzerinedir. Ve proje ger-

çekten başarılı oldu. Eskişehir'de bulunan ve yüzde 80'i küçük atölyelerden oluşan 400 işletmeden endüstriyel yani seri üretim yapan 31 mobilya firmasına ücretsiz tasarım danışmanlığı yapıldı ve bu firmalara mobilya tasarlandı. Hedeflediğimiz iki katını aşan bir tasarım ve proje desteği verdik ve onların bir bölümü şu anda üretime geçti. Onun haricinde istihdam yarattık. Firma çalışanlarına tasarım eğitimi verildi, onlara tasarım farkındalığını verdik, bölümümüz öğrencilerine de mobilya üretimin gerçekleri konusunda bir buluşma yarattık."

Yard. Doç. Füsün Curaoğlu

PROJE ESKİŞEHİR İÇİN SADECE BİR BAŞLANGIÇ

Proje ile üniversite sanayi işbirliğinin en iyi örneklerinden birinin sergilendiğine vurgu yapan Proje Koordinatörü Füsün Curaoğlu da, mezun veya mezun olacak adayların, mobilya sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin beklentileri doğrultusunda bilgi verilerek niteliklerinin geliştirildiğini ve işletmeler tarafından istihdam edilebilirliklerine katkı sağlandığını söyledi.

Eskişehir mobilyasının özgün tarz ve tasarımlara sahip olması yolu ile katma değeri yüksek ürünlerin imalatına geçmelerini önemsediklerini kaydeden Curaoğlu, bölgesinde Ar-Ge ve yenilikçilik kapasitesinin artırılması, ileri teknolojiye dayalı ürünlere geçilmesi, verimliliğin artırılması yoluyla bölgenin küresel rekabet gücünün artırılmasını öncelleyen projelerinin Eskişehir için sadece bir başlangıç olduğunu dile getirdi

İlerleyen süreç içerisinde mobilya sektörü dışındaki diğer sektörlerle de tasarım konusunda destek vermeyi planladıklarını söyleyen Curaoğlu, "Eskişehir Tasarım Merkezi' değil, Eskişehir'in Tasarım Merkezi demek daha doğru olacak. Bundan sonra ki çabamız Eskişehir'in tasarım merkezi olması. Bu konuda liderliği eline alması."

Doç. Dr. Celal Hakan Kağnıcıoğlu

BEBKA OLMASAYDI, MERKEZ BU BÜTÇEYLE HAYATA GEÇEMEZDİ

Yardımcı Doçent Curaoğlu, açıklamasını şöyle noktaladı:

"Bireysel olarak bu bütçe kapsamında proje yazabilmemiz zordu. Projemizi uygulama konusunda, BEBKA'nın yapısının daha açık olduğunu gördük. BEBKA uzmanlarının da konulara hakim olmalarından dolayı sorularımıza yanıt alabildik. Bize çok yardımcı oldular. En önemli konu projenin süreçlere bağlı bir miktar geç başlaması. Avrupa projelerinde de o kadar çok argüman vardı ki kendi uzmanlık alanını yarattı. Yani kimse

oturup da kendi başına Avrupa Projesi yazamıyor. Çünkü çok karmaşık bir sistem. BEBKA'nın da argümanlarını okuyan herkes o direktiflerle proje yazabiliyor olması lazım."

Eskişehir'i uçuracak proje!

BEBKA'dan aldığı destekle Türkiye'de ilk kez sivil uçaklar için Grafiksel Uçuş Eğitimi Simülatörü geliştiren Lider Teknoloji Geliştirme Şirketi'nin Genel Müdürü Hakan Çukul, projenin Eskişehir'e önemli katkı sağlayacağını söyledi.

Lider Teknoloji Geliştirme (LTG) Ltd. Şti., BEBKA desteğiyle Türkiye'de bir ilke imza atarak sivil uçaklar için geliştirdiği Grafiksel Uçuş Eğitimi Simülatörü ile Eskişehir'in 'Havacılık Merkezi' olma vizyonuna önemli bir katkı koyacak. Eskişehir Teknoloji Geliştirme Bölgesi'nde ulusal savunma sanayi ve havacılık sektörüne yönelik araştırma geliştirme projesini başarıyla tamamlayan LTG'nin Genel Müdürü Hakan Çukul, bilgisayar tabanlı görsel eğitim yardımcısı olarak planlanan bu simülatörün, eğitim süresini büyük oranda kısaltmasının yanı sıra daha gelişmiş simülatörlerin hayata geçirilmesine de bilgi birikimi sağlayacağını söyledi.

Projenin, havacılık ve yazılım sektörlerindeki mevcut bilgi birikimi ve teknolojik altyapıyı bir araya getirmesi, üniversite ile sanayi arasında bir sinerji yaratmış olması itibarıyla Eskişehir için önemli olduğu vurgu yapan Genel Müdür Çukul, Beechcraft C-90 GTI uçağı için yapılmış olan simülatörün, Türkiye'de ilk ulusal ürün olma niteliği taşıdığını dile getirdi.

Anadolu Üniversitesi Sivil Havacılık Yüksekokulu'nun "Çok Motorlu Uçak Eğitimi" sürecini standart, otomatik, izlenebilir ve kolay yönetilebilir bir otomasyon sistemiyle entegre etme ihtiyacının, projenin ortaya çıkmasında etkili olduğunu dile getiren Çukul, şöyle devam etti;

"Havacılıkta uçuş emniyetinin en önemli unsuru yetişmiş insan gücüdür. Pilotlar, bir uçuşun emniyetle gerçekleşmesi için oluşturulması gereken zincirin en önemli halkasıdır. Geleceğin dünyasında, uzayın da insanlığın hedefinde olması, yetişmiş pilot ihtiyacının daha da artarak devam edeceğinin göstergesidir. Pilotaj eğitimi, seçim aşamasından başlamak üzere, uzun ve zorlu bir süreçtir. Eğitimde kullanılacak donanımın yüksek maliyetli bir uçak olması ve bu uçağı emniyetle uçurmanın gerektirdiği organizasyon, uçuş eğitimini başlı başına özel kılmaktadır. Buna her pilot adayının öğretmeni ile usta-çırak ilişkisi içinde birebir eğitim alması gerekliliği de eklendiğinde, bütçe ve zaman maliyetlerinin boyutları daha iyi anlaşılabilir. Teknolojik gelişmelere paralel olarak, birçok tipteki uçağı, belirli bir uçuşu, uçuşun herhangi bir safhasını ya da tamamını, benzetim yolu ile elektronik ortamlara aktarmak ve simülatörler yardımıyla eğitim süresini azaltmak ve kalitesini arttırmak eğilimi oldukça uzun zamandır havacılık sektörünün gündeminde. Otoriteler tarafından onaylanmış pilotaj eğitiminin önemli bir bölümünü bu simülatör eğitimleri oluşturmaktadır. Bu anlamda geliştirilmiş ve dünyada kullanılan benzetim ortamı örnekleri bulunmaktadır. Günümüz uçaklarının kullandığı yüksek teknoloji de düşünüldüğünde elektronik ortamdaki uçuş ile gerçek anlamdaki

Genel Müdür Çukul, LTG olarak bir başlangıç noktası olarak kabul ettikleri sistemi, kişiye ya da kuruma özel olarak üretebileceklerini söyledi. Bu yönde ilerlemeyi amaçladıklarını söyleyen Çukul, "Nihai hedefimiz ise Türkiye'de gerçek bir hareketli simülatör üretebilmek" dedi.

uçuş birbirine yakınlaşmaktadır.”

UÇAĞA ADAPTASYON SÜRESİNİ HIZLANDIRIYOR

Projenin uçaklarda erken bozulmalar gibi risklerin oluşmasını engellediği gibi, öğrencilerin uçak ile adaptasyon sürecini hızlandırıp, zamandan da tasarruf sağladığını belirten Çukul, “Proje, Anadolu Üniversitesi’nde kullanıldıktan sonra bizim için önemli bir referans olacak. Sistemin Anadolu Üniversitesi Sivil Havacılık Yüksekokulu’nda kullanılması, diğer bütün havacılık eğitimi veren kuruluşlar için de bir örnek teşkil edecek, dikkatlerini çekecek. Bizim için bu proje bir başlangıç noktası. Dolayısıyla sonrasında, sistemi diğer uçaklara çok kolay bir şekilde adapte edebildiğimizden kullanıcıların ihtiyacı neyse, hangi uçakta kullanacaklarsa kişiye ya da kuruma özel üretim yapmayı planlıyoruz. Bundan sonrasında amacımız bu yönde ilerlemek. Nihai hedefimiz ise Türkiye’de sivil uçaklar için gerçek bir hareketli simülâtör üretebilmek.”

SEKTÖRDEKİ YERİMİZİ SAĞLAMLAŞTIRDIK

Bütçesi 166 bin TL olan ve 2011 yılında BEBKA desteği ile hayata geçirilen proje ile LG olarak sektördeki yerlerini sağlamlaştırdıklarını dile getiren Hakan Çukul, “TR41 Bölgesi’nde gerçekten çok kaliteli projeler üretilmekte. Bu nedenle BEBKA’ya başvuracak olan firmalar, diğer projelerle yarışabilecek ve bu yarış sonucunda üst sıralarda kalabilecek projeler üretme gayreti içinde olmalıdırlar” diye konuştu. Öte yandan Ar-Ge, teknoloji geliştirme gibi alanlarda faaliyet göstermesi amacıyla 2005 yılında kurulan Lider Teknoloji Geliştirme (LTG) Ltd.Şti., 2008 yılında TÜBİTAK tarafından desteklenen Çekirdek Projesi ile savunma sanayi ve havacılık sektöründe yer alma konusunda çalışmalarına başladı. Eskişehir Teknoloji Geliştirme Bölgesi’nde faaliyet gösteren LG, yine TÜBİTAK tarafından desteklenen İHA- SKS Projesi ve BEBKA tarafından desteklenen Sivil Uçaklar İçin Grafikselsel Uçuş Eğitimi Simülâtörü (Öğrencilik) Projesi ile her biri konu-

larında ilkönce uluslararası ölçütlerdeki ihtiyaçları karşılıyor. geliştirilen Sivil Uçaklar İçin Grafikselsel Uçuş Eğitimi Simülâtörü, mamul ürün olarak satılabileceği gibi, pilotaj eğitiminde etkin bir araç olma niteliği ile de katma değer yaratacak.

Sistem nasıl işliyor?

LTG tarafından geliştirilen simülâtör, kullanıcıya gerçek kokpit ile aynı özelliklerde, etkileşimli sanal bir kokpit yaratıyor. Hangi uçakta kullanılacaksa kişiye ya da kuruma özel olarak üretilen simülâtör içerisinde, tüm aviyonik göstergeler, anahtarlar gerçeği ile aynı özelliklerde ve çalışır durumda bulunuyor. Ayrıca pilot adayının gerçekleştirdiği uygulamaları izlemek ve prosedürlere uygunluğunu denetlemek için eğitmen ekranı da sistem içerisinde yer alıyor.

BEBKA'dan Bozvit'e teknolojik dokunuş

Üretim teknolojisini BEBKA'dan aldığı mali destek ile yenileyen Bozvit A.Ş. üretim kapasitesini, karlılık oranını, ürün çeşitliliğini ve verimliliğini artırdı.

Bilecik'in önemli sanayi kuruluşlarından Bozüyük Vitri- fiye San. Ve Tic. AŞ. (Bozvit), BEBKA'nın sunduğu mali desteklerden faydalanarak adeta yeniden doğdu.

1993 yılında kurulan Bozvit, zaman içinde gelişme göstererek, bölgenin önemli sanayi kuruluşlarından biri haline geldi. Rekabetçi yapısını güçlendirmek amacıyla üretim kapasitesini artırmayı hedefleyen Bozvit, buna yönelik hazırladığı projeyi mali yetersizlik nedeniyle sürekli ertelemek zorunda kaldı. Ancak, BEBKA'nın sağladığı olanakları değerlendiren firma, projesine aldığı mali destekle üretim teknolojisini yeniledi ve üretim kapasitesi, karlılık oranı ile ürün çeşitliliğini artırdı.

Bozvit AŞ. Yönetim Kurulu Başkanı Murat Tekin, firmasını ve BEBKA'dan alınan mali destekle yapılan projeyi anlattı. Yaptıkları yatırımlar ve ürettikleri yeni modellerle sektörün öncü firmaları arasında olduklarını kaydeden Tekin, BEBKA desteğiyle hayata geçirdikleri projeden önce yılda 228 bin adet vitri fiye ve konsollu lavabo ürettiklerini söyledi. Tekin, BEBKA'nın desteğiyle yeniledikleri teknolojinin ardından ise 275 bin adet vitri fiye ve konsollu lavabo ürettiklerini anlattı.

Erol Şenuz

ENERJİ GİDERLERİ ÇOK ÖNEMLİ YER TUTUYOR

Projenin Koordinatörlüğü'nü üstlenen Bozvit AŞ. Teknik Müdürü Erol Şenuz da, projenin gelişim sürecini şöyle anlattı:

“Son yıllarda otomasyondaki artış ve pişirim sürelerinin kısılması ile enerji giderleri göreceli olarak azalsa da sektörde enerjinin önemli bir payı bulunuyor. Biz de bu gideri azaltmak için bir proje oluşturduk.

Öncelikle geçmiş yıllara ait ‘üretim miktarları’ ve ‘enerji tüketimleri’ni kayıt altına aldık. En yüksek miktardaki enerji sarfının; ‘doğalgaz’ ve dolayısı ile ‘fırınlar’ olduğunu tespit ettik. Mevcut fırınlarımızın enerji sarfiyatının fazla olduğunu belirledik. Mevcut iki fırın yerine, ‘Jet Brülörlü Fırın’ imalatının yapılması ile küçümsemeyecek bir enerji tasarrufu sağlanabileceğini gördük.”

BOZVİT'TE ÇOK ŞEY DEĞİŞTİ

Projenin mali imkansızlıklar nedeniyle bir süre ertelendiğini dile getiren Tekin, projeyi BEBKA'dan aldıkları destekle zaman kaybetmeden hayata geçirdiklerini söyledi. Tekin, şöyle devam etti:

“Projemizin onaylanmasının ve sözleşmesinin BEBKA ile karşılıklı imzalanmasının ardından proje ekibimizi kurduk. 1 adet mekik tipi vitrifiye pişirim fırını, 1 adet jeneratör ve 1 adet kesintisiz güç kaynağı aldık. Bütün prosedürleri yerine getirerek yeni Vitrifiye Pişirim Fırın yatırımını hayata geçirdik. Yeni fırınlarla birlikte, enerji sarfiyatımız yüzde 55 oranında düşerken, yıllık pişirim kapasitemiz yüzde 32 arttı. Artan iş hacmi ile birlikte 25 yeni personel aldık. Ürün çeşitliliğimiz yüzde 17, yıllık satış tutarımız yüzde 25 arttı. Türkiye'deki pazar payımız ise yüzde 0,8'den yüzde 1'e çıktı. Yıllık ihracat tutarımız da yüzde 73 arttı. Projenin hayata geçmesiyle kurumsallaşma yönünde önemli adımlar attık. Düzenlenen hizmet içi eğitim sayesinde fabrikamızın insan kaynaklarında niteliksel gelişmeler oldu.”

BEBKA'YA SONSUZ TEŞEKKÜR

Öte yandan BEBKA sayesinde projelerini hayata geçirdiklerini dile getiren Murat Tekin ise sözlerini şöyle noktaladı;

“Kısa sürede gerçekleştirilen bu destek ve proje sayesinde; yenilikçilik kapasitemiz artmış, katma değeri yüksek yeni ürünler imal edilmiş, verimliliğimiz ve rekabet gücümüz artmış, istihdam olanakları artmış ve sağlanmış, yönetsel süreçlerimiz iyileşerek kurumsal yapımız güçlenmiştir. Bu vesile ile; böylesine önemli ve yararlı destek programını düşünen, hayata geçirip uygulayan ve tüm emeği geçenlere, hedef gruplar, nihai yararlanıcılar ve şahsım adına sonsuz teşekkür ediyorum. Proje kapsamında herhangi bir sorun ile karşılaşmadık. Bilmediğimiz konularda Ajans uzmanımız destek oldu ve sıkıntılarımızın soruna dönüşmeden hallolması için oldukça büyük yardımlarda bulundu. Gerek firmamızın gerekse Ajans uzmanımızın emekleri ve çabaları ile birlikte de projemiz sorunsuz ve başarılı bir şekilde tamamladı.”

Murat Tekin

Bursa Chamber of Commerce President Celal Sönmez:

Bursa has entrepreneurship in its genes

Describing Bursa as the capital of industry, Bursa Chamber of Commerce and Industry President and BEBKA Executive Board Member Celal Sonmez, “Bursa will continue to exist in the industry. Because we have the genes of entrepreneurship,” he said.

Carries an important role in giving direction to the industry in the city, Bursa Chamber of Commerce and Industry President and BEBKA Executive Board Member, Celal Sonmez, made astounding statements to BEBKA Haber. Emphasizing that it is the industrial capital of Turkey, “the city has a solid position at the current situation”, he said. Providing technological development in the traditional industries at the same time they are looking for new growth areas, indicating that tourism is one of them. Sönmez mentioned serious investments needs to be made in education and health in order to increase the quality of life in the city.

Expressing that innovation and high-tech expansions should be targeted in the new investments, Celal Sonmez, said he believes BEBKA will deepen its mission by strengthening the financial resources and encouraging the entrepreneurs.

CAPITAL OF THE INDUSTRY

Identifies Bursa as the industrial capital of Turkey, Celal Sönmez said organized industrialization began in Bursa. Providing technological development in the traditional industries at the same time they are looking for new growth areas, indicating that tourism is one of them. Sönmez “Target of 5 million tourists in 2023 can be succeeded. The expansion of the airport and Istanbul-Izmir highway are very important in this respect. Defense industry is our new interest. Bursa has a very important goal of reducing dependence on energy imports. We need to raise the standard of production in the industrial zones. Electronics, another sector we can exist in. Industry is, of course, important, but also other leverage is required to increase the quality of life of the city. Bursa needs very serious investments in education and health in this regard. I, especially, would recommend these two areas to investors,” he said.

Celal Sonmez said Bursa will continue to exist in the industry progressively and voiced the important roles of the private sector in this way. Sonmez, said:

“First of all, we need to accelerate the transformation to create high competitive power in existing industries. For example,

in our traditional industry, textile, the transition to technical textile is urged to speed up. Automotive is an industry that grows its own technology. It’s time to take steps to create more value added in this field. Cooperation with German companies needs to be increased especially in the machine industry aiming the third world countries. We need to truly engage university-industry cooperation. We need to increase the techno park examples like ULUTEK.

Emphasizing BEBKA’s important mission to set the direction of development in Bursa, Eskisehir and Bilecik provinces by improving coordination and cooperation in public and private sectors, and between

civil society organizations, Celal Sonmez, “Provided financial and technical support, an important reason to courage entrepreneurs. We believe BEBKA will deepen its mission by strengthening the financial resources and encouraging the entrepreneurs,” he said.

Sonmez finds tourism in Bursa, is one of the new development areas, “I find investments made in this field very important. Considering Bursa agricultural hinterland, it would be possible to say that it will be one of the important actors in future. Looking at Bursa’s 250 largest companies study, the rise of the companies in this sector supports this development “he said.

Eskişehir Chamber of Commerce President Savaş M.Özaydemir:

Industrialization has a philosophy in Eskişehir

Working for 44 years for the growth of Eskişehir industry in right direction, Eskişehir Chamber of Commerce President for 23 years and also BEBKA Development Board member, Savaş Özaydemir says “Industrialization has a philosophy in Eskişehir.”

Due to the geographical location, Eskişehir contributes to the country's economy with strategic industrial sectors and is taking firm steps on this path with the efforts the Chamber of Commerce (ESO). Working for ESO's target for this purpose since its inception over 23 years, Özaydemir said their only goal is taking Eskişehir to a step further. Describing the work carried out in collaboration with universities for the development of strategic sectors, Özaydemir, pointed out BEBKA's support on this issue. Outlining the pros of Eskişehir Organized Industrial Zone compared to other provinces, Özaydemir said “We have worked like a project factory and was always presented as an example. We put forth our own philosophy by leading environment-friendly and planned industrialization.”

Özaydemir said, the regular and planned industrialization gained speed in the city with the foundation of Eskişehir Chamber of Industry, “Today ESO has 603 member organizations. These organizations had total turnover of 7 billion dollars and exports of \$ 1.8 billion with total number of employees of 45.000 in the year 2011. Some of the industrial products produced in Eskişehir have a significant share in Turkey. Eskişehir holds the entire market of Turkey in aircraft engine manufacturing, production of diesel locomotives and Boron products. Eskişehir has also substantial share in domestic appliance industry and its subsidiary industry “he said.

CENTER OF ATTRACTION FOR INVESTMENTS

Eskişehir is a gateway to Anatolia, emphasizing the city's appeal for investment due to the proximity to ports, ease of transportation of raw materials, the presence of trained manpower, and being the key point of the high-speed rail project, Özaydemir, said:

“Eskişehir Organized Industrial Zone

is the most important center of attraction for investments. It has been selected as the most environmentally friendly industrial zone of Turkey by the Ministry of Environment and Forestry. The zone draws attention with the size of 32 million square meters and excellent infrastructure. Square meter of land prices, including all infrastructure services, is 60 TL which is a great advantage for investors. In addition, the construction work of the rail link to the zone is expected to begin. After completion of this link, all companies will benefit the rail transportation which will lead to major savings in logistic costs. At the same time, being at the intersection of highways and railroads as

well as close proximity to Gemlik and İstanbul ports are important elements for new investments.”

Emphasizing that they prioritize creating an industrial center based on high technology, Özaydemir, “For this purpose, Anadolu Technology Research Park ATAP, Inc. was founded in 1990. In addition, Eskişehir Industrial Design Center serves to industry in design which is one of the most important requirements of today. This project was supported by BEBKA. We have done very important work with BEBKA. BEBKA has created a synergy important for our region since the foundation in 2009. Our cooperation with BEBKA will continue to grow” he said.

Bilecik Chamber of Commerce President Ahmet Özünlü:

Bilecik ready for large investments

Bilecik, trying to overcome economic struggles with changes made in recent years. Gives great support to the moves to defeat the fate of the city, the President of Chamber of Commerce and Industry Ahmet Özünlü, invites investors to Bilecik.

Bilecik Chamber of Commerce and Industry President and BEBKA Executive Board Member, Ahmet Özünlü, invites investors to invest in Bilecik. President Özünlü, claimed the city paid the cost of being caught between the developed cities by being treated as the east of the west for years. However, he highlighted that the industry has made significant progress in the last quarter of the century, especially after the establishment of the university.

Targeting the leadership in Turkey with efforts in marble and ceramic industrial clusters, product and market diversification activities, and training

of qualified staff in the sector Özünlü called investors to utilize incentives such as investment, tax credit and insurance support as the benefits of being in the Region 3 till the end of 2013 according to the new Incentive System. President Özünlü, who chaired the Bilecik Chamber of Commerce and Industry for nearly 20 years reported that nearly 150 industrial enterprises provides employment for 21 thousand people.

Indicating that the industrial development has begun with the establishment of the Bilecik Seyh Edebali University, "With six organized indus-

trial zones (OIZ), 2 being at the center city and 4 in the districts, the province showed rapid development in the marble industry due to the marble beds and also in the ceramic and porcelain industry due to the natural resources and proximity to the raw materials such as clay and quartz. In recent years, with the emerging technology, 15-20 percent of marble and 55 percent of ceramic exported from Turkey was made from factories in Bilecik," he said.

"At the moment there is no place in 1st OIZ, and 2nd OIZ is almost be filled. Bozüyük, Pazaryeri and Söğüt are also running out of place. All of these organized industrial zones can benefit from incentives as Region 4. Natural gas available in all. All of them again have railroad and highway links, therefore very attractive for investments. Today, an industrialist that can turn the investment into cash in Istanbul's most remote corner can make three times more in Bilecik because of the lower costs. But this is valid for today, tomorrow; he will lose this chance as more seize this opportunity. In addition, we are working with the Governor's office and the municipality, and are trying to create more plots for the industry."

WE WILL BE LEADER IN MARBLE INDUSTRY IN TURKEY

Özünlü, "Bilecik would be a leader in the field of marble with their support, and they will receive the support from all sorts", he said. He noted that he believes BEBKA would overcome regional disparities, and will bring Bilecik to the level of Bursa,

"BEBKA's supports and activities contribute to the province in terms of increasing the technical capacity, providing of support for investors, supporting SMEs in their innovative investments, as well as, developing tourism investments", "Bilecik will be the shining star of the region and I invite everyone to Bilecik," he said.

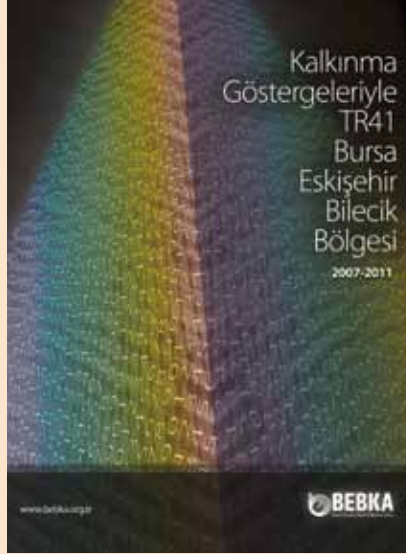

Development indicators are very important to measure the development

For the development agencies, that are responsible for carrying out work in order to reduce inter-regional development disparities, determining disparities among provinces and measuring the progress of development in time, development indicators play an important role. BEBKA, that is responsible of preparing Regional Plan and carrying out analysis and research activities related to the region, gathered development indicators in one publication in order to provide a compact basis for the analysis related to the region and present the region by indicators with a clear view. After the workshop carried out by BEBKA called 'Regional Development Indicators Workshop' to which the faculty members of Uludag University, Anadolu University, Eskisehir Osmangazi University, Gazi University, Hacettepe University and the experts of Ministry of Development participated, a detailed data collection work has been carried out, the

indicators either compiled or calculated, resulting with a publication called 'TR41 Bursa Eskisehir Bilecik Region By Development Indicators 2007-2011'.

The progress in development will be monitored

In the publication, in addition to the statistics used for the calculation of indicators, important detailed statistics related to the region were presented in the same thematic format used for the indicators section in the publication. Therefore, an extensive publication including indicators calculated/compiled and statistics compiled related to TR41 Region and provinces of Bursa, Eskisehir and Bilecik together has been presented for the benefit of the stakeholders. By the publication of 'TR41 Bursa Eskisehir Bilecik Region By Development Indicators 2007-2011' and other follow-up work after this study, both in the subject of development indicators and studies that will provide basis for further analysis, BEBKA will continue to work on achieving the targets on the way to monitor and evaluate the progress in the field of development in the region.

Investors have an eye on our region

Members of Hessen Parliament and Aachen Delegations from Germany visited the Secretary-General of BEBKA, Dr Mehmet Sait Cülfik, and received information about the amenities provided to investors in Bursa, Eskisehir-Bilecik.

Members of Hessen Parliament and representatives of the city of Aachen, North Rhine-Westphalia, both from Germany visited BEBKA at different times. First, the Hessen delegation was welcomed by Dr. Cülfik, recalling the existence of 26 development agencies in Turkey, he added "BEBKA continues to support the activities of four main categories; planning, guidance, support and investment support." Cülfik underlined that the Agency is also responsible for the introduction of local and international investors to region and noted that all kinds of support is provided to investors applied to Agency.

Deputy Chairman of the Parliament of the State of Hessen, Lothar Quanz reminded the intergovernmental understandings with Bursa for future studies and recalled the growing demand of German investors for transport by air to Bursa.

ALL KINDS OF SUPPORT IS PROVIDED TO INVESTORS

The City of Aachen Delegation from the state of North Rhine-Westphalia, Germany, comprised of representatives of the Aachen Municipality Aachen Chamber of Commerce and Industry, Innovation and Technology Transfer Centre (AGIT), as well as representatives of the private sector managers also visited the Agency and received information about the region.

On the other hand, Spain Galicia Businessmen Platform (Plataformas Empresariales en el Exterior de Galicia,

PEXGA) Turkey General Manager Mr. Javier Paredes Nachon visited BEBKA. Nachon "Similar to our region, the automotive and textile industry come into prominence in the state of Galicia," he said. He added that their mission is to support Galician companies who invest in Turkey and also to attract investment to Galicia. Secretary General of BEBKA, Dr.Mehmet Sait Cülfik said support can be also provided to Galician companies investing in our region by the Agency and added that collaborations can be made about the cluster.

New incentive system

New Incentive System will boost new investments and will lead up the economic growth

New Incentive System will boost new investments and will lead up the economic growth

“Decree on State Aids for Investments”, also known as the New Incentive System has recently come into force on 19 June 2012. A classification has been done by considering the socio-economic levels of eighty-one provinces. The system stipulates that the investors will benefit from VAT Exemption, Customs Duty Exemption, Tax Reduction, Social Security Premium Support (Employer’s Share), Income Tax Withholding Allowance, Social Security Premium Support (Employee’s Share), Interest Support, Land Allocation, VAT Refund supports. 6 different regions were designated in Turkey; 8 provinces in Region 1, 13 provinces in Region 2, 12 provinces in Region 3, 17 provinces in Region 4, 16 provinces in Region 5 and 15 provinces in Region 6. The new system comprises four different schemes: General Investment Incentive Scheme, Regional Investment Incentive Scheme, Large Scale Investment Incentive Scheme, Strategic Investment Incentive Scheme. Applications for the incentive system will be taken by the Ministry of Economy. Applications for the investments in the scope of General Investment Scheme which has a fixed investment amount less than 10 million TL will be taken by Development Agencies or Chambers of Commerce and Industry.

Effects on our Region:

Bilecik province is classified under the 3rd most developed region while it was classified under the first region at the previous incentive system. Bursa and Eskişehir are in the first region as they were in the past.

Getting stronger through clustering

Clusters, consisting of firms operating in the same sector, increase their competition through collaboration

In today’s world, where the knowledge spreads remarkably fast and it is an undeniable necessity to integrate with change and innovation in order to compete and also communication and cooperation among the firms has become an obligation. In this respect, we see that the struggles for sectoral cooperation among the firms has increased with the awareness of heavy competition conditions.

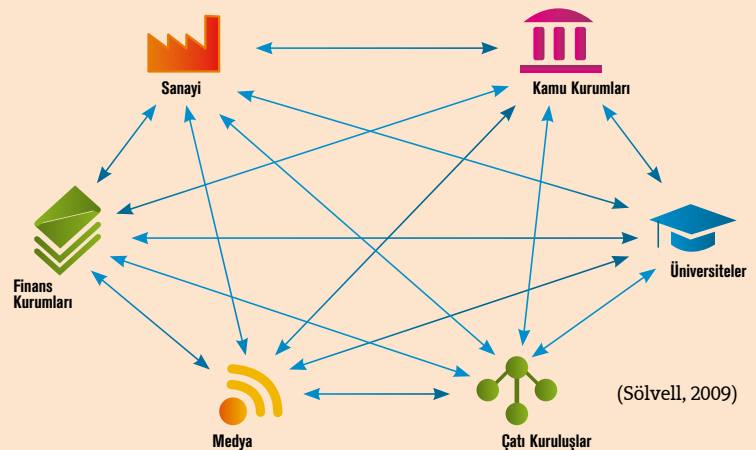
The roots of clustering rely on the profitability and sustainability of the firms. Firms operate with cooperation; get many advantages that they may not have alone. Major benefits of clustering can be named as increase in exports, sales and efficiency; increase in innovation by encouraging new technologies; constructing nets among firms and stimulating new firms to operate in the region. Moreover, it cuts in favor of the firms working in relative sectors in terms of lob-

bying and resolving common problems.

CLUSTERS in OUR REGION

TR41 Region, where many of country’s leading firms operate, stands out in terms of production and employment. In this regard, firms in the region work together in order to get success in domestic and international competition and also give remarkable importance to clustering.

Although there are many industrial zones, businessman organizations and institutions operating effectively in our region, there are only three incorporated clusters. These clusters operate under the names of Eskişehir Bilecik Kütahya Ceramic Cluster, Eskişehir Railway Cluster and Eskişehir Aviation Cluster. They contribute to develop sectoral cooperation among the related firms and thus to increase sectoral competition.

Bursa Textile industry will enter “Green Market” with Eco Label

The project, ‘Calculation of Environmental Loads of Bursa Textile and Apparel Producers’ by Life Cycle Assessment Method and Laying the Groundwork for Eco Label’, was carried out by UTİB with the support of BEBKA and aims identifying and minimizing the negative environmental impacts of activities in textile, garment and apparel sectors.

Preliminary studies were conducted to receive eco-label for five companies and life-cycle assessments were performed for three companies in order to set forth the environmental impacts during production which makes the project to stand out as the most comprehensive project to date in this field in Turkey. The project is

seen as the first step for the adaptation of the textile production to cleaner production. Project Academic Advisor Prof. Dr. Şule Altun told the process of emergence of the project, the benefits and results aimed with the project.

ENVIRONMENTAL AWARENESS HAS INCREASED SIGNIFICANTLY

Indicating that Eco label of European Union was created in order to help consumers to distinguish between green products and services, Prof. Dr. Sule Altun endorsed the most important reason in the process of the emergence of the label as the significant increase in the public awareness of environmental issues all

over the world in recent years. Pointing out that this label cannot be given by any institution in Turkey, Prof. Dr. Sule Altun said “One of the clearest known causes of this increase is awareness about global warming. As a result, environmental issues have created a community sensitive to the environment. These people are purchasing environmentally friendly products. This was our starting point for the project.”

On the other hand, UTİB President İbrahim Burkay, mentioning the green product market is an area untouched by Turkish companies, drew attention to the importance of including Turkish companies in this chain.

Eskişehir will be the center of design

Eskişehir Industrial Design Center which was established with the partnership of Eskişehir Chamber of Industry Organized Industrial Zone (EOSB) and Anadolu University and with the support of BEBKA, will give rebirth to the furniture industry in Eskişehir, which had an important share in the furniture market of Turkey 20 years ago and fell behind in the mass production process.

Assoc. Fusun Curaoğlu and Assoc. Dr. Celal Hakan Kağnicioğlu carrying out design projects within the scope of university-industry cooperation in the Industrial Design Department at Faculty of

Architecture in Anadolu University, took responsibility to be the project coordinators. At the planning stages of the project, Eskişehir Chamber of Industry, Eskişehir Anadolu University and Industry Development Centre (SANGEM) configured the project by working together within the scope of university-industry cooperation.

JUST A BEGINNING

At the point of revival of Eskişehir furniture, creating awareness of concepts came to the forth such as branding, designation and design, Curaoğlu and Kağnicioğlu said that their project is just

the beginning for Eskişehir which prioritizes increasing the region’s global competitiveness by increasing the capacity of R & D and innovation, producing advanced technology-based products and increasing productivity in the region.

Later in the process it is planned to provide support to other sectors other than the furniture industry, Kağnicioğlu and Curaoğlu told “Instead of saying Eskişehir Design Center, it will be more accurate to say Design Center of Eskişehir. From now on, our new target is to make Eskişehir a design center and become a leader.”

Technological Touch from BEBKA to Bozvit

Bozvit, has increased its production capacity, profitability ratio, product diversity and productivity by renewing its production technology with the financial support received from BEBKA.

Bozüyük Sanitaryware Industry and Trade Inc.(Bozvit) which is one of the most important industrial plants in Bilecik was re-born by taking advantage of financial supports offered by BEBKA. Founded in 1993, Bozvit, showing improvement over time, has become one of the leading companies in the region. Bozvit, aiming to increase its production capacity in order to strengthen the competitive structure, had to constantly postpone the prepared project due to financial inability. However,

company has renewed its production technology with financial assistance of BEBKA and increased its production capacity, the profitability ratio and product diversity.

OUR COMPETITIVENESS HAS INCREASED

Bozvit Inc. Chairman of the Board of Directors Murat Tekin, declared they are among the leading companies in the industry with their investments, the number of new models produced He added that they produced 228 thousand console sink and vitreousware in a year before the project they implemented with the support by BEBKA. Tekin told that they produced 275 thousand console sink and vitreous

ware in the first 9 months after renewing their technology by the support of BEBKA. Murat Tekin said “thanks to the support and project implemented in a short time, our innovation capacity has increased, high value-added new products have produced, our efficiency and competitiveness has increased, employment opportunities were provided and were increased, our organizational structure strengthened with improvement of administrative structure. Hereby, I would like to thank all those who have considered, contributed and implemented such an important and useful support program on behalf of the target groups, final beneficiaries and myself” he said.

- 27 Temmuz 2012 -

Bilecik OSB'ye arıtma projesi

Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı tarafından 2. Organize Sanayi Bölgesi (OSB) atık su arıtma tesisi projesinin kabul edildiği bildirildi.

Bilecik 2. OSB den yapılan açıklamaya, 1985 yılında hizmete giren OSB'nin toplam 27 parselinden tahsis yapılan parsel sayısının 24, üzerine geçen parsel sayısının 16, inşaat halinde yapımı süren parsel sayısının 5, kapalı olan 3 tesisin ve tabiiye hazırlanmış parsel sayısının 3 olduğu kaydedildi.

HİBE BASVURUSU ONAYLANMIŞTIR

Bu durum karşısında Bilecik 2. OSB yönetimi aldığı bir karar neticesinde, BEBKA 2011 yılı çevre ve enerji mali destek programı kapsamında gerekli ön inşaatlardan sonra hazırlanmış sunum olduğu atık su arıtma tesisi projesine hibe başvurusunda bulunmuş ve hibe başvurusu onaylanmıştır. Bu proje kapsamında Karsuü derisinin çevre ve sağlık açısından taşıdığı risklerin minimize edilmesine katkıda bulunmayı amaçlanmaktadır.

Arıtma tesisi sayesinde su havzasında yer alan kamu ve özel kuruluşların bulunduğu yaşam ve iş alanlarına kötüye alan bölgede öncelikle su 70 yajam kalitesi yükseltilecek, yerleliki turizm ekonomisi kalkacaktır. Tesisin inşaatına Temmuz ayı içerisinde başlanılacak ve 5 ay içerisinde faaliyete geçilecektir. AA

- 15 Ağustos 2012 -

Borsa'ya yeni cihaz

Eskişehir Ticaret Borsası'na yeni alınan tahvil analizi cihazları hakkında bir toplantı yapıldı. Yeni alınan tahvil analizi cihazları hakkında bir toplantı yapıldı. Yeni alınan tahvil analizi cihazları hakkında bir toplantı yapıldı.

- 6 Ağustos 2012 -

YAŞLILARA ÜCRETSİZ GÖZ TARAMASI

Çarşamba Gıda ve Et Kurumu, Sağlık Müdürlüğü ve Eskişehir Belediyesi tarafından düzenlenen BEBKA tarafından desteklenen projede 60 yaş üstü vatandaşlar ücretsiz göz taraması yaptı.

- 7 Ağustos 2012 -

TURİZM ALANINDA BEBKA'DAN 335 BİN TL DESTEK

Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı (BEBKA), 2012 Yılı Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında başarılı olan projelere toplam 335 bin TL destek verdi.

Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı (BEBKA), proje maliyetlerinin yüzde 50'ünü karşılamak üzere 2012 Yılı Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında başarılı olan projelere toplam 335 bin TL destek verdi.

335 BİN TL

Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı (BEBKA), proje maliyetlerinin yüzde 50'ünü karşılamak üzere 2012 Yılı Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında başarılı olan projelere toplam 335 bin TL destek verdi.

Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı (BEBKA), proje maliyetlerinin yüzde 50'ünü karşılamak üzere 2012 Yılı Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında başarılı olan projelere toplam 335 bin TL destek verdi.

TURİZM ALANINDA

Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı (BEBKA), proje maliyetlerinin yüzde 50'ünü karşılamak üzere 2012 Yılı Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında başarılı olan projelere toplam 335 bin TL destek verdi.

- 1 Temmuz 2012 -

Kadın çiftçilere süt eğitimi

Beylikova'da Hijyenik Süt Üretimi konusunda bilgilendirme eğitimleri yapıldı.

Beylikova Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü'nün yapmış olduğu ve Bursa-Eskişehir-Bilecik Kalkınma Ajansının (BEBKA) 2011 Mali Yılı Sosyal Kalkınma Desteği Programı Kapsamında bu yıl içerisinde kabul ettiği 'Kadın Eğitimde Sütüm Güvende' isimli proje kapsamında Yeniyurt köyünde 30 kadın çiftçinin katılımı ile Hijyenik Süt Üretimi konusunda eğitim faaliyetlerine 18 Haziran 2012 tarihinde başlandı.

- 6 Temmuz 2012 -

Dağyenice'ye kadın eli

Dağyenice köyünde kadın eliyle yapılan bir projeye destek verildi. Kadın eliyle yapılan bir projeye destek verildi. Kadın eliyle yapılan bir projeye destek verildi.

- 19 Temmuz 2012 -

BEBKA'dan 2013 Başkentliği'ne destek

BEBKA'dan 2013 Başkentliği'ne destek. BEBKA'dan 2013 Başkentliği'ne destek. BEBKA'dan 2013 Başkentliği'ne destek.

- 2 Temmuz 2012 -

Büyük ölçekli sanayinin birliğine BEBKA desteği

BEBKA Başkanı İbrahim Kalkan... BEBKA Genel Sekreteri Dr. Cütlük...

"BEBKA Genel Sekreteri Dr. Cütlük, "Ornak Bölgesinde yerleşik büyük ölçekli sanayi..."

Ornak Bölgesinde yerleşik büyük ölçekli sanayi... BEBKA Genel Sekreteri Dr. Cütlük...

Yeniliklerle birleşim... Kümelenme stratejileri...

- 1 Temmuz 2012 -

5. ÇEVRESEL GELİŞİM AJANSI

2100

5

6. BURSA ÇEVRESEL BİLECİK GELİŞİM AJANSI

26

2011

AT THE END OF LAST YEAR, THE WESTERN MEDITERRANEAN DEVELOPMENT AGENCY (WEMA) FACILITATED THE LAUNCH OF TURKEY'S FIRST PROJECT TO GENERATE CLEAN AND ELECTRICITY FROM GARBANDISI WASTE IN THE WESTERN MEDITERRANEAN REGION.

Tarım BEBKA desteği

Bursa - Eskişehir - Bilecik Kalkınma Ajansı (BEBKA) sağlıklı tohum uygulamalarına destek verdi.

- 9 Temmuz 2012 -

TİCARİET Bakanlığı'nın Kuruşun Başları Selin Özgür, yetmiş açılımda Diyetisyen ve Ülkemizde tarım sektörünün yeni vaktleri ve edimleri...

- 1 Temmuz 2012 -

Bursa, 11 dilde parmaklarınızın ucunda... Büyükşehir Belediyesi'nin Bursa, Eskişehir, Bilecik Kalkınma Ajansı'nın (BEBKA) desteğiyle hayata geçirdiği...

- 7 Ağustos 2012 -

BEBKA'dan kalkınmaya destek

Sanayideki kalkınma adımlarını hızlandıran BEBKA, Bursa bölgesindeki program kapsamında...

- 4 Temmuz 2012 -

Termal turizm ışık tutacak proje

Eskişehir Osmanpaşa Üniversitesi (ESOGÜ) Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Mehmet Kaşlı, "Termal turizm kaynakları açısından çok zengin bir noktadayız. Ama buna rağmen termal turizm amaçlı yeterli sayıda turizm gelirlere ve turist sayısına ulaşamıyoruz" dedi.

Kaşlı, Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı'nın (BEBKA) desteğiyle yürüttüğü "Bursa, Eskişehir, Ornak'da termal turizm kaynaklarının değerlendirilmesi" projesi kapsamında, ESOĞÜ Prof. Dr. Naciye Özgenç başkanlığında yaptığı toplantıda yaptığı konuşmada, termal turizm alanlarının değerlendirilmesini amaçladıklarını söyledi.

Ayrıca Eskişehir Bölgesinde bulunan diğer, Antalya ve Muğla'daki termal turizm kaynaklarıyla da ilgili olarak 50 milyon liralık yatırım yapılmasını önerdi. "Bursa'da termal turizm kaynakları açısından çok zengin bir noktadayız. Ama buna rağmen termal turizm amaçlı yeterli sayıda turizm gelirlere ve turist sayısına ulaşamıyoruz" dedi.

- 16 Ağustos 2012 -

Alman yatırımcının gözü Bursa'da

Süleyman TURUNÇ... Almanya Hessen Eyaleti Meclis Üyeleri, kısa süre önce BEBKA'nın Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı'nda Genel Sekreteri Mehmet Salt Cütlük ile bir araya geldi...

ESİNKAP 6. Ar-Ge Proje Pazarı 17 Ekim'de gerçekleştirilecek

Anadolu Üniversitesi'nde, 17 Ekim 2012 tarihinde gerçekleştirilecek olan 6. Ar-Ge Proje Pazarı'nın konusu 'Seramik, Cam ve Pişmiş Kil'.

Eskişehir Sanayi Odası (ESO) ve Bursa Eskişehir Bilecek Kalkınma Ajansı (BEBKA) ortaklığında, Ekim ayında 6.sı düzenlenecek olan ESİNKAP Ar-Ge Proje Pazarı, TÜBİTAK, TTGV, Anadolu Üniversitesi ve KOSGEB tarafından desteklenecek. 'Projeler hayat buluyor' sloganıyla yapılacak etkinlik, Anadolu Üniversitesi Kongre Merkezi'nde gerçekleştirilecek.

Ar-Ge çalışmalarını sırasında ilgili kurumlardan destek almak isteyenleri bilgilendirmek amacıyla, adı geçen kurumların temsilcileri, verilen desteklerin tanıtımını için Proje Pazarı'nda kendi stantlarını da oluşturacak.

ESİNKAP 6. Ar-Ge Proje Pazarı; projelerin tanıtımı, etkinlik boyunca salonlardaki sunumlar ve fuaye alanında projecilerin, araştırmacıların, sanayicilerin ve yatırımcıların birbir görüşmeleri şeklinde gerçekleştirilecek.

Öte yandan, ESİNKAP 6. Ar-Ge Proje Pazarı etkinliğine katılan proje sahipleri, sunumlarını salonlara göre dağıtılan isim sırasına göre ve Oturum Başkanı'nın kendilerine vereceği süre dâhilinde yapacak. Oturum Başkanları o an itibariyle salonda bulunan proje sahibi sayısına göre konuşma sürelerini tespit edecek. Sunumlar, farklı salonlarda eş zamanlı olarak gerçekleştirilecek.

Daha detaylı bilgi için <http://www.esinkap.net/>

ESİNKAP 6. AR-GE PROJE PAZARI ETKİNLİĞİ PROGRAMI

09.30 - 10.00	Kayıt
10.00 - 11.00	Açılış Konuşmaları
11.00 - 11.15	Çay/kahve molası
11.15 - 12.45	Proje sunumları (üç farklı salonda eş zamanlı olarak)
12.45 - 13.30	Öğle yemeği
13.30 - 14.45	Proje sunumları (üç farklı salonda eş zamanlı olarak)
14.45 - 15.45	Kapanış Kokteyli

esinkap

"Projeler hayat buluyor"

6. AR-GE Proje Pazarı

17 Ekim 2012 Seramik, Cam ve Pişmiş Kil Sektörleri Proje Pazarı Etkinliği

Yer: Anadolu Üniversitesi Yunus Emre Kampüsü Kongre Merkezi
Saat: 09.00-18.00
Son Başvuru Tarihi : 03 Eylül 2012
Ayrıntılı Bilgi İçin: www.esinkap.net
e-posta: info@esinkap.net

BEBKA
Eskişehir Sanayi Odası
ESO
Eskişehir Sanayi Odası
TÜBİTAK
TCGV
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
KOSGEB
tarafından desteklenmektedir.
ESİNKAP
tarafından yürütülmektedir.

ESKİŞEHİR SANAYİ ODASI Adres: Döğenli Sanayi Bölgesi 26110-ESKİŞEHİR Telefon: 0222-2360360-2360314 Faks: 0-222-2360311-2360317 E-mail: esoinfo.org.tr Web: www.eso.org.tr

KALKINMANIN PUSULASI

 BEBKA
Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı

Bursa Merkez Ofis
Yeni Yalova Yolu 4.Km Buttım İş Merkezi
Buttım Plaza Kat 6 Osmangazi/Bursa TÜRKİYE
Telefon : +90 224 211 13 27
Faks : +90 224 211 13 29
www.bebka.org.tr

Bursa Yatırım Destek Ofisi
Yeni Yalova Yolu 4.Km Buttım İş Merkezi
Buttım Plaza Kat 6 Osmangazi/Bursa TÜRKİYE
Telefon : +90 224 211 13 27
Faks : +90 224 211 13 29
www.bursainvest.gov.tr

Eskişehir Yatırım Destek Ofisi
İki Eylül Cad. No:121 İl Genel Meclis Binası
K:1 Odun Pazarı/Eskişehir TÜRKİYE
Telefon : +90 222 231 31 06
Faks : +90 222 231 31 24
www.investineskisehir.gov.tr

Bilecik Yatırım Destek Ofisi
Hürriyet Mah. Dumlupınar 5. Sok. No:2
Bilecik İl Özel İdaresi Binası/Bilecik TÜRKİYE
Telefon : +90 228 212 00 16
Faks : +90 228 212 00 38
www.investinbilecik.gov.tr

PROJEYE DESTEK KALKINMAYA HIZ

BEBKA, 2009 yılında bölgesinde sürdürülebilir kalkınmayı hızlandırmak ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak amacıyla, yerel düzeyde işbirlikleri geliştirip koordinasyon sağlayarak bölgesel kalkınmayı planlamak, yönlendirmek ve desteklemek için kurulmuştur.

BURSA

BİLECİK

ESKİŞEHİR

DESTEKLER:

- * Proje Teklif Çağrısı
- * Güdümlü Proje Desteği
- * Doğrudan Faaliyet Desteği
- * Teknik Destek

BEBKA

Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı

Bursa Merkez Ofis

Yeni Yalova Yolu 4.Km Buttım İş Merkezi
Buttım Plaza Kat 6 Osmangazi/Bursa TÜRKİYE
Telefon : +90 224 211 13 27
Faks : +90 224 211 13 29
www.bebka.org.tr

Bursa Yatırım Destek Ofisi

Yeni Yalova Yolu 4.Km Buttım İş Merkezi
Buttım Plaza Kat 6 Osmangazi/Bursa TÜRKİYE
Telefon : +90 224 211 13 27
Faks : +90 224 211 13 29
www.investinfuture.com.tr

Eskişehir Yatırım Destek Ofisi

İki Eylül Cad. No:121 İl Genel Meclis Binası
K:1 Odun Pazarı/Eskişehir TÜRKİYE
Telefon: +90 222 231 31 06
Faks : +90 222 231 31 24
www.investineskisehir.gov.tr

Bilecik Yatırım Destek Ofisi

Hürriyet Mah. Dumlupınar 5. Sok. No:2
Bilecik İl Özel İdaresi Binası/Bilecik TÜRKİYE
Telefon: +90 228 212 00 16
Faks : +90 228 212 00 38
www.investinbilecik.gov.tr